

REVISTA DE ISTORIE

DIN SUMAR:

SCRISOARE DE FELICITARE ADRESATĂ DE INSTITUTUL DE ISTORIE „N. IORGA” TOVARĂSULUI NICOLAE CEAUȘESCU CU PRILEJUL ÎMPLINIRII A PESTE 55 DE ANI DE ACTIVITATE REVOLUȚIONARĂ ȘI ANIVERSĂRII ZILEI DE NAȘTERE

CONTRIBUȚIA TOVARĂSULUI NICOLAE CEAUȘESCU LA DEZVOLTAREA ȘTIINȚEI ȘI CULTURII ROMÂNEȘTI

RADU P. VOINEA

PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU DESPRE ISTORIA POPORULUI ROMÂN CA SURSĂ A UNITĂȚII ȘI INDEPENDENȚEI SALE

ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU

CONCEPȚIA SECRETARULUI GENERAL AL P. C. R., TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU CU PRIVIRE LA UNITATEA ORGANICĂ DINTRE SOCIALISM ȘI DEMOCRAȚIE

GHEORGHE SURPAT

PERFECTIONAREA ORGANIZĂRII ADMINISTRATIV-TERRITORIALE A ROMÂNIEI ÎN ANII 1965—1986

VASILE BUDRIGĂ

COORDONATE ALE POLITICII ROMÂNIEI ÎN SUD-ESTUL EUROPEI PROMOVATE DE PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU

ELISABETA PETREANU

CRONICA VIETII ȘTIINȚIFICE

CARTEA ROMÂNEASCĂ
ȘI STRĂINĂ DE ISTORIE

1

TOMUL 41

1988

IANUARIE

ACADEMIA DE ȘTIINȚE SOCIALE ȘI POLITICE A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

SECȚIA DE ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE

COMITETUL DE REDACȚIE

ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU (*redactor șef*), ION APOSTOL (*redactor șef - adjunct*); NICHITA ADĂNILOAIE, LUDOVIC DEMÉNY, GHEORGHE I. IONIȚĂ, AUREL LOGHIN, DAMASCHIN MIOC, ȘTEFAN OLTEANU, POMPILIU TEODOR (*membri*).

Prețul unui abonament este de 180 lei.

În țară abonamentele se primesc la oficiile poștale și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Cititorii din străinătate se pot abona adresându-se la ROMPRES-FILATELIA Departamentul Export-Import-presă P.O. Box 12—201. Telex 10376 prsfi r — București, Calea Griviței nr. 64—66.

Manuscrisele, cărțile și revistele pentru schimb precum și orice corespondență se vor trimite pe adresa Comitetului de Redacție al revistei „REVISTA DE ISTORIE”. Apare de 12 ori pe an.

Adresa Redacției :

B-dul Aviatorilor, nr. 1

71247 — București, tel. 50.72.41.

www.dacoromanica.ro

REVISTA DE ISTORIE

TOM 41, Nr. 1
Ianuarie 1988

SUMAR

- Scrisoare de felicitare adresată de Institutul de Istorie „N. Iorga” tovarăşului Nicolae Ceauşescu cu prilejul împlinirii a peste 55 de ani de activitate revoluţionară şi aniversării zilei de naştere 3
- RADU P. VOINEA, Contribuţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu la dezvoltarea ştiinţei şi culturii româneşti 5
- ŞTEFAN ŞTEFĂNESCU, Preşedintele Nicolae Ceauşescu despre istoria poporului român ca sursă a unităţii şi independenţei sale 13
- GHEORGHE SURPAT, Concepţia secretarului general al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu cu privire la unitatea organică dintre socialism şi democraţie 21
- GHEORGHE TUDOR, Evoluţia statului socialist român în etapa edificării societăţii socialiste multilateral dezvoltate 37
- VASILE BUDRIGĂ, Perfecţionarea organizării administrativ-teritoriale a României în anii 1965—1986 47
- ELISABETA PETREANU, Coordonate ale politicii României în sud-estul Europei promovate de preşedintele Nicolae Ceauşescu 67
- ILIE SEFTIUC, Contribuţia tovarăşului Nicolae Ceauşescu la întărirea unităţii şi solidarităţii tuturor forţelor revoluţionare, progresiste şi antiimperialiste ale contemporaneităţii 87

CRONICA VIEŢII ŞTIINŢIFICE

- Al X-lea Simpozion naţional de tracologie (*Dumitru Berciu*); Sesiunea ştiinţifică „Dunărea şi Marea în istoria poporului român” (*Mariana Păvăloiu*); Sesiune de comunicări ştiinţifice la Academia română (*Marin Aiftincă*) 105

CARTEA ROMÂNEASCĂ ŞI STRĂINĂ DE ISTORIE

- General-locotenent dr. ILIE CEAUŞESCU, *Independenţa poporului român — obiectiv fundamental al politicii Partidului Comunist Român*, Edit. militară, Bucureşti, 1986, 366 p. (*Ion Apostol*) 113
- GHEORGHE ZAHARIA, *Unitatea naţional statală, independenţa şi progresul social — esenţa vieţii poporului român*, Edit. militară, Bucureşti, 1986, 416 p. (*Georgeta Tudoran*) 115
- ANASTASIE IORDACHE, APOSTOL STAN, *Apărarea autonomiei Principatelor române, 1821—1859*, Edit. Academiei, Bucureşti, 1987, 216 p. (*Ion Stanciu*) 117
- LUCIAN BOIA, *Probleme de geografie istorică*, Bucureşti, 1985, 191 p. (*Eugen Denize*) 119

„Revista de istorie”, tom 41, nr. 1, p. 1—122, 1988

REVISTA DE ISTORIE

TOME 41, N° 1

Janvier 1968

SOMMAIRE

Lettre de félicitations adressée par l'Institut d'Histoire „N. Iorga” au camarade Nicolae Ceaușescu à l'occasion de l'anniversaire de plus de 55 ans d'activité révolutionnaire et de son jour de naissance	3
RADU P. VOINEA, L'apport du camarade Nicolae Ceaușescu au développement de la science et de la culture roumaines	5
ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU, L'histoire du peuple roumain en tant que source de son unité et de son indépendance dans la vision du président Nicolae Ceaușescu . .	13
GHEORGHE SURPAT, La conception du secrétaire général du P.C.R. le camarade Nicolae Ceaușescu touchant l'unité organique entre le socialisme et la démocratie	21
GHEORGHE TUDOR, L'évolution de l'État socialiste roumain à l'étape de l'édification de la société socialiste multilatéralement développée	37
VASILE BUDRIGĂ, Le perfectionnement de l'organisation administrative-territoriale de la Roumanie pendant 1965—1986	47
ELISABETA PETREANU, Coordonnées de la politique de la Roumanie dans le sud-est de l'Europe promues par le président Nicolae Ceaușescu	67
ILIE SEFTIUC, L'apport du camarade Nicolae Ceaușescu au renforcement de l'unité et de la solidarité de toutes les forces révolutionnaires, progressistes et antiimpérialistes du monde contemporain	87
CHRONIQUE DE LA VIE SCIENTIFIQUE	
Le X ^e Symposium national de Thracologie (<i>Dumitru Berciu</i>) ; La session scientifique „Le Danube et la Mer dans l'histoire du peuple roumain” (<i>Mariana Păvăloiu</i>) ; Session de communications scientifiques à l'Académie roumaine (<i>Marin Aiflincă</i>)	105
LE LIVRE ROUMAIN ET ÉTRANGER D'HISTOIRE	
Général-lieutenant dr. ILIE CEAUȘESCU, <i>Independența poporului român — obiectiv fundamental al politicii Partidului Comunist Român</i> (L'indépendance du peuple roumain — objectif fondamental de la politique du Parti Communiste Roumain), Edit. militară, București, 1986, 366 p. (<i>Ion Apostol</i>)	113
GHEORGHE ZAHARIA, <i>Unitatea național-statală, independența și progresul social — esența vieții poporului român</i> (L'unité national-étatique, l'indépendance et le progrès social — essence de la vie du peuple roumain, Edit. militară, București, 1986, 416 p. (<i>Georgeta Tudoran</i>)	115
ANASTASIE IORDACHE, APOSTOL STAN, <i>Apărarea autonomiei Principatelor române, 1821—1859</i> (La défense de l'autonomie des Principautés roumaines, 1821—1859), Edit. Academiei, București, 1987, 216 p. (<i>Ion Stanciu</i>)	117
LUCIAN BOIA, <i>Probleme de geografie istorică</i> (Problèmes de géographie historique), București, 1985, 191 p. (<i>Eugen Denize</i>)	119

„Revista de istorie”, tom 41, nr. 1, p. 1—122, 1988

SCRISOARE DE FELICITARE
ADRESATĂ DE INSTITUTUL DE ISTORIE „N. IORGA”
TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU
CU PRILEJUL ÎMPLINIRII A PESTE 55 DE ANI
DE ACTIVITATE REVOLUȚIONARĂ ȘI ANIVERSĂRII
ZILEI DE NAȘTERE

Mult stimate și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu

La împlinirea a peste cinci decenii și jumătate de luptă revoluționară, de slujire devotată a patriei și poporului de către Dumneavoastră, mult stimată și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu și la aniversarea zilei Dumneavoastră de naștere, Institutul de Istorie „N. Iorga” vă adresează cele mai calde felicitări și urări de sănătate și viață lungă, de neobosită activitate și putere de muncă în fruntea partidului și statului nostru.

Rolul Dumneavoastră în progresul multilateral al patriei, în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, dăruirea Dumneavoastră exemplară și neprecupețită către țară, activitatea fără preget pusă în slujba poporului român, a progresului și afirmării sale, v-au impus ca principal exponent al națiunii noastre socialiste, ca ferm apărător al intereselor ei supreme. Începînd de la Congresul al IX-lea al partidului, România a trecut prin transformări decisive, care afirmă această perioadă drept cea mai importantă din istoria de pînă astăzi a patriei noastre. A fost făurită și dezvoltată în proporții deosebite baza materială a unei economii moderne, au fost realizate impozante construcții, pe tot întinsul țării, lucrări care vor demarca în viitor epoca ce vă aparține, al cărei cititor îi sînteți.

Gîndirea Dumneavoastră novatoare, îndrăzneată, revoluționară a înzestrat și îmbogățit printr-un neprețuit tezaur ideologic procesul de adînci transformări prin care trece patria și poporul nostru. Animat de profunde simțiri patriotice, ați dăruit istoriei o nouă dimensiune, i-ați creat un climat favorabil de dezvoltare și mijloacele adecvate, ați făcut din respectarea adevărului istoric un principiu călăuzitor al istoriografiei naționale. Ați evidențiat momentele fundamentale ale istoriei, i-ați omagiat eroii, ați reliefat rolul hotărîtor al maselor muncitoare și ați înzestrat istoria cu însușirea de a fi prima școală a iubirii de patrie pentru oricare cetățean al țării. Ați așezat cunoașterea trecutului milenar de luptă și muncă al poporului român,

originea sa daco-romană, continuitatea și unitatea românilor în aria vechii Dacii, locul lor în istoria universală, la temelia întregii activități ideologice, teoretice și politico-educative din țara noastră. Ați investit astfel istoriografia noastră cu o responsabilitate politică și civică de o însemnătate niciodată atinsă în trecut.

În spiritul nobilei tradiții militante a istoriografiei românești, ați oferit un strălucit exemplu de combatere — argumentată și convingătoare — a interpretărilor tendențioase privind trecutul poporului nostru, vehiculate de pseudo-istorici, preocupați numai de denaturarea adevărului istoric. Ați apărat istoria națională împotriva oricărei falsificări, subliniind datoria fiecăruia din noi de a da riposta cuvenită celor care vor să umbrească patrimoniul nostru istoric.

Ați relevat în repetate rânduri că nobila misiune a istoriei este de a sluji cunoașterii reciproce și apropierii între popoare, contribuind astfel la instaurarea unui climat de stimă reciprocă, pace și cooperare între state și națiuni.

Patriot înflăcărat, ați făcut din respectarea independenței României coordonata fundamentală a gândirii și faptei Dumneavoastră. Niciodată, pînă la Congresul al IX-lea, pînă în momentul în care ați fost ales în fruntea partidului și a țării, neatîrnarea n-a avut însemnătatea primordială pe care Dumneavoastră i-ați dat-o, pe care ați dăruit-o națiunii, afirmînd și apărînd totodată, profund principial, dreptul fiecărui popor al lumii la aceeași condiție fundamentală a existenței sale.

Prin acțiuni îndrăznețe și cutezătoare ați afirmat România ca un factor al păcii și înțelegerii internaționale, ați făcut cunoscută ca nimeni altul națiunea noastră în marea familie a popoarelor lumii, i-ați asigurat un rol de seamă în cursul evenimentelor internaționale.

Slujitori ai istoriografiei naționale, recunoscători pentru tot ceea ce ați făcut pentru patrie, vă rugăm să primiți mult stimat și iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului și președinte al Republicii Socialiste România, omagiul Institutului nostru, odată cu expresia sentimentelor noastre alese de respect și înaltă considerație, cu asigurarea că nu vom precupeți eforturile ca, în domeniul nostru de activitate, să slujim cu devotament și dăruire cauza partidului și a patriei, contribuind din toate puterile, la afirmarea României socialiste, la apărarea drepturilor ei istorice fundamentale.

DIRECTORUL INSTITUTULUI DE ISTORIE
„N. IORGA”

Prof. univ. dr. ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU
membru corespondent al Academiei R. S. România

CONTRIBUȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU LA DEZVOLTAREA ȘTIINȚEI ȘI CULTURII ROMÂNEȘTI

RADU P. VOINEA

Opera teoretică și practică a tovarășului Nicolae Ceaușescu în ultimii 23 de ani este vastă și complexă, ea inaugurând după cum este cunoscut o epocă nouă, care cu mândrie este numită „Epoca Nicolae Ceaușescu”, cea mai înfloritoare perioadă din istoria multimilenară a poporului nostru caracterizată prin prefaceri revoluționare, printr-un ritm accelerat de dezvoltare economică și socială.

Voi încerca să surprind trăsăturile generale ale activității prodigioase a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu referire specială la politica promovată în domeniul cercetării științifice și al culturii.

Pornind de la adevărul fundamental că „Tot ceea ce creăm în România este destinat dezvoltării generale a patriei și ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a poporului — țelul suprem al politicii partidului, esența societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o edificăm cu succes în România” și de la constatarea că „Societatea socialistă și comunistă trebuie să fie societatea celei mai înalte productivități, a celei mai raționale organizări a producției și a vieții sociale, a celui mai înalt nivel de civilizație materială” se ajunge ușor la concluzia că edificarea conștientă a unei asemenea societăți este cu neputință fără folosirea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, fără cunoașterea aprofundată a legilor obiective ale naturii și societății umane. Într-adevăr, în condițiile revoluției tehnico-științifice contemporane știința se constituie tot mai mult ca o importantă forță de producție și, în același timp, ca un factor esențial al organizării moderne, raționale a societății. Încorporarea în practică a rezultatelor cercetării științifice determină o uriașă creștere a avuției materiale a societății și o sporire fără precedent a potențialului de creație. De aceea, așa cum a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu „Aplicarea cuceririlor științei a devenit o condiție *sine qua non* pentru progresul fiecărei națiuni, pentru ridicarea nivelului de trai al popoarelor, pentru ameliorarea condițiilor de viață ale întregii omeniri. Odată cu progresul științei omul se transformă în făuritor al propriului său destin, al vieții și al naturii înconjurătoare. Orice societate — cu atît mai mult societatea socialistă — are nevoie a-și organiza întreaga viață pe baza celor mai noi cuceriri ale științei”.

Aceste principii se reflectă concret în documentele celui de al IX-lea Congres al partidului, care a marcat și în ceea ce privește politica în domeniul cercetării științifice o cotitură radicală. În anul 1965, ca urmare a hotărîrilor forului suprem al partidului, a fost creat Consiliul Național al

Cercetării Științifice (C.N.C.Ș.), transformat ulterior în Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie (C.N.Ș.T.), iar în 1987 în comitet național în cadrul Consiliului Național al Științei și Învățămîntului.

Conducerea acestui organ de partid și de stat a fost încredințată tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al Guvernului. Întreaga cercetare științifică a fost organizată pe baze noi. Folosind experiența pozitivă acumulată de Institutul Central de Chimie (ICECHIM) sub conducerea tovarășei Elena Ceaușescu, au fost organizate institute de cercetare și în alte domenii de activitate : matematică, fizică, biologie, în diferite ramuri ale științelor tehnice (construcții de mașini, metalurgie, electrotehnică etc. . . .), precum și academii de profil (Academia de științe sociale și politice, Academia de științe agricole și silvice, Academia de științe medicale), care coordonează institutele de cercetare, centrele de cercetare, catedrele din învățămîntul superior, laboratoarele uzinale, asigurînd o integrare organică a cercetării științifice cu ingineria tehnologică și cu învățămîntul superior.

Consiliul Național asigură înfăptuirea politicii partidului și statului nostru în domeniul științei și tehnologiei, coordonează, controlează și îndrumă întreaga activitate de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, promovează creația științifică și tehnologică originală, stimulează capacitatea creatoare a oamenilor muncii, asigură împreună cu ministerele și alte organe centrale baza materială a activității de cercetare, organizează și coordonează activitatea de recrutare, perfecționare și promovare a cadrelor din cercetare, stabilește relații de colaborare și cooperare tehnico-științifică cu alte țări.

Cercetarea științifică face parte integrantă din planul de stat. Planificarea cercetării științifice prevede obiectivele, baza materială și personalul de cercetare necesare pentru a soluționa din timp problemele științifice pe care le pun realizarea obiectivelor economice din planurile de perspectivă. Nevoia de a planifica cercetarea științifică a pus problema programelor prioritare și a prognozării, una din activitățile importante ale Consiliului Național.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus, de asemenea, o contribuție hotărîtoare la așezarea cercetării științifice și a dezvoltării tehnologice pe baze moderne, la angajarea lor în soluționarea problemelor concrete, actuale și de perspectivă ale dezvoltării țării. În același timp a fost intensificată cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică în domenii de vîrf purtătoare de progres ale științei și tehnologiei. Cercetarea științifică a fost orientată spre obiective cum sînt : lărgirea bazei energetice, descoperirea de noi resurse de materii prime, îmbunătățirea calității producției, diversificarea producției, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție și, în primul rînd, a cheltuielilor materiale (consumurile specifice de materii prime și materiale, de energie și combustibili), ridicarea pe o treaptă superioară a producției agricole, ocrotirea sănătății, crearea unor condiții tot mai bune de viață. În același timp, cercetarea științifică a fost orientată către științele fundamentale ale naturii, care permit o cunoaștere tot mai profundă a structurii materiei, a proceselor fizico-chimice, biologice, genetice pentru ca, pe această bază, să se poată

acționa conștient pentru dirijarea acestor procese în vederea transformării naturii, conferirii de noi caracteristici unor substanțe utile, unor plante sau animale în vederea satisfacerii necesităților crescînde ale societății noastre.

Orientînd cercetarea științifică către problemele importante ale economiei și culturii noastre naționale, cercetătorii științifici sînt chemați să împletească armonios cercetarea aplicativă cu cea fundamentală, gîndirea teoretică cu activitatea practică. „Progresul științei în țara noastră cere o îmbinare mai judicioasă a cercetării fundamentale cu cea aplicativă . . . cercetarea este un proces complex care include cele două laturi în mod inseparabil. Cercetarea fundamentală care-și are rolul și importanța sa deosebită în munca științifică generală, contribuind la deschiderea unor orizonturi științifice noi . . . nu poate fi concepută în afara cerințelor vieții practice, ale producției materiale, ale nevoilor societății. Totodată se știe că cercetarea aplicativă a furnizat de nenumărate ori concluzii de importanță teoretică excepțională a deschis progresului științei perspective nebănuite”.

Rolul cercetării științifice fundamentale este și acela de a devansa nevoile producției materiale, de a creea acea rezervă de rezultate științifice care să poată fi aplicate într-un interval de timp foarte scurt în practică. Scurtarea ciclului cercetare — proiectare — producție este o necesitate avîndu-se în vedere faptul că România se găsește într-o etapă a dezvoltării sale rapide și că se dorește să fie lichidată cît mai repede rămînerea în urmă de la care s-a pornit și să fie ridicat nivelul general de dezvoltare a țării noastre, astfel încît să ajungă, în cel mai scurt timp, la nivelul țărilor dezvoltate.

Secretarul general al partidului a arătat în repetate rînduri că rezultatele din științele sociale și chiar cele din științele naturii sau din științele tehnice nu pot fi considerate definitive. Este posibil ca anumite teze sau anumite rezultate care, în anumite condiții au fost considerate juste, să nu mai corespundă după un anumit interval de timp, în alte condiții. „Progresul științei — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — este incompatibil cu arbitrarul, cu pronunțarea unor sentințe definitive într-un sens sau altul asupra descoperirilor științifice și a metodelor de cercetare. Nu există domenii de cercetare în care să se fi ajuns la limita maximă a cunoașterii, știința fiind ea însăși un neînterupt proces de înțelegere a tainelor lumii înconjurătoare aflată în continuă dezvoltare și transformare”.

În același timp, în cercetare trebuie plecat întotdeauna de la principiul că nu există lucruri sau fenomene care nu pot fi cunoscute, ci care nu sînt încă cunoscute.

Un rol important în adîncirea permanentă a cunoașterii științifice, în dezvoltarea gîndirii teoretice îl au dezbaterile, schimburile și confruntările de opinii pe temelia concepției materialismului dialectic și istoric despre lume și societate, concepție ostilă închistării și rigidității în gîndire, potrivit căreia toate fenomenele din natură și din societate trebuie privite ca un proces în continuă transformare și dezvoltare.

Secretarul general al partidului nostru a insistat în repetate rînduri asupra spiritului revoluționar necesar în activitatea de cercetare științifică „Avem nevoie — spunea dinsul — și în cercetare de oameni capabili să rupă cu concepțiile învechite, care să se angajeze cu curaj și pasiune în

lupta pentru soluționarea problemelor noi ale științei și tehnicii contemporane. Există posibilități și perspective largi de a se realiza schimbări fundamentale în toate domeniile creației științifice și tehnice din țara noastră". Această idee a fost subliniată cu tărie și în Raportul la Conferința Națională a Partidului din 14—16 decembrie 1987, în care se scrie: „Știința însăși înseamnă a gândi și a acționa permanent ca un revoluționar. Nu poți fi om de știință dacă nu ești un bun revoluționar în domeniul tău, un bun revoluționar pentru transformarea lumii în general". Cercetătorului trebuie să-i fie proprii calități cum sînt curajul, cutezanța, perseverența, pasiunea, bazate bineînțeles, în permanență, pe realități.

„După părerea mea — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — pericolul nu constă în faptul că în cursul unei cercetări se va ajunge de către unul sau altul la o concluzie eronată în științele sociale sau economice, sau la unele soluții nu prea bune în științele tehnice . . . principala teamă și principalul pericol constau în a nu desfășura activitate de cercetare datorită fricii de a nu greși, copiind ceea ce fac alții”.

Avînd în vedere importanța deosebită a cercetării științifice în țara noastră, în ultimii 23 de ani a fost dezvoltată continuu baza materială și au fost pregătite cadre de tineri cercetători. Astfel, în prezent în țara noastră există peste două sute de unități de cercetare (institute și centre), la care trebuie adăugate cele peste o sută de stațiuni de cercetare științifică din domeniul agriculturii (față de numai 110 unități de cercetare și respectiv 36 stațiuni agricole existente în anul 1965). Personalul de cercetare a crescut de la 45 000 oameni ai muncii în 1965 la peste 250 000 în prezent. Au fost alocate sume importante pentru dotarea unităților de cercetare asigurîndu-se un ritm accelerat de dezvoltare a bazei materiale, îndeosebi în primii ani care au urmat după Congresul al IX-lea al partidului. Astfel, în cincinalul 1971—1975 s-au alocat fonduri de investiții în cercetare de 3 ori mai mari decît în cincinalul 1966—1970, iar în cincinalul 1976—1980 de 6 ori mai mari. Fonduri importante de investiții au fost alocate în continuare astfel încît astăzi avem în cele mai multe unități de cercetare condiții de lucru excelente. Peisajul științific este complet schimbat față de cel de acum 20—25 de ani. În locul eprubetelor și retortelor din vechile laboratoare întîlnim tot mai mulți piloți și instalații semiindustriale, iar instalațiile automatizate, microprocesoarele, calculatoarele electronice iau treptat, treptat locul vechilor aparate de măsură. Tematica cercetării răspunde astăzi tot mai mult nevoilor actuale și de perspectivă ale industriei noastre în plină dezvoltare.

Pe măsura condițiilor asigurate cercetării științifice din țara noastră și răspunderile celor ce activează în acest domeniu sînt mai mari. „Cercetarea științifică — se spune în raportul tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al XIII-lea al partidului — are marea răspundere de a soluționa mai rapid o serie de probleme de importanță hotărîtoare pentru dezvoltarea economico-socială a patriei noastre . . . Pînă în 1990, circa 95 la sută din produsele românești trebuie să fie din punct de vedere tehnic și calitativ la nivelul celor existente pe plan mondial, iar cel puțin într-un procent de 2—5 la sută să realizăm produse cu asemenea parametri tehnic și calitativi care să situeze România pe primul loc în lume”.

Firește, sarcina nu e deloc ușoară, dar este posibilă, avîndu-se în vedere că și în trecut au existat domenii în care oamenii de știință din țara

noastră, unii dintre ei membri ai Academiei Române, au atins și au depășit, prin lucrările lor, nivelul mondial (Mă refer de exemplu la Anghel Saligny — realizatorul celebrului pod peste Dunăre de la Cernavodă, cel mai mare pod din Europa continentală la vremea aceea, la Aurel Vlaicu, Traian Vuia și Henri Coandă — pionieri ai aviației universale, la Gogu Constantinescu — descoperitorul sonicității și la mulți alții). Cu atât mai mult astăzi, când condițiile asigurate activității de cercetare sînt incomparabil mai bune, este de așteptat să se obțină rezultate care să se situeze la nivelul mondial și chiar să depășească acest nivel.

În concepția partidului și statului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, se promovează o știință făurită de om, pentru om. Secretarul general al partidului nostru a atras atenția în repetate rînduri asupra mării răspunderi ce revine oamenilor de știință din lumea întregă în ceea ce privește modul cum sînt utilizate rezultatele cercetărilor lor. Omul de știință trebuie să fie dublat de un om politic, trebuie să ia o atitudine, trebuie să acționeze. El nu poate rămîne indiferent la faptul că rezultatele cercetărilor sale sînt folosite pentru a produce noi arme menite să pună în pericol însăși viața pe planeta noastră. Oamenii de știință din țara noastră, în frunte cu Comitetul Național „Oamenii de știință și pacea”, al cărui președinte este tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, se pronunță hotărît pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare și, în primul rînd, dezarmare nucleară, pentru rezolvarea tuturor stărilor conflictuale la masa tratativelor, pentru relații de pace, de bună vecinătate și de colaborare între popoare, pentru o nouă ordine economică bazată pe egalitatea în drepturi, pentru transferul de tehnologii fără bariere artificiale, pentru lichidarea subdezvoltării.

Justețea politicii partidului nostru în general și în domeniul cercetării științifice în particular este atestată de fapte. Se poate afirma că realizările în dezvoltarea industriei, agriculturii, în toate domeniile sînt strîns legate de contribuția activă a științei românești. Și aceste realizări au fost remarcabile așa cum se arată în Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională a Partidului Comunist Român : „Producția industrială este astăzi de 120 de ori mai mare decît în 1945. Industria chimică a crescut de peste 1200 de ori. S-au dezvoltat de 113 ori industria metalurgică, de circa 500 de ori industria constructoare de mașini, de 82 de ori industria ușoară, de 32 de ori industria alimentară. . . . Producția agricolă este de 9 ori mai mare decît în trecut. S-au realizat irigații pe o suprafață de peste 3,5 milioane hectare, precum și alte importante lucrări de îmbunătățiri funciare, de sporire a potențialului productiv al pămîntului . . . În această perioadă s-au executat construcții de locuințe, școli, spitale, construcții edilitare, ample lucrări de interes național, între care Canalul Dunăre—Marea Neagră . . . Pe această bază s-a asigurat creșterea puternică — de circa 33 de ori — a venitului național, de circa 20 de ori a avuției naționale, sporirea de circa 13 ori a retribuției, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor”.

Menirea istorică a socialismului nu este numai aceea de a elibera omul de asuprire și exploatare și de a-i asigura bunăstarea lui materială, ci de a făuri o civilizație spirituală superioară.

Creatorul de artă și de cultură trebuie să trăiască cu maximum de intensitate comandamentele supreme ale societății noastre de astăzi, să

înțeală tendințele ei de dezvoltare, să se confunde cu dorințele și voința poporului în mijlocul căruia s-a născut.

Principalele coordonate ale dezvoltării culturale în țara noastră sînt : promovarea spiritului novator, stimularea cunoașterii în toate domeniile lumii materiale, ale societății și ale gîndirii ; valorificarea tradițiilor naționale ; dezvoltarea și încurajarea creației maselor largi de oameni ai muncii ; transformarea valorilor culturale în deprinderi de conduită, în bunuri ale civilizației.

Valorificarea moștenirii culturale are în vedere acele opere de creație care reflectă lupta eroică a maselor populare pentru apărarea ființei noastre naționale, pentru libertate și dreptate socială, aspirațiile poporului nostru spre pace și înțelegere pe temeiul egalității în drepturi cu celelalte națiuni, omenia sa proverbială ca și operele de creație care evocă tradițiile de luptă ale eroiceii noastre clase muncitoare, ale comuniștilor români.

În prim-planul activității cultural-educative din țara noastră se află preocuparea pentru educarea maselor de oameni ai muncii în spiritul responsabilității față de destinul contemporan al țării, față de viitorul ei, în spiritul hotărîrii de a milita cu toată pasiunea, cu fermitate și dăruire pentru idealurile de pace și prosperitate ale poporului nostru și ale întregii umanități.

Politica culturală a României socialiste este, în esență, o politică profund umanistă care privește omul ca obiect, dar și ca subiect al actului de cultură. În acest context, raporturile omului nou cu literatura și arta nu pot fi concepute ca raporturi pasive ; omul nou nu poate fi conceput ca un simplu receptor al creației literar-artistice. În concepția secretarului general al partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, omul nou nu trebuie să fie un simplu consumator de artă socialistă, ci și un producător, un creator. Aceasta este rațiunea pentru care, la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu a luat ființă Festivalul Național „Cîntarea României”.

Acest festival pune un accent pregnant pe relația indisolubilă ce trebuie să existe între crearea de valori artistice și de bunuri materiale. Trăsătura sa esențială este caracterul educativ, asigurîndu-se fiecărei acțiuni un pronunțat conținut politic și patriotic și sprijinind în modul acesta, cu mijloacele specifice muncii culturale, realizarea sarcinilor economice și sociale. Festivalul Național „Cîntarea României” nu este deci numai un festival al creației artistice-culturale, ci și al creației tehnice în cadrul căreia participă inventatori, inovatori, raționalizatori.

Scopul principal al activității culturale și al educației socialiste este în esență acela de a făuri omul nou, constructor conștient al socialismului și comunismului, bine pregătît din punct de vedere profesional, cu un ridicat nivel politico-ideologic și o înaltă conștiință socialistă revoluționară, cu o comportare morală în familie și în societate, patriot înflăcărat, atașat trup și suflet de popor, de cuceririle sale revoluționare, hotărît să muncească cu abnegație și să lupte pentru făurirea socialismului și comunismului, pentru ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului, pentru apărarea cuceririlor revoluționare, a independenței și suveranității României.

În peisajul general al științei și culturii din patria noastră, Academia Republicii Socialiste România, cel mai înalt for științific și de cultură al țării, contribuie prin metodele ei specifice la edificarea socialismului și

comunismului în patria noastră. Astfel, membrii Academiei, la locurile lor de muncă din conducerea de partid și de stat, din cercetarea științifică sau din învățământul superior, prin competența lor, prin experiența lor bogată, prin munca lor neobosită, prin efortul lor comun soluționează probleme importante ale economiei și culturii noastre naționale și participă la pregătirea cadrelor de specialiști la cel mai înalt nivel necesari patriei noastre.

Academia Republicii Socialiste România organizează manifestări științifice, simpozioane, mese rotunde, dezbateri, pe teme majore, importante pentru dezvoltarea țării noastre, cum ar fi mecanizarea și automatizarea proceselor industriale, valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, elaborarea de noi materiale sintetice cu calități superioare cerute în industrie, perfecționarea tehnologiilor existente și elaborarea de noi tehnologii, metode noi folosite în tehnica construcțiilor și în transporturi etc. . . . Nu au lipsit dezbaterile pe teme economice și pe alte probleme din domeniul științelor sociale, ca și manifestările cu caracter multidisciplinar și interdisciplinar în marile centre universitare din țară sub genericul „Zilele academice clujene” și „Zilele academice ieșene”. Toate aceste manifestări, reunind personalități din învățământ și cercetarea științifică, precum și specialiști de înaltă calificare din producție, au prilejuit schimburi de opinii deosebit de utile, au clarificat unele probleme importante pentru practica economică și socială, au stabilit orientări noi în cercetare, proiectare și producție.

În același timp, Academia Republicii Socialiste România, prin revistele științifice de cel mai înalt nivel pe care le editează în limbi străine de largă circulație, face cunoscute pe toate meridianele globului realizările de vîrf ale cercetării științifice din țara noastră.

De asemenea, prin premiile pe care le acordă anual celor mai valoroase lucrări științifice, literare și artistice, Academia Republicii Socialiste România stimulează, în primul rînd, pe tinerii cercetători din țara noastră în activitatea lor de creație științifică, tehnică și artistică pusă în slujba exigențelor crescînde ale economiei și culturii noastre socialiste.

Academia Republicii Socialiste România editează lucrări de sinteză din diferite domenii, tratate, operele integrale ale unor mari personalități științifice și culturale din trecut, precum și lucrări originale conținînd valoroase cercetări fundamentale, contribuind astfel la o documentare de calitate a cercetătorilor, cadrelor didactice și a specialiștilor din țara noastră. O parte dintre aceste lucrări au fost traduse în limbi străine și tipărite de Editura Academiei în coeditare cu prestigioase edituri de peste hotare. La loc de cinste se află în acest sens lucrările tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceașescu, care s-au bucurat de aprecieri unanime în rîndul specialiștilor din întreaga lume.

Doresc să menționez, de asemenea, activitatea membrilor Academiei Republicii Socialiste România în cadrul Universității Culturale Științifice, o activitate obștească ce se face cu pasiune, cu dăruire și care contribuie substanțial la ridicarea nivelului cultural și științific general al oamenilor muncii. Organizate în majoritatea lor în întreprinderi, cursurile Universităților culturale-științifice îndeplinesc rolul de a ține la curent pe cei ce le frecventează cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii.

Cu prilejul aniversării zilei de naștere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Secretarul General al partidului, președintele țării și președintele de onoare al Academiei R. S. România, membrii Academiei avînd mereu vie în față misiunea nobile și de înaltă răspundere pe care a încredințat-o celui mai înalt for științific și de cultură al țării, nu vor precupeți nici un efort pentru a înfăptui exemplar Directivele celui de al XIII-lea Congres al Partidului și ale Conferinței Naționale a Partidului și a-și aduce astfel contribuția la înaintarea României Socialiste pe noi culmi de progres și de civilizație.

L'APPORT DU CAMARADE NICOLAE CEAUȘESCU AU DÉVELOPPEMENT DE LA SCIENCE ET DE LA CULTURE ROUMAINES

Résumé

Ces 23 dernières années dans les conditions du rythme de développement économique et social le plus rapide, l'utilisation des plus récentes conquêtes de la science et de la technique, la connaissance approfondie des lois objectives de la nature et de la société constituent un facteur essentiel de l'organisation moderne, rationnelle de la société.

Se penchant sur l'organisation de la recherche scientifique après le IXe Congrès du P.C.R. de 1965, qui a marqué dans ce domaine également un tournant radical, l'étude examine l'activité des instituts centraux de spécialité, des Académies, la création du Conseil National de la Science et de l'Enseignement qui assure l'accomplissement de la politique de notre parti et de notre Etat dans les domaines de la science et de la technologie, contrôle et dirige toute l'activité d'investigation scientifique, le développement technologique et l'introduction du progrès technique.

Le camarade Nicolae Ceaușescu a apporté une contribution décisive à l'établissement de la recherche scientifique et du développement technologique sur des bases modernes, à leur engagement dans la solution des problèmes concrets, actuels et de perspective du développement du pays et les orientations données par la Conférence Nationale du parti de 1987, contribué à l'avancement de la Roumanie vers de nouveaux sommets de progrès et de civilisation.

On relève les principales coordonnées du développement culturel de la Roumanie, le problème touchant la valorisation de l'héritage culturel, la préoccupation pour l'éducation des masses de travailleurs, le rôle et la place du Festival National „Cîntarea României”.

On présente l'activité de l'Académie de la République Socialiste de Roumanie, le plus haut forum scientifique et culturel du pays par les manifestations et les débats organisés, le riche programme d'édition, l'attribution annuelle de prix aux meilleures oeuvres scientifiques, littéraires et artistiques.

PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU DESPRE ISTORIA POPORULUI ROMÂN CA SURSĂ A UNITĂȚII ȘI INDEPENDENȚEI SALE

ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU

Izvor de înțelepciune acumulată secole de-a rîndul, memorie a științei politice, istoria ocupă un loc deosebit în opera Secretarului General al Partidului Comunist Român, Președintele României Socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Pentru Președintele României Socialiste nimic nu poate fi temeinic dacă nu se integrează realităților naționale, modelate de-a lungul secolelor de lupta pentru independența și unitatea națională, pentru progres social. Din această concepție a izvorit o viziune nouă despre istoria poporului român, care s-a aflat la temelia noii faze de dezvoltare a istoriografiei românești, inaugurată de istoricul Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român.

Opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, fundamentul teoretic al științelor sociale din țara noastră, model de îmbinare a analizei experienței parcurse cu elaborarea direcțiilor evolutive, cristalizează o adevărată sinteză a istoriei poporului român în care forța evocatoare se împletește cu capacitatea explicativă și care denotă o mare sensibilitate pentru valorile autentice ale fenomenului istoric românesc.

În deplină concordanță cu adevărul istoric, atestat documentar, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat nu o dată elementele constitutive fundamentale pe care s-a edificat, în timp, conștiința și unitatea națională ale românilor. Relevînd că „În luptele grele și în conviețuirea comună, timp de secole, a dacilor și romanilor s-a plămădit un popor nou, care a păstrat și dezvoltat însușirile și virtuțile cele mai bune ale înaintașilor săi”¹, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că românii „nu au căzut din cer, ei au trăit și s-au născut aici, pe acest pămînt și l-au apărat cu sîngele lor. Ei și-au continuat existența comună pe aceste meleaguri de-a lungul a sute și sute de ani, s-au organizat, s-au dezvoltat și au luptat pentru a trăi liberi și independenți. În această perioadă s-a format conștiința de sine a poporului nostru, conștiința continuității, a unității de origine și cultură a tuturor locuitorilor din cele trei principate”².

Împrejurări istorice vitrege, între care fărâmițarea feudală, caracteristică orînduirii feudale, năvălirile, timp de un mileniu, ale populațiilor migratoare, tendințele de dominație ale unor mari state vecine au făcut ca poporul român să reconstituie numai treptat și într-o perioadă de timp îndelungată forma statală, care să reediteze pe un plan superior al evoluției istorice vechea unitate politică din vremea strămoșilor lui daco-geți.

Mai multe secole poporul român s-a dezvoltat în țări separate, Muntenia, Dobrogea, Moldova și Transilvania. În pofida pluralității statale în conștiința poporului român a rămas mereu vie ideea unității, a apartenenței la același unic corp etnic. Peste granițele artificiale și silnice românii au știut să acționeze pentru întărirea legăturilor și sentimentelor comune. Este o realitate pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu o exprimă sintetic în termenii următori : „... datorită omogenității structurii economice, sociale și culturale a întregului teritoriu locuit de români, limbii unitare, precum și puternicei conștiințe a originii comune a locuitorilor, între cele trei state s-au dezvoltat permanent contacte și legături multilaterale intense. Neconținut au avut loc schimburi de bunuri materiale, o puternică circulație de idei, de opere de cultură și artă și, mai presus de orice, s-a încheșat conștiința necesității luptei unite împotriva cotropitorilor, a dușmanilor comuni”³.

De-a lungul veacurilor, în bătăliile sociale, precum și în cele purtate împotriva cotropitorilor, pentru independență și libertate, alături de români au participat și oameni ai muncii aparținând naționalităților conlocuitoare. Această solidaritate și luptă comună s-au manifestat cu putere în răscoala de la Bobilna, ca și în marile lupte țărănești conduse de Gheorghe Doja, de Horea, Cloșca și Crișan, în acțiunile politice și militare întreprinse de Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Mihai Viteazul și de alți domnitori ai țărilor române. „Nu demonstrează oare acest fapt — arată tovarășul Nicolae Ceaușescu — adevărul că lupta împotriva cotropitorilor străini, pentru unitatea țărilor românești și formarea unui stat centralizat puternic, care să asigure condiții de viață, de dezvoltare a forțelor de producție, de bunăstare și fericire, a fost o realitate istorică? Aceasta era, într-adevăr, o cerință legică, o năzuință a tuturor locuitorilor acestor meleaguri fără deosebire de naționalitate”⁴.

Trezește în noi înalte sentimente de mândrie patriotică puternicul fascicol de lumină proiectat de tovarășul Nicolae Ceaușescu asupra măreței fapte a unirii celor trei țări române de către Mihai Viteazul, la sfârșitul secolului al XVI-lea. Prin asasinarea mișelească a lui Mihai Viteazul, „ideea unirii țărilor românești, idealurile formării unui stat puternic pe meleagurile Daciei nu au putut fi ucise niciodată, pentru că ele sînt adînc împlintite în inșeși singele, în conștiința și spiritul întregului nostru popor”⁵. Iar în altă parte : „Istoria însăși a confirmat justeșea și necesitatea obiectivă a actului săvîrșit de Mihai Viteazul prin realizarea ulterioară a idealului său — ideal al românilor — prin înfăptuirea în epoca modernă a statului național român unitar”⁶.

Un moment de cotitură în lupta pentru libertate și dreptate socială, pentru scuturarea jugului dominației străine și afirmarea drepturilor naționale ale poporului român — relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu⁷ — l-a constituit revoluția din 1821, condusă de Tudor Vladimirescu. Cu larg ecou în întreg spațiu românesc, revoluția din 1821 a deschis epoca deplinei maturizări a luptei pentru emancipare socială și națională a românilor, a contribuit la încheșarea programului de abolire a feudalității și de construcție a României moderne și independente. Creînd prima oaste populară revoluționară și făcînd, astfel, să renască forțele armate proprii ale Țării Românești — după un secol și mai bine de cruntă dominație străină și de încălcare a suveranității naționale și a integrității teritoriale a Princi-

patelor Române — Tudor Vladimirescu a înălțat cu mândrie steagul redesteptării naționale a tuturor românilor, insuflind poporului nostru credința în realizarea nobilelor sale aspirații de eliberare socială și națională.

Revoluția din 1821 a constituit o măreață pildă și un îndemn pentru generațiile care au înfăptuit Unirea Principatelor, Independența națională și Statul național unitar român iar figura lui Tudor Vladimirescu a devenit pentru aceste generații o figură legendară, pe care amintirea poporului a păstrat-o cu cinste, alături de cea a lui Mircea cel Bătrîn, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Horea și a altor eroi ai neamului.

Semnificația internațională a revoluției din 1821 este evidențiată concludent, atît prin coincidența ei în timp cu revoluțiile similare din Italia, Spania, Portugalia, America Latină, cît și prin legăturile directe cu mișcarea de eliberare a popoarelor asuprite din Balcani, mai ales cu revoluția greacă.

Urmărite cu simpatie de cercurile progresiste sau condamnate de forțele reacțiunii, evenimentele din România au fost citeva luni în centrul atenției opiniei publice internaționale. Ele au determinat modificări în raporturile dintre Țările Române și Poarta otomană în direcția întăririi autonomiei lor.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu apreciază că un puternic avînt a imprimat luptei pentru unitatea tuturor românilor revoluția din 1848. Această revoluție — care a izbucnit aproape simultan în cele trei țări române — „Înscriind pe steagul ei lozincă înlăturării feudalismului, a făuririi unității naționale și a cuceririi independenței, a dezvoltat și mai puternic conștiința de sine a poporului român, hotărîrea locuitorilor țărilor române de a realiza unitatea națională în cadrul frontierelor aceleiași stat”⁸ ... Marele patriot Nicolae Bălcescu sublinia că « o dată înfăptuită această revoluție, ne mai rămîneau de făcut alte două revoluții : o revoluție pentru unitatea națională și, mai tîrziu, pentru independența națională, ca în felul acesta națiunea să reintre în posesia deplină a drepturilor sale naturale »⁹.

Programul revoluției de la 1848 prevedea constituirea României în viitor sub formă de stat democratic în care urmau să fie respectate libertățile publice, să fie instituită o formă de guvernare modernă cu instituțiile corespunzătoare, să fie preluate de întreaga națiune sarcinile de conducere. Revoluția de la 1848 urmărea încadrarea poporului român între popoarele înaintate ale continentului.

Chiar dacă revoluția de la 1848, nu a putut finaliza idealurile poporului român privind făurirea unui stat național modern și independent, ea a făcut ca ideea constituirii acestui stat să-și croiască ireversibil drumul.

Înfăptuirea, în 1859, prin unirea Munteniei și Moldovei, a primei etape a unității statale, dubla alegere, ca domnitor, a colonelului Al. I. Cuza — moment de afirmare a voinței poporului român, cînd marile puteri au fost puse în fața unui fapt împlinit — a pus temelii statului național român modern, care în 1862 a luat numele de *România*.

Pe lîngă influența binefăcătoare pe care a exercitat-o asupra dezvoltării societății românești, așa cum subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — Unirea Principatelor „a avut un puternic ecou în Transilvania, întărind conștiința unității naționale a maselor populare din această provincie,

stimulind lupta pentru unire cu țara”¹⁰. „Cînd s-a ales Cuza domn — relatea Papiu-Ilarian — entuziasmul la românii din Transilvania era poate, mai mare decît în Principate”¹¹.

Reformele cu caracter burghezo-democratic care au urmat Unirii Principatelor au creat condiții pentru accelerarea dezvoltării țării pe drumul capitalismului.

Etapa nouă în care a intrat societatea românească după Unirea din 1859, nevoia de lărgire a pieței și de extindere a relațiilor de producție capitaliste au pus din ce în ce mai acut la ordinea zilei înfăptuirea unirii naționale depline, cucerirea independenței de stat a României.

Redeschiderea problemei orientale în 1875 a creat cadrul internațional favorabil dobîndirii independenței statului modern român. Proclamată la 9 mai 1877, independența a fost apoi consfințită cu singele ostașilor români în luptele purtate împotriva Imperiului otoman, pe teatrele de operațiuni din Balcani, la Plevna, Rahova și Vidin.

Războiul de independență, pe lângă faptul că a exprimat voința întregului popor de a trăi liber și de sine-stătător, a pus încă o dată în evidență dorința fierbinte a românilor subjugați de a se ști laolaltă cu frații lor de singe, din România neatîrnată. Sub acest aspect, tovarășul Nicolae Ceaușescu reliefează că „Participarea a numeroși voluntari transilvăneni înrolați sub drapelul românesc la războiul pentru cucerirea independenței a constituit o pagină impresionantă de solidaritate națională în realizarea uneia din cele mai de seamă năzuințe ale întregului nostru popor”¹².

Cucerirea independenței, punînd capăt asupririi străine, a contribuit la creșterea prestigiului națiunii române, spre București îndreptîndu-se privirile românilor din ținuturile românești supuse încă dominației străine. În 1884 Ioan Slavici lansa în ziarul „Tribuna” de la Sibiu faimoasa deviză : „Soarele românismului de la București răsare”.

În condițiile cruntei asupririi instaurate de dualismul austro-ungar s-a intensificat în Transilvania mișcarea de eliberare națională, pentru egalitate în drepturi, concretizată, spre sfîrșitul secolului al XIX-lea prin importantul document de răsunset european al Memorandum-ului.

Plecînd de la analiza realităților social-istorice, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că la începutul secolului al XX-lea „Unirea într-un singur stat — aspirație seculară a românilor, cauză înălțătoare pentru care au luptat nenumărate generații de înaintași — devenise un obiectiv imediat, o necesitate stringentă impusă de însuși mersul înainte al societății românești”¹³.

În condițiile de puternică efervescentă revoluționară, create de victoria Marii Revoluții din Octombrie, de destrămarea Imperiului habsburgic, cînd mișcarea de eliberare națională a popoarelor subjugate a luat un mare avînt, înfăptuirea dezideratului secular al unirii Transilvaniei cu România a fost înșușită ca o sarcină imediată, de primă mărime. Hotărîtă, să curme o dată pentru totdeauna cu stăpînirea străină și să realizeze unitatea națională, populația românească din Transilvania a trecut la instituirea puterii național-revoluționare pe întreg cuprinsul acestei provincii românești și la pregătirea Marii Adunări Naționale de la Alba-Iulia, menită să se pronunțe asupra unirii cu România.

Referindu-se la acest moment magnific, care a avut loc în memorabila zi de 1 Decembrie 1918, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea : „Marea adunare populară de la Alba Iulia, care a proclamat Unirea Transilvaniei la patria mamă, uriașele manifestări organizate de masele populare din toate provinciile românești, au consfințit voința de unire a întregii noastre națiuni. Unirea a fost încununarea victorioasă a luptei seculare duse de cele mai înaintate forțe ale poporului român din Moldova, Muntenia și Transilvania, de cărturarii și marii gânditori ai neamului, a activității desfășurate de elementele revoluționare, de militanții socialiști, a aspirațiilor și voinței întregului popor român”¹⁴.

În adunări speciale, naționalitățile conlocuitoare și-au exprimat adeziunea față de principiile formulate de Marea Adunare Națională a românilor de la Alba Iulia și au hotărât Unirea lor cu România.

Existența statului național unitar român, făurit în cursul anului 1918 prin jertfele maselor populare și prin participarea României la primul război mondial, a fost recunoscută pe plan juridic internațional și consemnată ca atare în tratatele de pace de la Paris din 1919—1920. „Nimeni — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — în afară de popor, nu poate pretinde că a înfăptuit unirea. Analiza desfășurării evenimentelor demonstrează elocvent că formarea statului național unitar român nu este rezultatul unor înțelegeri încheiate la masa tratativelor, ci rodul luptei întregului popor, însuflețit de năzuința seculară a unității, de hotărîrea de a împlini visul pentru care au luptat și s-au jertfit atâtea generații de înaintași ... Tratatul de pace nu a făcut decît să consfințească situația de fapt stabilită ca urmare a luptei maselor populare”¹⁵.

Adevărată piatră de hotar în dezvoltarea României moderne, „Unirea Transilvaniei cu țara — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — a deschis calea spre dezvoltarea națiunii, a creat cadrul propice pentru o mai accentuată evoluție a economiei, științei și culturii, pentru intensificarea mișcării revoluționare a clasei noastre muncitoare, a activității tuturor forțelor progresiste ale societății”¹⁶.

Momentele importante în istoria poporului român, în care ideea de unitate s-a manifestat plenar sînt prezentate în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu ca momente bilanț, care totalizează tendințele evoluției economice și social-politice anterioare și se constituie ca noi puncte de plecare pentru etapele următoare. În toate momentele de seamă masele largi populare, înflăcărate de un puternic patriotism au dat numeroase și grele jertfe, cucerind cu arma în mînă dreptul la existență națională, care constituie azi pentru ziditorii societății socialiste un puternic imbold și o cheazășie în victoria luptei pentru binele și măreția României.

Configurarea de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, în spiritul materialismului dialectiv și istoric, a unei înalte și cuprinzătoare viziuni în legătură cu idealul și făurirea unității naționale la români constituie o contribuție de inestimabilă valoare la adîncirea cunoașterii trecutului nostru glorios, a legităților dezvoltării societății și națiunii române.

NOTE

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 22, Edit. Politică, București, 1982, p. 7.

² Nicolae Ceaușescu, *Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului*, prezentată la plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român 1—2 iunie 1982, Edit. Politică, București, 1982, p. 13.

³ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. 3, Edit. Politică, București, 1969, p. 707.

⁴ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 11, 1975, p. 693—694.

⁵ *Ibidem*, p. 694.

⁶ *Ibidem*, p. 692.

⁷ Nicolae Ceaușescu, *Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român*, Edit. Politică, București, 1975, p. 621.

⁸ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. 3, 1969, p. 710.

⁹ *Ibidem*.

¹⁰ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. 3, 1969, p. 710.

¹¹ Stelian Neagoe, *Istoria unirii românilor*, București, 1986, p. 653.

¹² Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. 3, 1969, p. 710—711.

¹³ *Ibidem*, vol. 2, 1968, p. 467.

¹⁴ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. 2, 1968, p. 469—470.

¹⁵ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. 3, 1969, p. 716.

¹⁶ *Ibidem*, p. 706.

L'HISTOIRE DU PEUPLE ROUMAIN EN TANT QUE SOURCE DE SON UNITÉ ET DE SON INDÉPENDANCE DANS LA VISION DU PRÉSIDENT NICOLAE CEAUȘESCU

Résumé

L'étude relève que dans l'oeuvre du secrétaire général du P.C.R., président de la Roumanie socialiste, l'histoire occupe une place particulière où la force évocatrice s'allie à la capacité explicative et qui dénote une grande sensibilité pour les valeurs authentiques du phénomène historique roumain.

Conformément à la vérité historique, attestée par les sources documentaires ont été soulignés les éléments constitutifs fondamentaux sur la base desquels se sont forgées dans le temps la conscience et l'unité nationale des Roumains. En dépit de la pluralité étatique, dans la conscience du peuple roumain est demeurée toujours vive l'idée de l'unité, de l'appartenance au même unique corps ethnique. Dans divers exposés et discours, le secrétaire général du parti a souligné le caractère légitime des luttes sociales ainsi que de celles menées contre les envahisseurs, pour l'indépendance et la liberté, dont la révolte de Bobilna, celles dirigées par Gheorghe Doja, par Horea, Cloșca et Crișan, les grandioses actions politiques et militaires entreprises par Etienne le Grand, Pierre Rareș et Michel le Brave. La révolution de 1821, celle de 1848, l'Union de 1859 et la conquête de l'indépendance d'Etat — 1877, la Grande Union de

1918, véritables pierres de touche dans l'histoire de la patrie traitées dans l'oeuvre du camarade Nicolae Ceaușescu en tant que moments de bilan qui totalisent les tendances de l'évolution économique et socio-politique antérieure et qui se constituent comme de nouveaux points de départ pour les étapes suivantes.

La configuration par le camarade Nicolae Ceaușescu d'une ample vision concernant l'idéal et l'accomplissement de l'unité nationale chez les Roumains constitue un apport l'inestimable valeur à l'étude approfondie de notre passé glorieux, des lois de développement de la société et de la nation roumaine.

CONCEPȚIA SECRETARULUI GENERAL AL P.C.R., TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU CU PRIVIRE LA UNITATEA ORGANICĂ DINTRE SOCIALISM ȘI DEMOCRAȚIE

GHEORGHE SURPAT

Edificarea noii orînduiri sociale, ca și făurirea democrației socialiste reprezintă un proces de creație istorică, revoluționar ce se desfășoară pe baza luării în considerare a dielecticii generalului și particularului, antrenării maselor largi, a întregului popor la înfăptuirea acestuia. „Socialismul — relevă secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Nicolae Ceaușescu — îl construim cu oamenii și pentru oameni, și ei sînt deci cei ce hotărăsc asupra felului cum trebuie să arate socialismul pe care îl realizăm”¹.

Dintotdeauna socialismul și-a propus să realizeze o societate în care poporul însuși să fie pe deplin stăpîn pe bogățiile proprii, să-și făurească viitorul în mod liber așa cum îl dorește, concepînd aceasta ca o largă și adevărată democrație, în care masele, poporul să participe la conducerea societății. Pornind de la faptul că socialismul este opera conștientă a clasei muncitoare, a maselor largi, a poporului, care își făurește în conformitate cu cerințele dezvoltării sociale, propria istorie, secretarul general al Partidului Comunist Român a fundamentat, în perioada istorică inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, din iulie 1965, teza științifică privind unitatea indisolubilă dintre socialism și democrație și făurirea socialismului cu poporul și pentru popor, rolul democrației socialiste, ca factor esențial al făuririi socialismului și comunismului. „Noi — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — am tras o serie de concluzii teoretice, ideologice și practice în ceea ce privește conducerea democratică a activității economico-sociale, renunțînd la concepția conducerii unipersonale și introducînd organele democratice de conducere, consiliile muncitorești și adunările generale ale oamenilor muncii. Am tras concluzia necesității dezvoltării democrației muncitorești, participării maselor populare, a întregului popor la conducerea societății — calea sigură a înfăptuirii cu succes a Programului partidului. Am tras concluzia că socialismul și democrația sînt de nedespărțit, că societatea socialistă trebuie să realizeze forma cea mai înaltă de democrație, participarea directă a maselor la conducerea societății”².

Edificarea și consolidarea societății socialiste românești, dezvoltarea și modernizarea economiei naționale, repartizarea echilibrată a forțelor de producție în toate județele țării, făurirea unității social-politice a poporului, afirmarea și întărirea rolului partidului, ca forță politică condu-

cătoare a societății și centru vital al națiunii, formarea conștiinței socialiste a maselor au reprezentat *temelia trainică a afirmării și adâncirii continue a democrației socialiste, a deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor țării*. Democrația socialistă se bazează pe deținerea puterii politice de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea muncitoare, intelectualitatea și celelalte categorii de oameni ai muncii, iar din punct de vedere economic pe proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, pe stăpînirea avuției naționale de către oamenii muncii, pe lichidarea inegalităților de ordin economic și social, pe relațiile de repartiție socialiste.

În viziunea secretarului general al partidului nostru esența democrației socialiste constă în asigurarea tuturor condițiilor pentru exercitarea de către popor a dreptului său suveran de a participa — atît prin reprezentanții săi, cît și în mod nemijlocit — la conducerea treburilor țării. Democrația socialistă exercită o puternică influență asupra progresului general al dezvoltării societății socialiste, reprezentînd o forță motrice a progresului economic și social. „Un factor important al dinamismului dezvoltării noastre economico-sociale — sublinia secretarul general al partidului — , o expresie a superiorității orînduirii noi pe care o edificăm este perfecționarea continuă a democrației socialiste, asigurarea condițiilor pentru participarea activă și efectivă a oamenilor muncii, a întregului popor la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a țării, la conducerea tuturor domeniilor de activitate, a întregii societăți”³.

Potrivit concepției Partidului Comunist Român, a secretarului său general, făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și afirmarea superiorității ei necesită nu numai întărirea continuă și modernizarea bazei tehnico-materiale, afirmarea revoluției tehnico-științifice, progresul neîntrerupt al forțelor productive, al științei, învățămîntului și culturii, creșterea nivelului de trai al poporului, dar și perfecționarea pe baze științifice și democratice a organizării și conducerii vieții sociale, adîncirea democrației socialiste, ridicarea gradului de instruire, cultură și conștiință al maselor largi ale poporului și asigurarea participării lui la conducerea societății. În acest scop au fost luate ample măsuri — pe plan politic, economic și social — pentru lărgirea democrației socialiste și atragerea largă nemijlocită a maselor de oameni ai muncii la elaborarea și aplicarea politicii interne și externe a țării, la conducerea diferitelor sectoare de activitate, punîndu-se bazele unui sistem democratic corespunzător și complex — *sistemul democrației socialiste*.

În Republica Socialistă România sistemul democrației socialiste semnifică suveranitatea poporului asupra guvernării, posibilitatea reală și atotcuprinzătoare conferită și garantată tuturor cetățenilor țării de a participa, în deplină egalitate și libertate, la viața social-economică și politică, la conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Sistemul democrației socialiste are un caracter unitar care derivă din unitatea economică și socială a societății noastre socialiste, din unitatea obiectivelor și țelurilor politice generale, pentru înfăptuirea cărora sînt conjugate eforturile tuturor organelor și organismelor ce-l alcătuiesc, din unitatea principiilor democratice de organizare și funcționare, în cadrul cărora o importanță primordială revine principiilor: centralismul democratic, conducerea colectivă și autoconducerea muncitorească. Forțele care alcătuiesc sistemul democrației socialiste sînt:

Partidul Comunist Român, statul socialist, organele cu dublă natură de partid și de stat, organismele autoconducerii muncitorești, organismele larg reprezentative cu caracter deliberativ la nivel național — congresele deputaților, ale oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi și alte sectoare, ale țărânimii, științei și învățămîntului, educației și culturii cu organismele lor executive avînd caracter permanent etc., organizațiile de masă și obștești, Frontul Democrației și Unității Socialiste.

În centrul sistemului democrației socialiste se situează *Partidul Comunist Român*, forța politică conducătoare în societate, centrul vital al națiunii. Exerțînd conducerea politică a societății împreună cu clasa muncitoare, cu țărânimii și intelectualitatea, cu întregul popor, Partidul Comunist Român se relevă a fi un partid de masă, integrat organic în viața societății. El reprezintă forța propulsoare a relațiilor democratice în societate, forța de influențare și convingere ideologică și politică, de realizare a consensului național, a unității și coeziunii moral-politice a poporului pentru înlăptuirea intereselor sale supreme pe calea construirii societății socialiste.

Odată cu adîncirea democrației socialiste statul român a căpătat caracterul de stat al democrației muncitorești, revoluționare caracterizîndu-se ca putere politică a poporului, a națiunii socialiste, putere a tuturor cetățenilor țării fără deosebire de naționalitate, pusă în slujba edificării societății socialiste multilateral dezvoltate. Reprezentant suprem al proprietarilor și producătorilor, administrator general al proprietății întregului popor în strînsă colaborare cu organismele autoconducerii muncitorești, statul socialist desfășoară o largă activitate economico-organizatorică pentru conducerea unitară a întregii activități economico-sociale, pe baza planului național unic, pentru apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului, a independenței și suveranității patriei, dezvoltă relațiile internaționale ale României. „Puterea poporului — stipulează Constituția — se întemeiază pe alianța muncitorească-țărănească. În strînsă unire, clasa muncitoare — clasa conducătoare în societate —, țărânimii, intelectualitatea, celelalte categorii de oameni ai muncii, fără deosebire de naționalitate, construiesc orînduirea socialistă, creînd condițiile trecerii la comunism”⁴. Îmbinarea activităților organismelor democrației muncitorești cu cele ale organelor statului socialist în procesul exercitării și realizării puterii, ca și în procesul gestionării societății reprezintă direcția esențială pe care se dezvoltă integrarea tot mai organică a statului în societate.

Sistemul democrației socialiste, cadrul organizatoric democratic — existent, atît pe plan local, în întreprinderi și instituții, cît și la nivel național — asigură participarea activă a tuturor cetățenilor țării la conducerea societății. „Sistemul democrației noastre socialiste — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu —, care dă expresie voinței și intereselor întregii națiuni și asigură înlăptuirea socialismului cu poporul și pentru popor își va afirma tot mai puternic forța și trîinicia, superioritatea față de democrația burgheză, față de orice orînduire. Să acționăm cu toată hotărîrea pentru perfecționarea și dezvoltarea sistemului democrației muncitorești revoluționare, aceasta fiind o cerință obiectivă a făuririi cu succes a socialismului și comunismului”⁵.

Edificarea sistemului democrației socialiste s-a realizat, deopotrivă, în direcția perfecționării structurilor organizatorice și funcționale ale *democrației reprezentative* și a multiplicării formelor *democrației directe*, cît și a împletirii organice a acestor două forme prin intermediul cărora se asigură participarea directă, permanentă și sistematică a clasei muncitoare, a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor la conducerea statului, a unităților economice, a instituțiilor științifice, cultural-educative, a localităților țării și a întregii societăți.

Perfecționarea *democrației reprezentative* s-a concretizat în creșterea rolului organelor larg reprezentative prin intermediul cărora se exercită puterea — Marea Adunare Națională și consiliile populare —, care constituie baza întregului sistem de organe ale statului. În acest sens, menționăm: sporirea rolului Marii Adunări Naționale, prin exercitarea mai amplă a controlului — prin comisiile permanente — asupra modului de desfășurare a activității în toate domeniile; creșterea aportului deputaților la viața politică și social-economică a țării, a răspunderii acestora în fața alegătorilor, care au posibilitatea de a revoca pe deputați atunci cînd nu mai corespund mandatului încredințat; acordarea dreptului de inițiativă Comitetul Central al Partidului Comunist Român, Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste, Consiliului Suprem al Dezvoltării economice și Sociale a României, Consiliului Național al Oamenilor Muncii, Camerei legislative a consiliilor populare. În ce privește consiliile populare — organe locale ale puterii de stat — au fost investite cu atribuții de natură să le asigure conducerea activității locale privind dezvoltarea economico-socială a unităților administrative, ocrotirea drepturilor cetățenilor și atragerea lor la conducerea treburilor de stat și obștești; de asemenea, a sporit rolul sesiunilor, al comisiilor permanente ale comitetelor cetățenești, al deputaților, precum și participarea cetățenilor la viața consiliilor populare, prin instituționalizarea adunărilor cetățenești care dezbate rapoarte asupra activității desfășurate de consiliul popular și comitetul sau biroul său executiv. Semnificative sînt și perfecționările aduse sistemului electoral prin extinderea practicii democratice a propunerii mai multor candidaturi pentru un loc de deputat. Pe această bază se asigură condiții mai bune pentru manifestarea democrației socialiste și, totodată, pentru creșterea răspunderii deputaților în fața cetățenilor.

Paralel cu creșterea rolului organelor reprezentative s-a accentuat folosirea formelor de *participare directă* a oamenilor muncii la conducerea treburilor de stat și obștești, la adoptarea deciziilor la toate nivelele. Cadrul organizatoric al democrației directe este concretizat prin următoarele forme: adunările generale ale oamenilor muncii, consultarea masei la elaborarea legilor, la adoptarea deciziilor de către organele centrale și locale, dialogul permanent cu masele ș.a.

Adunările generale ale oamenilor muncii din unitățile economico-sociale sînt organisme ale autoconducerii muncitorești. În cadrul adunării generale a oamenilor muncii — forul suprem de conducere colectivă a activității dintr-o unitate economică socialistă — întregul personal muncitor participă la dezbaterile și adoptarea hotărîrilor cu privire la întreaga ei activitate economico-financiară, la gospodărirea și dezvoltarea continuă a proprietății socialiste. Adunarea generală dezbate și aprobă darea de

seamă anuală asupra activității unității economice și a organelor de conducere colectivă, dezbate și aprobă planul economic cincinal și planul anual, bugetul de venituri și cheltuieli, programele de măsuri necesare îndeplinirii sarcinilor ce revin unității din planul național unic de dezvoltare economico-socială ; aprobă programul de elaborare și reexaminare a normelor de muncă, repartizează fondul de participare la beneficii pe destinații legale ; alege reprezentanții oamenilor muncii care fac parte din organele de conducere colectivă și revocă pe cei care nu au desfășurat o activitate corespunzătoare ; desemnează persoanele care vor îndeplini funcțiile de președinte, prim-vicepreședinte și vicepreședinte în consiliul oamenilor muncii ; alege un reprezentant al oamenilor muncii, muncitor care lucrează direct în producție, în funcția de vicepreședinte al consiliului oamenilor muncii. Adunarea generală exercită controlul asupra modului în care consiliul oamenilor muncii, biroul executiv al acestuia, cadrele cu funcții de conducere își îndeplinesc sarcinile, acționează pentru îndeplinirea prevederilor planului.

În concepția și practica românească, autoconducerea muncitorească reprezintă un *principiu* de organizare, de conducere de către oamenii muncii a unităților economice prin forme democratice și, în același timp, un *sistem* unitar de organizare și conducere, în care se îmbină armonios autonomia unităților economice, care funcționează pe baza autogestiei economico-financiare, cu conducerea unitară, planificată a întregii vieți economico-sociale. Acest sistem reflectă și îmbină o serie de principii ale conducerii economiei socialiste cum sînt : principiul centralismului democratic, principiul conducerii colective, principiul cointeresării și răspunderii materiale, principiul eficienței economice ș.a.

La nivel național, autoconducerea muncitorească se asigură prin constituirea și participarea oamenilor muncii la *consiliile naționale ale oamenilor muncii, la congrese, conferințe, consfățuiri* pe ramuri și domenii de activitate. Instituționalizarea congreselor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe, din agricultură, din domeniul științei și învățămîntului, culturii și educației socialiste ș.a. are un rol important în asigurarea participării directe a oamenilor muncii la conducerea efectivă a treburilor societății.

Organele autoconducerii muncitorești — consiliile și adunările generale ale oamenilor muncii, ca organe de conducere ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor din întreprinderi și instituții, consiliile județene, consiliile naționale și congresele oamenilor muncii din industrie, agricultură, învățămînt, știință și cultură — alcătuiesc un adevărat sistem al democrației socialiste, muncitorești directe, prin care se realizează participarea organizată a maselor populare la conducere. Între organismele autoconducerii muncitorești și organele statului există o strînsă conlucrare, acestea, completîndu-se reciproc, asigură participarea organizată a tuturor categoriilor sociale la conducerea societății.

Congresul al XIII-lea al partidului din 1984, ținînd seama de cerințele noi etape de dezvoltare a societății românești în actualul plan cincinal 1986—1990, a stabilit noi sarcini privind întărirea autoconducerii muncitorești, perfecționarea întregului sistem al organismelor democrației muncitorești-revoluționare, creșterea rolului în conducerea tuturor sectoarelor de activitate, în asigurarea participării oamenilor muncii la

elaborarea și înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială a țării. „Este necesar — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — să perfecționăm în continuare conducerea societății, planificarea și autoconducerea. Să pornim întotdeauna de la faptul că ceea ce am realizat corespunde unei anumite etape, unui anumit nivel de dezvoltare a forțelor de producție și a relațiilor sociale, că, și în continuare, odată cu dezvoltarea generală a societății, a relațiilor sociale, va trebui să găsim noi și noi forme, să perfecționăm pe cele existente, lărgind continuu cadrul democratic și asigurând participarea activă și conștientă a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate”⁶.

Viața democratică dezvoltată după Congresul al IX-lea al partidului include organic dezbaterile proiectelor de decizii, legi și a altor documente de importanță națională, practicarea dialogului permanent cu masele largi, prin modalități care completează largul și complexul sistem instituțional al democrației socialiste. Partidul Comunist Român își realizează rolul de forță politică conducătoare a societății într-o neîntreruptă și strânsă conlucrare cu oamenii muncii. Dialogul dintre partid și popor, extins ca metodă de activitate la toate componentele sistemului democrației socialiste, a devenit un principiu de bază al întregii vieți politice, expresia unei practici democratice, prin care cei ce muncesc, întregul popor își pot spune cuvântul în legătură cu toate problemele care privesc viața și munca lor, dezvoltarea generală a societății. Nu există, practic, nici o hotărâre, nici o lege importantă care să nu fie supusă unei dezbateri largi a opiniei publice din țara noastră. Dialogul real și în formele cele mai variate, angajat de partid la scara întregii societăți, ca și în fiecare dintre unitățile sale componente, atît în procesul de elaborare a deciziilor, cît și în cursul înfăptuirii lor, constituie un instrument esențial al conducerii de către partid a întregii vieți economico-sociale.

Între formele variate prin care Partidul Comunist Român promovează dialogul cu masele, se remarcă în mod deosebit : a) vizitele de lucru pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu — secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România — le efectuează împreună cu alți conducători de partid și de stat în toate județele țării, în întreprinderi și instituții pentru cunoașterea profundă a realităților. Examinarea împreună cu muncitorii, țărani, intelectuali a principalelor aspecte privind producția, condițiile de muncă și de trai asigură elaborarea soluțiilor celor mai bune în diferite domenii ale construcției socialiste. Abordînd o problemă majoră, care depășește aspectele particulare, locale, vizitele de lucru slujesc la evidențierea unor concluzii și recomandări cu valabilitate generală, la extinderea și generalizarea pe plan național a experienței valoroase ; b) publicarea principalelor proiecte de legi și supunerea lor dezbaterii maselor, înainte de a fi prezentate pentru adoptare forului legislativ. Această practică determină confruntarea punctului de vedere al colectivelor de specialiști, care au elaborat proiectele, cu opinia maselor, înainte de adoptarea deciziei finale ; c) conștientizarea periodică pe ramuri și domenii de activitate permit analiza în comun a activităților, efectuarea unui larg schimb de experiență prin confruntarea opiniilor și definirea — cu participarea conducerii de partid și de stat — a orientărilor fundamentale.

Practica dialogului direct cu masele largi populare, statuată în hotărârile și documentele Partidului Comunist Român, constituie, totodată, un prilej de informare a maselor asupra modului cum concepe partidul rezolvarea problemelor majore ale politicii interne și externe a partidului și statului. În acest fel, prin dezbaterile celor mai importante probleme ale politicii sale și consultarea maselor partidul are garanția că măsurile pe care le adoptă corespund întrutotul năzuințelor vitale ale întregului popor.

Pornind de la ideea că sensul major al democrației socialiste se exprimă în spiritul de responsabilitate socială de care trebuie să fie animat fiecare cetățean, în îndatorirea lui de a acționa în virtutea imperativelor supreme ale societății, ale națiunii, Partidul Comunist Român acordă o mare importanță creării climatului propice dezbaterilor libere; el stimulează — atât în adunări sau consfătuiri, cât și prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă — exprimarea liberă, nestingherită a părerilor și propunerilor, criticarea lipsurilor și neajunsurilor din organele de stat, de partid sau obștești, în vederea îmbunătățirii muncii.

Orientarea consecventă spre dezvoltarea democrației socialiste exprimă capacitatea Partidului Comunist Român de a întări neîncetat legăturile multiple cu clasa muncitoare, cu întregul popor, de a înțelege dialectica dezvoltării societății socialiste și de a desprinde din această înțelegere concluzii practice pentru conducerea vieții sociale, inclusiv pentru dirijarea proceselor de adîncire a democrației socialiste.

Consultarea largă a maselor de oameni ai muncii asupra principalelor probleme economice și social-politice, dezbaterile cu ele a acestor probleme caracterizează întreaga activitate de conducere politică, stilul de muncă al secretarului general al partidului. În acest fel se realizează informarea curentă și de la sursă, comunicarea vie între cadrele de conducere și oamenii muncii, cunoașterea directă a problemelor pe care le ridică viața, practica social-economică. Experiența arată că modalitatea cea mai eficientă de cunoaștere a realităților, de sesizare a cerințelor mereu noi pe care le ridică viața, de îmbunătățire a muncii în diferite sectoare ale activității economico — sociale este și rămîne contactul viu, nemijlocit cu oamenii muncii. „Consultarea — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — cu colectivele de oameni ai muncii, cu muncitorii, țărani, intelectualii, cu toate categoriile sociale, cu activul de partid și de stat, cu oamenii muncii — români, maghiari, germani și de alte naționalități — constituie o condiție obligatorie pentru cunoașterea cerințelor dezvoltării sociale, o verificare în practică, jos, în mijlocul maselor, a justetii politicii partidului și guvernului nostru”⁷. La temelia acestei practici stă concepția potrivit căreia întărirea rolului partidului de forță politică conducătoare presupune nu numai ca el să se situeze pe poziția de organizator și îndrumător al maselor, ci că el însuși, legat organic de munca, viața și năzuințele poporului, bizuindu-se pe experiența crescîndă, pe inepuizabilul tezaur de gîndire, de inteligență ale maselor, să desprindă învățăminte, concluzii din acest nesecat izvor de înțelepciune și inițiativă populară.

În stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră o caracteristică a dezvoltării democrației socialiste o constituie diversele modalități prin care se exprimă relația dintre organele de stat și organizațiile de

masă și obștești—sindicale, organizațiile de tineret, de femei, cooperatiste, uniunile de creație și asociațiile oamenilor de știință. Reprezentanții organizațiilor de masă și obștești participă în conducerea colectivă a unor organe de stat—guvern, ministere, organe locale ș.a. Astfel, din componența guvernului fac parte — în afara miniștrilor și conducătorilor unor organe centrale ale administrației de stat, aleși de către Marea Adunare Națională, — reprezentanții celor mai importante organizații de masă și obștești: președintele Consiliului Central al Uniunii Generale a Sindicatelor, președintele Uniunii Naționale a Cooperativelor Agricole de Producție, președinta Consiliului Național al Femeilor, precum și primul secretar al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, care are calitatea de ministru pentru problemele tineretului.

Reprezentarea organizațiilor de masă și obștești în forurile de stat centrale și locale, în colectivele de conducere ale unităților de producție, ale instituțiilor de cultură și învățămînt permite reflectarea nemijlocită a cerințelor diverselor categorii de oameni ai muncii în măsurile ce se adoptă, creșterea răspunderii și angajarea mai activă a acestor organizații în procesul de perfecționare a vieții sociale.

Expresia cea mai elocventă a participării organizate a întregului popor la conducerea societății socialiste românești, a unității și coeziunii sale de gândire și de acțiune o reprezintă *Frontul Democrației și Unității Socialiste*, cel mai larg și reprezentativ organism politic în cadrul căruia se afirmă unitatea tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, în jurul Partidului Comunist Român ⁸. Acest forum național al democrației reunește sub conducerea partidului Comunist Român toate organizațiile de masă și obștești, organizațiile de tineret și de femei, propriile sale organizații, consiliile oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană, uniunile profesionale și de creație, reprezentanții cultelor, asociațiile și societățile științifice, culturale, sportive, practice, pe toți cetățenii României.

Prin structura, componența și obiectivele pe care le urmărește Frontul Democrației și Unității Socialiste — a cărui activitate se desfășoară pe baza Programului partidului — exprimă alianța clasei muncitoare cu țărănimea și intelectualitatea, unitatea intereselor fundamentale ale tuturor claselor și categoriilor sociale, prietenia dintre oamenii muncii români și cei aparținînd naționalităților conlocuitoare. F.D.U.S. participă la dezbateră, în proiect, a planului național unic de dezvoltare economică și socială, a principalelor legi, organizează campaniile electorale, propune candidații de deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare, îndrumă și controlează activitatea deputaților, preocupîndu-se ca aceștia să-și îndeplinească mandatul încredințat de alegători. Prin consiliile sale, informează poporul asupra politicii interne și externe a partidului și statului, acționează pentru participarea activă a oamenilor muncii la viața politică, la conducerea treburilor de interes obștesc, la rezolvarea problemelor privind dezvoltarea localităților, coordonează activitatea de popularizare a cunoștințelor științifice și tehnice ș.a.

În condițiile actuale ale societății socialiste românești, Frontul Democrației și Unității Socialiste — continuînd tradițiile de unitate născute în lupta de secole a poporului român, pentru dreptate socială și indepen-

dență națională — dă expresie sistemului democrației noastre socialiste, unității de voință, interese și aspirații ale întregului popor.

Constelația bogată a organizațiilor politice, obștești și profesionale din cadrul Frontului Democrației și Unității Socialiste oferă un cadru original și eficient pentru reprezentarea intereselor particulare, de grup, în unitatea lor cu interesele fundamentale ale întregii națiuni. Tocmai de aceea acest cadru este superior celui bazat pe structurile sociale antagonice ale societății burgheze. „În ce privește democrația, eu aș spune că aceasta este esențială pentru societatea socialistă — arăta secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu într-o convorbire avută cu un grup de ziaristi americani. Nici nu se poate concepe socialismul fără participarea largă a maselor populare, a tuturor categoriilor sociale la conducerea societății. În acest sens aș putea spune că pluralismul din România prezintă o serie de aspecte care sînt cu mult superioare celor din țările cu mai multe partide”. Prezintă, apoi, organismele democratice, ale autoconducerii muncitorești existente în țara noastră, menite să asigure participarea oamenilor muncii la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, a întregii țări, secretarul general al partidului nostru arăta : „După cum vedeți, căutăm forme noi, desigur, care se deosebesc de cele clasice din Occident, dar care corespund realităților noi și stadiul actual al dezvoltării socialiste din România, forme democratice incomparabil superioare față de cele clasice, cunoscute pînă acum”⁹.

În societatea socialistă românească existența unui singur partid — ca forță politică conducătoare — s-a dovedit un factor de progres pentru dezvoltarea democratismului autentic. Exercițarea rolului politic conducător al partidului nu înseamnă monopolizarea activității politice, ci, dimpotrivă, aceasta duce la accentuarea participării întregului popor la viața politică a societății, la perfecționarea și diversificarea cadrului organizatoric de participare a tuturor categoriilor sociale la conducerea democratică a statului. Integrarea partidului în viața societății reflectă tocmai realitatea și sensul profund democratic al exercitării rolului său în procesul edificării noii orinduirii sociale. „Esența conducerii democratice a societății — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea rostită la Congresul Uniunii Generale a Sindicatelor din România, la 6 aprilie 1981 — nu constă în existența unui număr mai mare sau mai mic de partide politice, ci în crearea și asigurarea organismelor și formelor celor mai corespunzătoare, în cadrul cărora clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii să-și poată spune în mod organizat cuvîntul asupra tuturor problemelor privind dezvoltarea țării. Superioritatea democrației noastre socialiste decurge din faptul că ea asigură un cadru organizat, bazîndu-se pe lichidarea inegalităților de ordin economic și social, a exploatării și asupririi, pe relații noi, cu adevărat echitabile, în repartitia veni-tului național, în întreaga viață socială”¹⁰.

Gradul și eficiența participării maselor populare la conducerea societății sînt într-un raport direct nu numai cu lărgirea democrației socialiste, ci și cu *nivelul cultural-științific al membrilor societății*. În viziunea Partidului Comunist Român, a secretarului său general, constructorul socialismului și comunismului trebuie să fie stăpîn pe cele mai înaintate cuceriri ale științei, ale cunoașterii umane, să se caracterizeze prin înalte virtuți

politice și morale prin pasiune pentru muncă și creație, prin cutezanță în promovarea noului.

În spiritul orientărilor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului din 1979, de Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1982 și de Conferința Națională a partidului din decembrie 1982, direcțiile de acțiune ale muncii ideologice și politico-educative au vizat : ridicarea continuă a nivelului teoretic și ideologic al comuniștilor, al tuturor oamenilor muncii, educarea lor materialist-dialectică, îmbogățirea continuă a orizontului de cunoaștere și înțelegere a legilor obiective ale dezvoltării sociale, a legităților care guvernează progresul lumii contemporane ; mobilizarea oamenilor muncii la îndeplinirea, în cele mai bune condiții, a sarcinilor ce le revin în producția materială și cultivarea în rîndurile acestora a conștiinței de proprietar, producător și beneficiar al bunurilor materiale ; promovarea în viața socială a spiritului revoluționar, a principiilor eticii și echității socialiste, a unor noi raporturi între oameni etc. Un loc central în activitatea politică și cultural-educativă îl ocupă educarea oamenilor muncii, în primul rînd a tinerei generații, în spiritul dragostei față de țară, față de trecutul glorios al istoriei poporului român, față de cauza socialismului, al solidarității internaționale cu popoarele țărilor socialiste, ale tuturor țărilor lumii, cu partidele comuniste și muncitorești, cu oamenii muncii de pretutindeni, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele marelui front antiimperialist.

Congresul al XIII-lea al partidului din decembrie 1984, a adoptat ca *Program ideologic al Partidului Comunist Român — Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politică, educativă a partidului*”, prezentată la Plenara C. C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 și aprobată de Conferința Națională a P.C.R. din decembrie, 1982, ca parte integrantă a Programului Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Programul ideologic a dat o orientare de largă perspectivă întregii activități teoretice, ideologice, politice și cultural-educative¹¹. Pornind de la faptul că gradul de dezvoltare a științei, învățămîntului și culturii sînt determinate, pe de o parte, de baza materială a societății, iar pe de altă parte, știința, învățămîntul și cultura, activitatea ideologică și politico-educativă au un rol important în dezvoltarea forțelor de producție, ambele condiționîndu-se reciproc, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste din 1987, arăta : „activitatea politico-educativă și culturală, formarea conștiinței revoluționare a omului nou constituie o parte inseparabilă a dezvoltării economico-sociale, a ridicării patriei pe noi culmi de progres și civilizație”¹².

Activitatea teoretică, ideologică, politico-educativă a avut un rol de mare însemnătate în înarmarea partidului, a clasei muncitoare, a țărănimii și intelectualității, a maselor largi populare cu înțelegerea științifică a realităților societății socialiste românești, a realităților vieții internaționale contemporane. Această activitate a contribuit la ridicarea nivelului general de cunoștințe al oamenilor muncii, la lărgirea orizontului lor cultural, la formarea conștiinței socialiste, care, la rîndul ei, a sporit nivelul și eficiența participării oamenilor muncii la conducerea societății.

Concomitent cu dezvoltarea democrației socialiste, a cadrului organizatoric-instituțional democratic, care asigură participarea efectivă a tuturor oamenilor muncii la conducerea societății, cu afirmarea și dezvoltarea conștiinței socialiste, cu creșterea nivelului de instrucție și cultură a întregului popor, *s-au extins și adâncit drepturile și libertățile cetățenești*, au fost create condițiile pentru respectarea cu maximă rigurozitate a libertăților individuale, a legalității socialiste. „Concepția noastră despre democrație și, în acest context, despre drepturile omului — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu —, pornește de la necesitatea asigurării deplinei egalități între oameni, a realizării unor relații economice și sociale echitabile, care să permită fiecărui cetățean să ducă o viață demnă, de la accesul liber la învățământ, cultură, știință, de la posibilitatea participării directe a oamenilor, fără deosebire de naționalitate — și în primul rînd a maselor muncitoare —, la conducerea întregii societăți. Numai o asemenea abordare practică a problemei democrației poate asigura afirmarea plină a personalității umane, corespunde cauzei descătușării omului, care să fie cu adevărat liber, stăpîn pe destinele sale”¹³.

O caracteristică esențială a dezvoltării democrației în Republica Socialistă România constă în faptul că ea asigură și garantează material tuturor oamenilor muncii drepturi și libertăți cetățenești dintre cele mai largi — dreptul la muncă, la odihnă, la retribuție în funcție de aportul social, la asigurarea materială la bătrînețe sau boală, dreptul de a fi stăpîn pe munca depusă și pe roadele ei, dreptul la proprietatea personală, dreptul la învățătură, dreptul de a alege și a fi ales în organele și organismele de stat, politice, sociale, de a participa activ la conducerea tuturor sectoarelor de activitate, la conducerea întregii țări.

Aducînd precizări importante și formulări mai complete drepturilor fundamentale înscrise în Constituția din 1952, Constituția din 1965 a prevăzut noi drepturi fundamentale, cum sînt: dreptul tinerilor la asigurarea din partea statului a condițiilor necesare pentru dezvoltarea aptitudinilor fizice și intelectuale, posibilitatea pentru cel vătămat într-un drept al său printr-un act ilegal al unui organ de stat de a cere organelor competente anularea actului și repararea pagubei etc.

Constituția nu numai că proclamă drepturile, ci le și garantează efectiv, prevăzînd că una din sarcinile cele mai importante ale statului este crearea condițiilor necesare pentru exercitarea lor deplină: „În Republica Socialistă România, întreaga activitate de stat are drept scop dezvoltarea orînduirii și înflorirea națiunii socialiste, creșterea continuă a bunăstării materiale și culturale a poporului, asigurarea libertății și demnității omului, afirmarea multilaterală a personalității umane.

Pentru aceasta, statul socialist român :

Organizează, planifică și conduce economia națională; Apără proprietatea socialistă; Garantează exercitarea deplină a drepturilor cetățenilor, asigură legalitatea socialistă și apără ordinea de drept. Dezvoltă învățămîntul de toate gradele, asigură condițiile pentru dezvoltarea științei, artei și culturii, înfăptuiește ocrotirea sănătății; Asigură apărarea țării și organizează forțele sale armate; Organizează relațiile cu celelalte state” (articolul 13).

Dezvoltarea economică a țării, asigurînd modernizarea structurii economiei naționale, a creat condițiile pentru înfăptuirea, la un nivel

calitativ superior, a unor importante sarcini sociale, printre care se înscrie realizarea dreptului constituțional la muncă fiecărui cetățean apt de a munci.

Dreptul la învățătură este asigurat prin învățământul general obligatoriu, prin gratuitatea învățământului de toate gradele, precum și prin sistemul bursei de stat. (articolul 21). Cetățenilor români aparținând „naționalităților conlocuitoare li se asigură folosirea liberă a limbii materne, precum și cărți, ziare, reviste, teatre, învățământul de toate gradele, în limba proprie” (articolul 22). Practic, nu există domeniu economic, politic sau social în care să nu se manifeste deplina egalitate în drepturi și participarea cetățenilor țării la întreaga viață politică și socială.

Partidul Comunist Român a abordat problema asigurării deplinei egalități în drepturi pentru toți oamenii muncii în cadrul dezvoltării generale a patriei, al ridicării gradului de civilizație a întregii țări. Pornind de la faptul că România este un stat național unitar în care trăiesc și naționalități conlocuitoare, Partidul Comunist Român a pus în centrul preocupărilor asigurarea deplinei egalități în drepturi a tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, care se realizează pe baza dezvoltării proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție, a creșterii forțelor de producție pe întreg teritoriul țării, creării unei puternice baze economice, științifice și culturale în toate județele.

Adâncirea și perfecționarea democrației socialiste presupune totodată și creșterea responsabilității sociale, respectarea de către toți a legalității socialiste, a ordinii de drept, a normelor de conviețuire socială, de etică și echitate socialistă. „A beneficia de drepturile omului oferite de orînduirea socialistă și a acționa cu răspundere pentru întărirea ei — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu —, constituie două laturi ale democrației socialiste care se condiționează reciproc, asigurînd mersul înainte al patriei”¹⁴.

Edificarea socialismului a asigurat întărirea și dezvoltarea pe baze noi a națiunii române, a creat condițiile manifestării plene a rolului ei de puternică forță a progresului social. „Una din marile realizări ale partidului nostru o constituie restabilirea și dezvoltarea rolului națiunii socialiste ca factor legic în făurirea noii orînduiri sociale. De asemenea, am soluționat problema națională în mod just, prin asigurarea deplinei egalități în drepturi pentru toți cetățenii. Am dezvoltat teza științifică, revoluționară a omogenizării societății și realizării poporului unic muncitor, constructor conștient, în mod unit, al socialismului și comunismului”¹⁵. Partidul se preocupă constant de asigurarea condițiilor pentru înflorirea necontenită a națiunii, întărirea statului național, afirmarea independenței și suveranității sale, odată cu preocuparea pentru dezvoltarea colaborării internaționale cu toate națiunile lumii.

În condițiile și pe fundalul transformărilor revoluționare în anii socialismului, ale adâncirii democrației socialiste, unitatea poporului s-a ridicat la noi valențe, devenind *unitatea morală și soical-politică* pe temeuri socialiste. Această unitate nouă, în care se păstrează noile virtuți și împliniri ale coeziunii populare practic multimilenare, este creația nemijlocită a unui proces istoric obiectiv — de lichidare a vechii societăți și de edificare a socialismului —, rezultatul politicii Partidului Comunist Român. Procesul întăririi continue a unității social-politice a poporului are un caracter

dialectic în sensul că acesta nu înseamnă identificarea abstractă a intereselor lor și cerințelor în continuă diversificare a maselor. Pe fondul general al convergenței intereselor fundamentale politice, economice, ideologice și culturale ale claselor și categoriilor sociale se înregistrează un proces specific de afirmare diferențiată a membrilor societății în funcție de pregătirea profesională, orizontul de cultură, de cunoaștere, aptitudini, capacități creatoare și de intensitate a muncii etc. Totodată, unitatea societății socialiste românești nu trebuie înțeleasă ca o entitate absolută, necontradictorie. Societatea socialistă, ca orice organism social, cunoaște și ea diverse contradicții, unele dintre ele fiind generate de existența unor interese specifice diferitelor clase și pături sociale, determinate de diviziunea socială a muncii (industrie, agricultură, comerț ș.a.), de formele de proprietate ce se află la temelia repartiției venitului național, de gradul de înțelegere a realității, de experiența politică etc. Partidul Comunist Român, bazându-se pe unitatea intereselor fundamentale ale claselor și categoriilor sociale, se preocupă permanent de armonizarea intereselor claselor și categoriilor sociale de oameni ai muncii, desfășoară o activitate susținută pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor, pentru rezolvarea contradicțiilor ce apar și realizarea unei concordanțe cât mai depline între forțele de producție și relațiile de producție și sociale în dezvoltarea generală a societății.

Unitatea indestructibilă dintre partid și popor, legătura organică, vitală dintre partid și întreaga societate constituie o cucerire istorică fundamentală pentru progresul României socialiste, cu repercusiuni dintre cele mai fertile în ceea ce privește sistemul conducerii economice și sociale, căile, formele și metodele prin care partidul își exercită rolul de forță politică conducătoare a ansamblului vieții sociale. Tocmai această unitate de monolit dintre partid și popor, izvorită din identificarea sa deplină cu interesele vitale ale maselor populare, face ca partidul să fie legat organic, prin toate fibrele sale, de societatea noastră socialistă și să acționeze ca centru vital al națiunii. Societatea socialistă românească pune în evidență valențele multiple ale unității și coeziunii poporului în jurul partidului, faptul că întărirea continuă a unității întregului popor constituie garanția realizării cu succes a istoricelor hotărâri ale Congresului al Partidului Comunist Român, a făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

NOTE

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 17, Edit. politică, București, 1979, p. 581.

² Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 24, 1983, p. 60.

³ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 14, 1977, p. 542.

⁴ *Constituția Republicii Socialiste România*, Consiliul de Stat, *Sectorul Buletinului Oficial al publicațiilor legislative*, București, 1985, p. 3.

⁵ Nicolae Ceaușescu, *Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român*, 19 noiembrie 1984, Edit. politică, București, 1984, p. 46.

⁶ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 28, 1985, p. 664.

⁷ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 8, 1973, p. 105.

⁸ *Statutul Frontului Democrației și Unității Socialiste*, Edit. politică, București, 1980.

⁹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 14, 1977, p. 539, 540.

¹⁰ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 21, 1981, p. 542.

¹¹ *Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român 19–22 noiembrie 1984*, Edit. politică, București, 1985, p. 642–706.

¹² Nicolae Ceaușescu, *Cuvintare la Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste*, 17 august 1987, Edit. politică, București, 1987, p. 6.

¹³ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 16, 1979, p. 542–543.

¹⁴ Nicolae Ceaușescu, *Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, 19 noiembrie 1984*, Edit. politică, București, 1984, p. 47.

¹⁵ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 28, 1985, p. 667.

LA CONCEPTION DU SECRÉTAIRE GÉNÉRAL DU P.C.R., LE CAMARADE NICOLAE CEAUȘESCU TOUCHANT L'UNITÉ ORGANIQUE ENTRE LE SOCIALISME ET LA DÉMOCRATIE

Résumé

L'étude, analysant les problèmes du socialisme et de la démocratie, présente la conception du secrétaire général du Parti Communiste Roumain, président de la République touchant l'unité organique, dialectique entre le socialisme et la démocratie, le rôle et l'importance de la démocratie socialiste, en tant que facteur essentiel de l'édification du nouveau système social, la nécessité de la participation consciente des travailleurs, du peuple, à la direction de toute la société.

A la lumière de cette conception, est-il montré dans l'étude, le Parti Communiste Roumain a adopté après le IXe Congrès du Parti de juillet 1965 un ensemble de mesures concernant le perfectionnement du système politique, le développement de la démocratie socialiste sur la base des principes de l'autodirection ouvrière.

Dans la société socialiste roumaine, la démocratie s'appuie sur l'exercice du pouvoir politique par la classe ouvrière, alliée à la paysannerie travailleuse, aux intellectuels et aux autres catégories de travailleurs et du point de vue économique sur la propriété socialiste des moyens de production, sur la possession de la richesse nationale par les travailleurs, sur la liquidation des inégalités d'ordre économique et social, sur les rapports de répartition socialiste. L'essence de la démocratie socialiste réside dans la création des conditions requises pour l'exercice par le peuple de son droit souverain de participer — autant par ses représentants que directement — à la direction des affaires du pays.

L'étude présente le système de la démocratie socialiste existant en Roumanie, la place et le rôle du parti, de l'État, des organisations de masse et publiques, du Front de la Démocratie et de l'Unité Socialiste dans le cadre de ce système, examine les formes de la démocratie représentative et de la démocratie directe par lesquelles les citoyens du pays participent à

la direction de l'État, des unités économiques, des institutions scientifiques, culturel-éducatives, de toute la société. Le dialogue entre le parti et le peuple — est-il relevé dans l'étude-étendu en tant que méthode d'activité à tous les éléments composants du système de la démocratie socialiste est devenu un principe de base de la vie politique.

Une place importante est occupée dans l'étude par l'analyse des droits, des libertés civiques et leur garantie matérielle, de l'assurance de la parfaite égalité en droits de tous les citoyens du pays.

Dans la partie finale de l'étude, on présente les traits caractéristiques de l'unité morale-politique du peuple roumain à l'étape actuelle.

EVOLUȚIA STATULUI SOCIALIST ROMÂN ÎN ETAPA EDIFICĂRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE

GHEORGHE TUDOR

O componentă fundamentală a procesului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei noastre spre comunism, o reprezintă ampla acțiune întreprinsă de P.C.R., în perioada ce a trecut de la istoricul Congres al IX-lea pentru dezvoltarea și perfecționarea statului și a funcțiilor sale, lărgirea continuă a atribuțiilor acestuia în vederea sporirii eficienței activităților statale, a atragerii maselor de oameni ai muncii la conducerea societății.

În concepția secretarului general al partidului, problemele statului sînt abordate în lumina corelației dintre legitățile generale ale construcției socialiste și realitățile concrete din țara noastră, a principiului dialectic al istorismului, potrivit căruia statul este o categorie social-politică istoricește determinată care se transformă pe măsura prefacerilor din societate, din baza și suprastructura sa, transformări care angajează alături conținutul și esența statului, cît și funcțiile acestuia, formele concrete prin care acționează pentru îndeplinirea rolului său. Dintr-o asemenea perspectivă, teza elaborată de tovarășul Nicolae Ceaușescu privind necesitatea renunțării la caracterizarea statului nostru socialist în etapa actuală ca stat al dictaturii proletariatului și a definirii sale ca stat al democrației muncitorești revoluționare, are o excepțională valoare teoretică și practică dînd o perspectivă nouă superioară dezvoltării construcției socialiste, sistemului politic din România. „O asemenea noțiune — preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu — corespunde realităților sociale noi și subliniază superioritatea socialismului și comunismului ca orînduirea cea mai democratică și umană, în care poporul își făurește în deplină libertate, în mod conștient, propriul său viitor”¹.

Noua esență a statului, cea de democrație muncitorească-revoluționară, reflectă întărirea relațiilor de alianță dintre clasa muncitoare, țărănimă și intelectualitate, baza socială a statului socialist încă de la crearea sa, relații care nu mai exprimă astăzi nici un fel de subordonare a altor categorii de către clasa conducătoare, ci consensul unanim al tuturor claselor și categoriilor sociale față de valorile societății, statul fiind reprezentantul suprem al proprietarilor și producătorilor, calitate ce caracterizează statutul fiecărui om al muncii indiferent cărei clase sau categorii sociale îi aparține. În același timp statul democrației muncitorești revoluționare exprimă natura profund democratică și superioritatea puterii de stat socialiste din țara noastră în etapa actuală. Înfăptuirea economiei socialiste unitare bazată pe proprietatea socialistă, pe principiile autoconducerii

muncitorești și autogestiuunii economico-financiare, făurirea unității socialiste a întregului popor, conturează cu claritate elementele definiției ale noii esențe a statului. Trebuie precizat, totodată, că nu este vorba doar de o schimbare de denumire și nici că ea s-ar fi produs în mod spontan. Este vorba, dimpotrivă, de o serie de transformări profunde, cu caracter conștient realizate sub conducerea partidului în perioada ce a urmat Congresului al IX-lea al P.C.R. atât la nivelul statului, a organelor și funcțiilor sale, cât și în ceea ce privește structura economică și de clasă a întregii noastre societăți. Pe această bază, promovind cu consecvență concepția materialist-dialectică privind rolul hotărâtor al organelor supreme ale puterii de stat în sistemul democrației socialiste, P.C.R. a elaborat un ansamblu de măsuri menite să contribuie, în primul rînd, la creșterea și perfecționarea activității Marii Adunări Naționale. Astfel, în organul suprem al puterii de stat din țara noastră, au fost dezbătute și adoptate cu regularitate planurile de dezvoltare economică și socială a țării, bugetele anuale, cele mai importante documente și acte normative ale construcției interne, precum și problemele politicii externe a țării. Concomitent, s-a dezvoltat activitatea legislativă a Marii Adunări Naționale, punîndu-se accentul pe adoptarea unor legi menite să apere și să dezvolte cuceririle fundamentale ale poporului, să asigure sporirea avutului obștesc, exercitarea drepturilor și libertăților cetățenești, întărirea, ordinii și legalității socialiste. A sporit rolul Marii Adunări Naționale în exercitarea funcției de control asupra mersului dezvoltării economice și sociale, asupra aplicării legilor țării, a înfăptuirii politicii interne și externe a partidului și statului. Importante îmbunătățiri au fost aduse în activitatea comisiilor permanente, al căror rol a sporit continuu, prin aceea că sînt împuternicite să dezbată și avizeze proiectele de lege, să asculte periodic informări ale miniștrilor și celorlalți conducători ai organelor centrale în legătură cu mersul aplicării legilor în sectoarele pe care le conduc.

Pornind de la necesitatea creșterii răspunderii deputaților în sistemul democrației socialiste, s-a asigurat depunerea mai multor candidaturi pentru un loc de deputat, dînd astfel cetățenilor posibilitatea să aleagă pe cei care dovedesc mai multă competență și inițiativă, energie, pasiune și spirit gospodăresc, mai multă fermitate în înfăptuirea politicii partidului.

Pe același plan de preocupări legate de perfecționarea activității organelor statului s-a îmbunătățit în mod corespunzător conținutul și metodele de muncă ale Consiliului de Stat — organul suprem al puterii de stat cu activitate permanentă, subordonat Marii Adunări Naționale. În conformitate cu Constituția și legile țării, Consiliul de Stat exercită un control permanent asupra aplicării legilor și hotărîrilor Marii Adunări Naționale, asupra activității organelor centrale ale administrației de stat, Procuraturii, Tribunalului Suprem, a organelor de stat locale.

O importanță majoră pentru continua perfecționare a mecanismului organizării, de stat și ridicarea pe noi trepte a modalităților de conducere științifică a societății românești, o reprezintă crearea în 1974 a funcției de Președinte la Republicii Socialiste România. Ca organ suprem al puterii de stat cu activitate permanentă, Președintele Republicii îndeplinește funcția de șef la statului și reprezintă puterea de stat în relațiile internaționale, prezidează Consiliul de Stat, iar atunci cînd apare necesar și ședințele guvernului; numește și revocă, la propunerea primului ministru,

miniștrii și pe ceilalți membri ai guvernului, numește și revocă pe conducătorii organelor centrale de stat care nu fac parte din guvern, pe membrii Tribunalului Suprem, iar cînd Marea Adunare Națională nu este întrunită în plen poate numi și revoca pe președintele Tribunalului Suprem și pe procurorul general, acordă grațierea, cetățenia, dreptul de azil etc.². Dînd expresie voinței unanime a întregului popor, Marea Adunare Națională a ales, la 28 martie 1974, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, ca întîiul președinte al Republicii Socialiste România, reelegîndu-l apoi, succesiv, în această înaltă funcție, în martie 1975, martie 1980, martie 1985. În preocuparea pentru întărirea rolului statului în societate, pentru dezvoltarea democrației socialiste un loc important s-a acordat perfecționării structurii și îmbogățirii activității consiliilor populare — organe locale ale puterii de stat, alese pe bază de vot egal, direct și secret. Ținînd seama de atribuțiile și competențele ce le revin, consiliile populare județene, orășenești și comunale și-au ridicat nivelul activității în organizarea și îndrumarea economiei locale, dezvoltarea învățămîntului, culturii, ocrotirii sănătății, gospodărirea comunală și edilitară, manifestînd, în același timp, mai multă inițiativă pentru punerea în valoare a resurselor locale pentru înflorirea multilaterală a tuturor localităților țării.

În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea s-au luat numeroase măsuri pentru perfecționarea activității organelor centrale și locale ale administrației de stat. În calitatea sa de organ suprem al administrației de stat, Consiliul de Miniștri a acționat în direcția promovării unor metode mai operative și eficace în vederea soluționării problemelor dezvoltării economico-sociale a țării, organizării și asigurării perfecționării continue a muncii ministerelor și celorlalte organe ale administrației de stat, simplificării și perfecționării în continuare a sistemului de elaborare a deciziilor și de rezolvare a problemelor activității concrete. Unele realizări s-au obținut și în perfecționarea activității aparatului Consiliului de Miniștri, ministerelor și al celorlalte organe centrale, asigurîndu-se o dimensionare rațională a acestuia, evitarea creșterii lui nejustificate.

Concomitent s-a acționat pentru întărirea legalității socialiste, îmbunătățirea activității organelor de securitate, miliție, procuratură și justiție, chemate să apere, în spiritul umanismului revoluționar, proprietatea socialistă, munca și liniștea poporului. Un accent deosebit în activitatea acestor organe a fost pus pe antrenarea unui număr tot mai însemnat de cetățeni în combaterea abaterilor de la ordinea socialistă, a încălcării principiilor și normelor de conviețuire socială. În același timp, a fost acordată o atenție deosebită perfecționării continue a legislației socialiste, a principiilor de drept, astfel încît acestea să exprime în modul cel mai corespunzător schimbările revoluționare produse în caracterul forțelor și relațiilor de producție, să permită așezarea pe baze judicioase a raporturilor dintre întreprinderi, organisme sociale, cetățeni, să dea formă juridică adecvată raporturilor de conviețuire socială în orînduirea socialistă și comunistă.

Influențe deosebite asupra procesului de perfecționare a activității organelor de stat, a orientării mai judicioase spre îndeplinirea sarcinilor economice și politice, a lărgirii ariei de participare a oamenilor muncii la conducerea societății s-au înregistrat și datorită evoluției treptate a sta-

tului nostru spre o integrare cât mai organică în viața socială a țării. Înțelegem ca o necesitate istorică decurgînd din întreaga dezvoltare a societății în perspectiva comunismului, din evoluția structurii sociale în direcția apropierei treptate dintre clase, dintre toți oamenii muncii, odată cu dezvoltarea forțelor de producție, cu întărirea bazei tehnico-materiale a societății, această direcție fundamentală a statului nu se realizează de la sine, ci ca un proces conștient și dirijat, de durată ³.

Premise fundamentale pentru integrarea statului în viața socială a dezvoltării legăturilor sale cu masele de oameni ai muncii, precum și atragerii acestora la conducerea societății au fost create prin trecerea la împletirea funcției de partid și de stat în exercitarea unor funcții politico-administrative și constituirea de organisme cu dublă natură de partid și de stat.

Subliniind necesitatea creării acestor noi forme de organizare și perfecționare a metodelor de conducere, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „În primul rînd, am în vedere realizarea unei anumite împletiri a activității partidului și statului, asigurîndu-se, totodată, bineînțeles, delimitări clare care să evite suprapunerile și paralelismele. Fără îndoială că în perspectivă vom asista la o împletire mai strînsă a activității partidului, statului și celorlalte organisme sociale, acesta fiind un proces logic al dezvoltării socialiste și comuniste” ⁴.

Astfel, pe baza unor reglementări speciale s-a statuat principiul îndeplinirii simultane de către unele cadre de partid și a unor funcții de stat, care se aplică începînd de sus, de la organele de conducere ale partidului și pînă jos, în organizațiile de partid din întreprinderi și instituții.

Potrivit acestui principiu, membri ai Comitetului Politic Executiv C.C. al P.C.R. se află în conducerea unor ministere, organe centrale de stat, economice și culturale. La nivelul județelor, municipiilor și orașelor, primii secretari, iar la comune secretarii organizațiilor de partid respective îndeplinesc concomitent — pe linie de stat — funcțiile de președinți ai comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare județene, municipale, orășenești sau comunale, în același timp, secretarii cu probleme economice, de propagandă și sociale — aceștia din urmă numai la nivelul județelor — exercită funcție de vicepreședinți ai comitetelor sau birourilor executive ale consiliilor populare, secretarii cu problemele economice ai comitetelor de partid județene, municipale, orășenești sînt și președinți ai consiliilor de control muncitorească respective, așa cum secretarii cu probleme agrare ai comitetelor județene de partid îndeplinesc, în același timp, și funcția de președinți ai uniunilor județene ale cooperativei de producție. Pe baza aceluiași principii, la nivelul întreprinderilor și instituțiilor secretarul organizației de partid îndeplinește funcție și de președinte al consiliului oamenilor muncii.

Aceste măsuri au sporit operativitatea și spiritul de răspundere în munca de conducere, au asigurat îmbinarea mai bună a activității de partid și de stat, au diminuat pericolul birocratismului și al voluntarismului, au întărit legăturile organelor partidului și statului cu masele largi de oameni ai muncii.

În cadrul aceleiași preocupări manifestate de P.C.R., pe linia integrării tot mai organice a statului în viața socială, a sporirii operativității și spiritului de răspundere în munca de conducere se înscrie și constituirea

unor organisme și structuri organizatorice care îndeplinesc în același timp funcții de partid și de stat, cum sînt : Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României ⁵ și Consiliul Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale ⁶, subordonate Comitetului Central al P.C.R. și Marii Adunări Naționale, Consiliul Organizării Economice și Sociale ⁷, care își desfășoară activitatea sub îndrumarea Partidului Comunist Român și Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România ; Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie ⁸, care își desfășoară activitatea sub conducerea nemijlocită a Comitetului Central al P.C.R. și Guvernului Republicii Socialiste România ; Comitetul pentru problemele consiliilor populare ⁹, Consiliul Apărării Republicii Socialiste România ¹⁰, precum și Consiliul Culturii și Educației Socialiste ¹¹. Prin natura și funcțiile lor, asemenea organisme sînt foruri democratice, larg reprezentative, cu inițiativă legislativă. Bazîndu-se în principal pe concursul obștesc larg al membrilor de partid, ca și al celorlalți oameni ai muncii, aceste organisme sînt de natură să sporească operativitatea și spiritul de răspundere în munca de conducere atît a organelor de partid cît și a celor de stat, să creeze condiții organizatorice mai eficiente pentru a dirija în mod unitar eforturile acestor organe spre soluționarea problemelor concrete ale vieții social-economice cu care se confruntă.

Un rol deosebit pentru asigurarea participării directe a maselor la conducerea statului și societății, a unităților de producție, social-culturale l-a avut instituționalizarea formelor de autoconducere — adunările generale și consiliile oamenilor muncii, investite cu atribuții și răspunderi depline pentru organizarea și desfășurarea întregii activități din unitățile respective. La nivel central funcționează, ca forme ale autoconducerii muncitorești, un ansamblu încheșat de forumuri naționale care acoperă practic toate domeniile mari ale vieții economice și sociale. Dintre aceste forumuri ale democrației noastre muncitorești revoluționare, rețin atenția prin competența și atribuțiile lor deosebit de importante : Congresul Consiliilor oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe cu organul său permanent Consiliul Național al Oamenilor Muncii ¹², Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărăniimi, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, avînd ca organ permanent Consiliul Național al Agriculturii ¹³, Congresul Educației Politice și Culturii Socialiste, Congresul Educației și Învățămîntului avînd ca organ permanent Consiliul Suprem al Educației și Învățămîntului ¹⁴, Congresul consiliilor populare județene și al președinților consiliilor populare ; conferințele județene ale consiliilor populare municipale, orașenești și comunale. S-a constituit, de asemenea, Camera legislativă a consiliilor populare, alcătuită din totalitatea deputaților membri ai comitetelor județene ale consiliilor populare județene și ale municipiului București, care analizează toate proiectele de legi privind problemele majore ale localităților, înainte de a fi supuse Marii Adunări Naționale ¹⁵. Acestea nu sînt simple organe consultative ci organe naționale de coordonare în sfera puterii sau a administrației de stat investite cu autoritate de drept în decizie. Activitatea lor se desfășoară sub conducerea partidului, în strînsă legătură cu organele de stat, iar deciziile lor — obligatorii pentru acestea din urmă — trebuie să fie în conformitate cu hotărîrile de partid și cu legile țării.

O altă latură majoră a procesului de dezvoltare a democrației socialiste, a sporirii rolului și activității statului în societate, a caracterului său muncitoresc revoluționar este relevant, deopotrivă, prin creșterea rolului și atribuțiilor organizațiilor de masă și obștești. Acestea, al căror rol a fost redefinit în lumina noilor realități, au devenit structuri de participare organizată a membrilor lor la conducerea vieții sociale, a statului socialist, fiind prezente în toate organele de stat. Crearea Frontului Democrației și Unității Socialiste, ca organism larg reprezentativ, care reunește și coordonează forțele și organizațiile social-politice și obștești, sub conducerea partidului, precum și constituirea organizațiilor proprii ale O.D.U.S., ca formă originală de participare a cetățenilor care nu sînt membri de partid, au întărit participarea unitară a poporului la elaborarea politicii interne și externe a țării, stabilind noi căi de comunicare directă, permanentă și reciprocă între societate și individ, între stat și cetățeni. Astfel, o mare importanță în realizarea funcțiilor statului, în perfecționarea activității organelor sale, o are faptul că F.D.U.S. organizează sub conducerea partidului campaniile electorale, propune candidați de deputați, îndrumă și controlează activitatea deputaților, organizează dezbaterile publice a proiectelor de legi și hotărîri, consultarea cetățenilor asupra problemelor care privesc dezvoltarea țării, a județelor și localităților, a unităților socialiste, promovează activ responsabilitatea civică, respectul neabătut pentru lege, ordine și disciplină, organizează și conduce controlul oamenilor muncii. Consiliul Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste are drept de inițiativă legislativă și, împreună cu Comitetul Central al partidului comunist face propuneri pentru alegerea de către Marea Adunare Națională a organelor supreme de conducere de stat, a Președintelui Republicii Socialiste România, Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri.

Legat de problematica sistemului democrației noastre socialiste, un aspect major îl constituie justa înțelegere a raporturilor componente ale acestui sistem și, în mod deosebit, dintre partidul comunist și statul socialist, ca și dintre organele de stat și organismul autoconducerii muncitorești și organizațiilor de masă și obștești în vederea asigurării unui echilibru, a concordanței corespunzătoare în activitatea întregului sistem. Apreciind că nu se poate stabili o ierarhie de importanță între partid și stat, că statul nu este o categorie social-politică inferioară a partidului și că el nu poate fi substituit nici de partid, nici de alte instituții, tovarășul Nicolae Ceaușescu conferă statului un plus de autoritate, în accepțiunea lui de stat al democrației muncitorești, de depozitar al puterii politice a poporului și exponent al suveranității sale.

„Rolul conducător al partidului în societatea noastră socialistă — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu înlocuiește în nici o împrejurare organele de stat, nu diminuează sub nici o formă răspunderea organelor de stat în fața legilor și a poporului”¹⁶.

Cît privește relațiile dintre organele de stat și organele autoconducerii muncitorești trebuie evitată atît tendința de a etatiza organismele de autoconducere, cît și tendința de a le izola de organele de stat. În realitate există și trebuie să se asigure o strînsă îmbinare și conlucrare între ele.

Schimbările fundamentale în conținutul și esența statului socialist român au determinat firește modificări și în ceea ce privește exercitarea

funcțiilor sale, care cunosc la rândul lor, un proces permanent de transformare și perfecționare.

Tendența generală, obiectivă este aceea de creștere și afirmare tot mai puternică a acelor funcții statale care privesc organizarea și conducerea unitară a vieții economico-sociale, dezvoltarea procesului complex și multilateral de edificare a noii orânduiri. După cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la Adunarea solemnă organizată cu prilejul aniversării a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român, „o dată cu dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea relațiilor sociale, se diminuează și dispar unele din caracteristicile și funcțiile vechi ale statului, în același timp, apar altele noi, determinate de necesitatea obiectivă a conducerii întregului proces revoluționar, a planificării și organizării întregii activități economico-sociale”¹⁷. Pe această bază, în etapa actuală, sarcinile de bază ale statului democrației muncitorești, reflectate la nivelul funcțiilor sale, privesc îndeplinirea tuturor proceselor de dezvoltare economico-socială pe baza planului național unic și în profil teritorial, consolidarea și permanenta perfecționare a relațiilor de producție și sociale, crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a socialismului, îndeplinirea repartiției în conformitate cu principiile eticii și echității socialiste, asigurarea condițiilor pentru dezvoltarea continuă a învățămîntului, științei și culturii, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a oamenilor muncii, apărarea cuceririlor revoluționare a ordinii de drept și sociale existente, asigurarea respectării drepturilor și libertăților cetățenești, a normelor de conviețuire socială socialistă. Statului socialist îi revin totodată sarcini importante pe linie externă, în asigurarea întăririi capacității de apărare a țării, dezvoltării relațiilor de colaborare cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea socială, participarea activă la soluționarea problemelor lumii contemporane.

Funcția economică de asigurare a organizării, planificării și controlului activității economico-sociale este una dintre cele mai importante funcții ale statului socialist, organic legată de producția bunurilor materiale — domeniu hotărîtor al progresului social. Exercițarea acestei funcții se concretizează în activitatea statului îndreptată spre dezvoltarea bazei tehnico-materiale a țării prin continuarea, la un nivel calitativ superior, a politicii de industrializare socialistă, îndeplinirea unei profunde revoluții agrare, creșterea productivității muncii sociale și sporirea eficienței întregii economii, perfecționarea relațiilor de producție socialiste.

Un rol esențial în exercitarea atribuțiilor economice ale statului socialist revine și planificării. Acționînd în lumina prevederilor documentelor sale programatice, partidul perfecționează neconținut formele și metodele de organizare și conducere științifică a societății, metodologia de elaborare și urmărire a îndeplinirii planurilor de așa manieră încît să se realizeze îmbinarea tot mai strînsă a conducerii centrale, pe baza planului unic de dezvoltare economico-socială, cu stimularea inițiativei responsabile a maselor de oameni ai muncii.

O deosebită semnificație teoretică și practică în realizarea funcției sale economico-organizatorice a statului o are teza fundamentată de partidul nostru privind necesitatea reexaminării poziției statului socialist în sistemul raporturilor de proprietate asupra mijloacelor de producție. Statul nu trebuie considerat proprietar, în sens juridic, al mijloacelor de producție. Acestea se află în proprietatea socială a întregului popor. Ca repre-

zentant al întregii societăți, statul nostru socialist, ca stat al democrației muncitorești, veghează la buna administrare a avuției naționale, exercită controlul asupra modului în care proprietatea întregului popor este gospodărită, în care toate unitățile înfăptuiesc neabătut, în condiții de maximă eficiență, principiile autoconducerii și autogestiunii economico-financiare¹⁸.

Funcția socială a statului, deși organic legată de cea economică se poate configura ca o activitate distinctă, menită să asigure, îmbunătățirea sistematică a calității muncii și vieții, creșterea permanentă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii, ocrotirea și întărirea sănătății populației și dezvoltarea demografică, consolidarea familiei, protecția mediului înconjurător.

În același timp, dat fiind faptul că noua orînduire se construiește de către oameni și pentru oameni capătă o importanță sporită în actuala etapă funcția statului de organizare și conducere a învățămîntului, științei și culturii, de dezvoltare a conștiinței oamenilor muncii. Ca urmare a afirmării tot mai puternice a revoluției tehnico-științifice contemporane, statul nostru își amplifică activitatea pentru organizarea cercetării științifice în conformitate cu cerințele dezvoltării societății românești, pentru întărirea organică a învățămîntului și cercetării cu producția, precum și pentru pregătirea în continuare a forței de muncă cu o înaltă calificare.

Funcția de apărare a proprietății socialiste, a legalității, a drepturilor și interesele legitime ale cetățenilor are menirea de a veghea permanent la apărarea cuceririlor revoluționare ale poporului împotriva tuturor celor ce atentează la aceste valori fundamentale ale societății noastre. Odată cu lichidarea claselor exploatoare și făurirea unității moral-politice și ideologice a întregului popor în jurul partidului, statul nostru nu mai exercită o funcție a reprimirii de clasă pentru că nu există clase sau categorii sociale ostile orînduirii socialiste. Din societatea noastră nu au fost însă eradicate toate manifestările nocive, mai există persoane care atentează la proprietatea socialistă, săvîrșesc abuzuri, infracțiuni, încalcă legile, normele de conviețuire socială, principiile eticii și echității socialiste. Împotriva acestora organele de stat au datoria să se ia măsurile cele mai ferme, să întărească ordinea și disciplina socială.

În cadrul funcțiilor externe ale statului nostru, un loc important îl ocupă apărarea țării împotriva unui atac din afară, asigurarea condițiilor externe desfășurării nestingherite a operei de edificare a noii orînduiri, dezvoltarea colaborării și solidarității cu toate țările socialiste, intensificarea relațiilor de cooperare cu țările în curs de dezvoltare și nealiniat, extinderea relațiilor cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, participarea activă la circuitul mondial de valori materiale și spirituale. România socialistă acționează cu consecvență pentru apărarea și consolidarea păcii, înfăptuirea dezarmării generale, și în primul rînd a dezarmării nucleare, statornicirea unei noi ordini economice mondiale, în care să dispară actualele decalaje și disparități economice dintre diferite state și în care să se asigure fiecărei țări posibilități egale de progres și dezvoltare. La baza relațiilor sale externe și a întregii sale activități internaționale, țara noastră așază principiile egalității suverane a statelor, neamestecului în treburile interne, nefolosirii forței și amenințării cu forța, avantajului reciproc, respectării suveranității și demnității naționale a fiecărui stat¹⁹.

Practica socială relevă lipsa de fundament științific și caracterul profund dăunător al tezelor care consideră că ar trebui să se limiteze sau să se renunțe la rolul și funcțiile statului în conducerea activității economico-sociale. Tendința obiectivă a dezvoltării vieții noastre sociale o constituie întărirea și perfecționarea rolului și funcțiilor statului de organizator și conducător al întregii activități economico-sociale. Așa după cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Raportul la cel de-al XIII-lea Congres al P.C.R. „Funcțiile de organizare și conducere conștientă a activității în societatea socialistă nu vor dispărea niciodată. Societatea va trebui să dispună întotdeauna de organisme centrale proprii, care să asigure conducerea activității economico-sociale, evitând disproporțiile, soluționând contradicțiile, asigurând dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului”²⁰.

Sintetizând magistral experiența complexă a istoriei, dezvoltând cu o mare pătrundere teoretică adevărurile fundamentale ale gândirii materialist-dialectice, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făurit o concepție unitară, armonioasă și deschisă despre problemele statului și a perfecționării mecanismelor și funcțiilor sale. Această concepție constituie pentru partidul nostru, pentru întregul nostru popor o călăuză sigură în lupta pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru înaintarea spre comunism.

NOTE

¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 22, Edit. politică, București, 1982, p. 197.

² *Constituția Republicii Socialiste România*, 1986, p. 22—25.

³ *Orinduirea social-politică a României socialiste în opera președintelui Nicolae Ceaușescu*, București, Editura politică, 1979, p. 131.

⁴ Nicolae Ceaușescu, *Op. cit.*, vol. 7, 1973, p. 506.

⁵ *Legea nr. 1/1973 privind Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României* în „Buletinul Oficial” nr. 45 din 30 martie 1973.

⁶ *Legea nr. 17/1973 cu privire la funcționarea Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale*, în „Buletinul Oficial” nr. 161 din 19 decembrie 1972.

⁷ *Legea nr. 3/1973 privind Consiliul Organizării Economice și Sociale* în „Buletinul Oficial” nr. 45 din 30 martie 1973.

⁸ *Decret nr. 60/1980 privind Organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie* în „Buletinul Oficial” nr. 20 din 8 martie 1980.

⁹ *Legea nr. 10/1973 privind Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare*, în „Buletinul Oficial” nr. 92 din 25 iunie 1973.

¹⁰ *Legea nr. 5/1969 privind Înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului Apărării Republicii Socialiste România*, în „Buletinul Oficial” nr. 32 din 14 martie 1969.

¹¹ *Decret nr. 442/1977 privind organizarea și funcționarea Consiliului Culturii și Educației Socialiste* în „Buletinul Oficial” nr. 127 din 28 noiembrie 1977.

¹² *Legea nr. 30/1977 privind Congresul consiliilor oamenilor muncii, Consiliul Național al oamenilor muncii, Conferința consiliilor oamenilor muncii și consiliilor județene ale oamenilor muncii din industrie, construcții, transporturi, circulația mărfurilor și finanțe* în „Buletinul Oficial” nr. 112 din 28 octombrie 1977.

¹³ *Legea nr. 31/1977 privind Congresul consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărăniști, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură, și gospodărirea apelor, Consiliul Național, conferințele și consiliile județene din agricultură, industrie alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor* în „Buletinul Oficial” nr. 112 din 28 octombrie 1977.

¹⁴ *Decret nr. 429/1983 privind Organizarea și funcționarea Consiliului Național al Științei și Învățământului și a consiliilor științei și învățământului județene și al municipiului București*, în „Buletinul Oficial” nr. 83 din 31 decembrie 1985.

¹⁵ *Legea nr. 5 privind Congresul, Camera legislativă și conferințele consiliilor populare*, în „Buletinul Oficial” nr. 82 din 29 iulie 1975.

¹⁶ Nicolae Ceaușescu, *op. cit.*, vol. 24, 1983, p. 43.

¹⁷ Nicolae Ceaușescu, *op. cit.*, vol. 29, 1987, p. 464.

¹⁸ Ioan Șt. Oprea, Gheorghe Tudor, *Evoluția funcției economico-organizatorică a statului român în anii construcției socialiste*, în „Anale de istorie” anul XXXIII, nr. 1/1987, p. 67—84.

¹⁹ *Funcțiile statului socialist român dinamică și perspective. Coordonatori Ioan Ceterchi, Sofia Popescu, A. Bolintineanu*, Edit. Academiei Republicii Socialiste România, București, 1980, p. 19—24.

²⁰ Nicolae Ceaușescu, *op. cit.*, vol. 28, 1985, p. 59.

L'ÉVOLUTION DE L'ÉTAT SOCIALISTE ROUMAIN À L'ÉTAPE DE L'ÉDIFICATION DE LA SOCIÉTÉ SOCIALISTE MULTILATÉRALEMENT DÉVELOPPÉE

Résumé

En définissant le stade actuel auquel a abouti l'État socialiste roumain, celui d'État de la démocratie ouvrière révolutionnaire, l'article présente amplement les principaux facteurs qui ont contribué à la réalisation de ce processus. Dans ce contexte l'on aborde les mesures prises par le P.C.R. pendant la période qui a suivi le IXe Congrès visant au perfectionnement et à la démocratisation de l'activité des organes d'État, l'intégration de celui-ci dans la société, l'extension de l'autodirection ouvrière révolutionnaire. Une attention particulière a été accordée également à la présentation de la dynamique et du nouveau contenu acquis par les fonctions de l'État à l'étape actuelle.

PERFEȚIONAREA ORGANIZĂRII ADMINISTRATIV-TERITORIALE A ROMÂNIEI ÎN ANII 1965—1986

VASILE BUDRIGĂ

Odată cu trecerea României într-o etapă nouă, superioară a istoriei sale — aceea a făuririi și consolidării continue a orînduirii socialiste — s-a impus ca o necesitate obiectivă înfăptuirea unei noi organizări administrativ-teritoriale a țării, care să asigure cadrul necesar construirii noii societăți, aceasta fiind o latură deosebit de importantă a procesului de perfecționare a conducerii vieții economice, social-culturale și edilitare. În deplină concordanță cu transformările revoluționare adînci care au avut loc în patria noastră în anii socialismului în toate domeniile de activitate, organizarea administrativ-economică a teritoriului a cunoscut o îmbunătățire continuă, pentru a corespunde acestor mutații de ordin calitativ și a crea cadrul necesar asigurării progresului general și armonios al tuturor zonelor și localităților țării. În strînsă legătură cu evoluția organizării administrativ-teritoriale s-a aflat și se află procesul organizării și funcționării consiliilor populare și organelor lor executive, precum și sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale.

Ținînd seama de schimbările profunde intervenite în societatea românească în cei aproape 20 de ani de făurire și consolidare a orînduirii socialiste de orientările noi, revoluționare date de istoricul *Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român* — din iulie 1965 — în domeniile perfecționării conducerii și planificării economiei naționale, a întregii vieți sociale, Congres ce a marcat începutul unei etape noi, calitativ superioare în istoria milenară a patriei noastre și în condițiile în care socialismul a învins deplin și definitiv la orașe și sate — realitate consacrată pe plan juridic de Constituția R. S. România, adoptată de Marea Adunare Națională la 21 august 1965, dată la care a fost, totodată, proclamată Republica Socialistă România — s-a impus în mod obiectiv necesar, legic pentru asigurarea dezvoltării puternice și armonioase, în continuare, a societății socialiste românești trecerea la reorganizarea administrativ-teritorială a țării, măsură elaborată și aplicată din inițiativa și cu contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu — conducătorul Partidului Comunist Român și al statului nostru socialist.

Orientările de ordin principal și practic referitoare la noua organizare administrativă a teritoriului țării au fost, mai întii, precizate în cadrul *Plenarei C.C. al P.C.R. din 5—6 oct. 1967* și apoi dezvoltate de *Conferința Națională a P.C.R. din 6—8 dec. 1967* — a cărei convocare și ordine de zi au fost stabilite în cadrul plenarei amintite mai înainte.

Pe ordinea de zi a *Plenarei C.C. al P.C.R. din 5—6 oct. 1967* s-au aflat probleme de o importanță deosebită pentru asigurarea consolidării

orînduirii socialiste în țara noastră cum au fost, între altele, următoarele :

1. *Perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale corespunzător condițiilor noi etape de dezvoltare socialistă a României;*
2. *Îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României și sistematizarea localităților rurale*¹.

În încheierea lucrărilor sale, această plenară a adoptat documentul intitulat : *Principiile de bază cu privire la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României și sistematizarea localităților rurale*². Plenara a hotărît ca proiectul acestui important document să fie supus unei largi dezbateri publice și apoi să fie dezbătut și aprobat de *Conferința Națională a P.C.R.*, convocată pentru data de 6 dec. 1967 cu următoarea ordine de zi : *Directivile cu privire la perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale, corespunzător noii etape de dezvoltare socialistă a României;* 2. *Principiile de bază cu privire la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României și sistematizarea localităților rurale*³.

În documentul intitulat : *Principiile de bază cu privire la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României și sistematizarea localităților rurale*, adoptat de Plenara C.C. al P.C.R. din 5—6 octombrie 1967, sînt precizate, în cele trei capitole ale sale, necesitatea unei noi organizări administrative a teritoriului țării, formele acestei organizări și organele de conducere ale noilor unități teritoriale (în cap. I intitulat : *Îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României*), problemele legate de sistematizarea localităților rurale (cap. II), precum și desfășurarea acțiunilor privind îmbunătățirea organizării administrative și sistematizarea localităților rurale⁴. Referitor la necesitatea obiectiv-necesară a reorganizării administrativ-teritoriale și sistematizării localităților rurale, în acest important document de partid se subliniază următoarele : „Sporirea eficienței întregii activități economice, valorificarea la un nivel superior a resurselor naturale și de muncă ale țării, necesitatea repartizării judicioase a forțelor de producție, îndeplinirea sarcinilor desăvîrșirii construcției socialiste — toate acestea impun îmbunătățirea actualei organizări administrativ-teritoriale a României. Totodată, necesitatea dezvoltării armonioase a tuturor localităților, a apropierii treptate a condițiilor de viață de la sate cu cele din mediul urban cere luarea de măsuri pentru sistematizarea localităților rurale.

Întemeiate pe analiza intercondiționării factorilor naturali, economici, demografici, sociali și tehnici, aceste două mari acțiuni reprezintă elemente componente ale politicii generale a P.C.R. de ridicare continuă a întregii noastre societăți pe trepte mereu mai înalte ale progresului și civilizației. Ele se încadrează în obiectivele trasate de Congresul al IX-lea al P.C.R., sînt legate organic de măsurile preconizate pentru perfecționarea conducerii și planificării economiei naționale”.

În continuare, în acest document se arată că împărțirea administrativ-teritorială existentă, stabilită cu mulți în urmă, nu mai corespunde noii etape de dezvoltare socialistă a României, impunîndu-se desființarea verigilor intermediare — regiunea și raionul — care se interpuneau între organele centrale și unitățile administrativ-teritoriale de bază — comuna și orașul — unde prind viață directivele partidului și statului, aceste verigi intermediare creînd paralelisme și suprapunerii de atribuții, îngreunînd conducerea întregii activități și ducînd, pe de altă parte, la o creștere

exagerată, nejustificată a aparatului administrativ. S-a evidențiat faptul că în anii construcției socialiste o mare parte a orașelor s-au dezvoltat ca puternice centre industriale, comerciale și culturale, cu o populație numeroasă și exercitând o puternică influență asupra localităților din jurul lor, multe din aceste orașe au fost în trecut centre administrative tradiționale, încît menținerea lor în subordonarea organelor regionale, care își aveau reședințele în alte localități, făcea ca ele să se dezvolte necorespunzător rolului lor, în raport cu localitățile reședință de regiuni cărora li s-au alocat cele mai multe fonduri materiale și bănești. Pe de altă parte, un număr de 32 centre raionale — peste o cincime din total — își aveau reședințele în comune rurale, exercitând o influență redusă asupra celorlalte localități din cuprinsul raionului. S-au manifestat lipsuri serioase în modul de amplasare teritorială a obiectivelor industriale, în conducerea activității prin diminuarea rolului comunelor și al unor orașe ca urmare a preluării de către organele regionale a unor atribuții ale acestora, pe care nu le-au putut îndeplini în bune condiții. Dezvoltarea vieții rurale era îngreunată de faptul că multe din cele 4259 de comune existente erau unități administrative mici, avînd, în medie pe țară, sub 3000 locuitori fiecare, încît ele nu dispuneau de puterea economică necesară realizării unor lucrări social-culturale și edilitar-gospodărești de mai mare amploare, iar forța de atracție a centrelor comunale față de satele componente era redusă. Populația rurală era dispersată în 14.203 sate (număr în care nu intră localitățile rurale subordonate administrativ orașelor). Din totalul localităților rurale, 72,7 la sută aveau mai puțin de 1000 locuitori, iar circa 44 la sută sub 500 locuitori. Existau și 989 sate cu mai puțin de 100 locuitori.

Această situație demonstrează necesitatea îmbunătățirii organizării administrativ-teritoriale a țării, corespunzător cerințelor noii etape de dezvoltare socialistă a României.

La baza noii organizări administrative a teritoriului au fost puse următoarele principii : 1. Apropierea conducerii centrale de unitățile administrativ-teritoriale de bază, în acest scop urmînd să se treacă la înființarea județelor „ca organe teritorial-administrative pe care să se sprijine direct în înfăptuirea politicii lor C.C. al P.C.R. și Consiliul de Miniștri”; 2. Constituirea de unități administrativ-teritoriale care să permită rezolvarea operativă și competentă a tuturor problemelor în vederea asigurării dezvoltării puternice și armonioase economice, social-culturale și edilitar-gospodărești a tuturor localităților, să dispună de posibilități de comunicație cît mai directe între acestea și centrele administrative ; unitățile de bază ale noii împărțiri administrative a teritoriului sînt orașul și comuna — cu atribuții sporite în toate domeniile de activitate ; 3. Întărirea comunelor ca unități administrative puternice capabile să asigure valorificarea superioară a resurselor materiale și umane locale prin dezvoltarea diverselor activități industriale, agricole, comerciale, meșteșugărești, social-culturale, să realizeze creșterea gradului de civilizație al satelor, apropiindu-l treptat de cel din orașe ; 4. Desființarea verigilor administrative intermediare — regiunea și raionul — devenite frîne în dezvoltarea generală a localităților, în conducerea vieții economice, politice și social-culturale.

În realizarea practică a noii organizări teritorial-administrative s-a ținut seama atît de experiența pozitivă, cît și de lipsurile manifestate în activitatea consiliilor populare și a organelor lor executive, de tradițiile

existente în țara noastră în acest domeniu și de tendințele contemporane pe plan mondial. În acest document de partid s-a indicat să se pornească de la condițiile economice, social-politice, geografice, demografice și culturale, fiind definite, apoi, noile unități administrativ-teritoriale județul, orașul și comuna, definiții care vor fi apoi reluate și dezvoltate în noua lege privind organizarea administrativ-teritorială a R. S. România. S-a precizat că în fruntea noilor unități administrativ-teritoriale: se vor afla consilii populare județene, municipale, orășenești și comunale, conduse de câte un președinte care va fi, în același timp, și primarul unității administrative respective. Consiliile populare — care vor lua locul sfaturilor populare, cum s-au numit pînă la această nouă organizare administrativă a teritoriului țării din 1968 organele locale democratice ale puterii și administrației de stat socialiste din România — urmau să aibă atribuții mult sporite pe plan local, bazîndu-se în întreaga lor activitate pe aplicarea strictă a principiului centralismului democratic, al muncii și conducerii colective, al întăririi răspunderii personale a fiecărui deputat al consiliilor populare pentru îndeplinirea sarcinilor încredințate, pe conlucrarea largă și permanentă cu cetățenii în rezolvarea diverselor probleme de interes local și general. S-a precizat ca secretarul consiliului popular comunal să fie funcționar de stat, cu pregătire profesională corespunzătoare, menționîndu-se și necesitatea înființării unei școli superioare de administrație care să pregătească cadrele necesare pentru administrația locală.

Plenara C.C. al P.C.R. din 5—6 oct. 1967, în documentul analizat, a stabilit și măsurile organizatorice privind desfășurarea acțiunilor de îmbunătățire a organizării administrative și de sistematizare a localităților rurale, precizîndu-se că îndrumarea și coordonarea acestor acțiuni vor fi asigurate de o Comisie Centrală de partid și de stat, iar în fiecare regiune de către o comisie locală. Principalele atribuții ale acestei Comisii Centrale au fost următoarele: 1. Efectuarea de studii și elaborarea de propuneri concrete privind noua împărțire administrativ-economică a teritoriului țării, analizarea modificărilor ce urmau să intervină în conducerea economiei locale, în aparatul de stat, în repartizarea instituțiilor de învățămînt, sănătate publică, ș.a.; 2. Elaborarea proiectului unei noi legi de organizare și funcționare a consiliilor populare, a tuturor celorlalte acte normative legate de noua organizare administrativă a teritoriului. Propunerile concrete privind delimitarea viitoarelor județe, orașe și comune cu hărțile respective urmau să fie supuse dezbaterii publice înainte de a fi prezentate spre aprobare conducerii de partid și de stat și trebuiau definitive pînă la sfîrșitul anului 1968; 3. Elaborarea criteriilor, studiilor și cercetărilor, a legislației și actelor normative privind sistematizarea localităților rurale.

¶ Acest mod de lucru demonstrează caracterul democratic al întregii acțiuni de organizare administrativ-teritorială a țării și de sistematizare a localităților rurale.

Problemele referitoare la reorganizarea administrativ-teritorială a țării au fost pe larg dezbătute și aprobate de *Conferința Națională a P.C.R. din 6—8 decembrie, 1967*, avînd la bază orientările cuprinse în *Raportul prezentat de Nicolae Ceaușescu — secretar general al P.C.R., în ziua de 6 decembrie 1967*, în deschiderea lucrărilor acestei Conferințe, *Raport intitulat: Cu privire la măsurile de perfecționare a conducerii și planificării*

*economiei naționale și la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României*⁵. Aspectele privind reorganizarea administrativă a teritoriului țării și sistematizarea localităților rurale sînt analizate pe larg în capitolul V al acestui *Raport*, capitol intitulat : *Îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale și sistematizarea localităților rurale*, în care au fost reluate și dezvoltate principiile de bază ale noii împărțiri administrativ-teritoriale a României și sistematizării localităților rurale⁶, adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 5—6 oct. 1967, relevîndu-se faptul că : „*Aceste principii și măsuri izvorăsc din necesitatea punerii de acord a organizării administrativ-teritoriale cu schimbările calitative intervenite în dezvoltarea forțelor de producție și în repartizarea lor geografică, în dezvoltarea societății, cu modificările ce s-au produs în structura populației, în profilul, dimensiunile și condițiile de viață ale orașelor, comunelor și satelor de pe întreg cuprinsul țării*”, încît în aceste noi condiții organizarea administrativ-teritorială existentă, adoptată în anul 1950, în cu totul alte condiții economice și sociale, nu mai corespundea cerințelor mersului ferm înainte pe calea socialismului și comunismului al societății românești.

Noua organizare administrativ-economică a teritoriului țării a dus și la ridicarea pe o treaptă superioară a activității noilor organe ale puterii și administrației de stat locale — denumite acum consilii populare, indicîndu-se în acest *Raport* să se treacă la elaborarea și aplicarea unei legi noi de organizare și funcționare a consiliilor populare „care să definească atribuțiile și competențele tuturor organelor locale, să simplifice și să raționalizeze aparatul administrativ.

Consiliile populare județene, orășenești și comunale se vor bucura de o autonomie sporită în desfășurarea întregii lor activități, în organizarea și coordonarea vieții economice și social-culturale locale”.

Ca o expresie a politicii naționale juste, consecvente duse de partidul și de statul nostru socialist, în *Raportul prezentat la Conferința Națională a P.C.R.*, din 6—8 decembrie 1967, secretarul general al partidului nostru comunist — Nicolae Ceaușescu a indicat organelor locale ce urmau a fi alese în noile unități administrativ-teritoriale să asigure aplicarea strictă, în localitățile în care alături de români trăiesc și cetățeni români de altă naționalitate, a prevederilor legilor țării privind folosirea limbii materne a acestor naționalități în administrația de stat, în școli și instituții de cultură, cu privire la deplina egalitate în drepturi și datorii și dezvoltarea frăției dintre oamenii muncii români și de alte naționalități, pentru afirmarea liberă a personalității și aptitudinilor tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, în slujba înfloririi patriei comune — România socialistă, noua împărțire administrativ-teritorială asigurînd toate condițiile materiale și politice necesare creșterii nivelului de civilizație al tuturor locuitorilor țării. În același timp, prin reorganizarea teritorial-administrativă s-a creat un cadru mai favorabil pentru repartizarea mai rațională teritorială a forțelor de producție, a obiectivelor economice, pentru dezvoltarea puternică și armonioasă a tuturor zonelor și localităților. Aplicarea hotărîrilor *Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1967* a creat condiții noi pentru participarea mai largă a maselor de cetățeni la conducerea și rezolvarea treburilor de stat, sociale și obștești, contribuind, în acest mod, la adîncirea și amplificarea democrației socialiste, muncitorești, revoluționare în România.

În *Rezoluția Conferinței Naționale a P.C.R. din 6—8 decembrie 1967*, în legătură cu noua împărțire administrativ-teritorială a țării și cu sistematizarea localităților rurale, se arată următoarele: „Conferința aprobă principiile îmbunătățirii organizării administrativ-teritoriale a României și sistematizării localităților rurale, pe baza cărora se vor asigura sporirea rolului și atribuțiilor orașelor și comunelor — unitățile de bază în care se desfășoară întreaga activitate economică, politică, social-culturală a cetățenilor — se vor crea județele, va crește eficiența activității organelor locale, va spori inițiativa lor, se va lega mai strâns conducerea centrală de verigile de bază ale administrației de stat. Aceasta va crea cadrul favorabil pentru repartizarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării, pentru dezvoltarea armonioasă economică și social-culturală a tuturor zonelor, va contribui la pătrunderea mai rapidă a elementelor de civilizație modernă în mediul rural, la accelerarea procesului de apropiere treptată a vieții satului de cea a orașului — una din condițiile principale ale construirii societății comuniste”⁷.

Dind expresie juridică practică *Directivelor Conferinței Naționale a P.C.R. din 6—8 dec. 1967 cu privire la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării*, precum și hotărârilor, în același domeniu, ale Plenarei C.C. al P.C.R. din 5—6 oct. 1967, Marea Adunare Națională a dezbătut în zilele de 15 și 16 februarie 1968 și a votat în ședința din 16 feb. 1968 din cadrul celei de-a IX-a sesiuni extraordinare a celei de-a V-a legislaturi a organului suprem al puterii de stat, trei importante acte normative, după cum urmează: 1. *Legea nr. 1 pentru modificarea unor articole din Constituția R.S. România*⁸; 2. *Legea nr. 2 privind organizarea administrativă a teritoriului R. S. România*⁹; 3. *Legea nr. 3 privind asigurarea conducerii locale de stat în unitățile administrativ-teritoriale pînă la alegerea consiliilor populare*¹⁰.

Ținînd seama de legătura strînsă dintre cele trei proiecte de legi, la propunerea Biroului său, Marea Adunare Națională a hotărît să aibă loc o singură discuție generală asupra acestora.

În cadrul ședinței Marii Adunări Naționale din dimineața zilei de 15 februarie 1968, tovarășul Nicolae Ceaușescu — secretar general al P.C.R., președintele *Comisiei Centrale de partid și de stat* care a elaborat propunerile cu privire la noua organizare administrativă, a prezentat o amplă *Expunere cu privire la îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului R. S. România*¹¹, în care au fost arătate pe larg atît principiile generale, cît și datele concrete ale noii împărțiri administrativ-teritoriale a țării, subliniind, mai întii, necesitatea obiectivă, logică a adoptării acestei importante acțiuni, care constituie o parte integrantă a ansamblului de măsuri privind perfecționarea vieții economice și sociale, „o acțiune de importanță deosebită care va exercita o influență pozitivă asupra dezvoltării multilaterale a patriei noastre, asupra bunăstării și fericirii întregii națiuni.

Viața arată că progresul general al societății este indisolubil legat de organizarea judicioasă a teritoriului și a administrației locale, care favorizează amplasarea rațională a forțelor de producție pe cuprinsul țării, dezvoltarea armonioasă a diferitelor zone și localități. Perfecționarea structurii administrativ-teritoriale reprezintă o pîrghie importantă pentru realizarea la un nivel superior a funcțiilor organizatorică și politică ale

statului socialist, oferă un cadru prielnic progresului economic și social-cultural al țării, creează condiții pentru valorificarea deplină a resurselor și inițiativei locale, pentru participarea largă a maselor populare la conducerea activității de stat ; în acest fel, democrația socialistă, caracteristică orînduirii noastre, va cunoaște o nouă dezvoltare. Măsurile pe care le supunem examinării Marii Adunări Naționale izvorăsc din necesitatea punerii de acord a organizării administrativ-teritoriale cu schimbările calitative intervenite în evoluția forțelor de producție și în repartizarea lor geografică, cu perfecționarea relațiilor de producție, cu modificările petrecute în structura populației, în profilul, dimensiunile și condițiile de viață ale orașelor și comunelor de pe întreg cuprinsul țării. Victoria socialismului la orașe și sate, avîntul continuu al industriei, agriculturii, transporturilor, comerțului au determinat atragerea tot mai largă a diferitelor localități și zone la activitatea economică a țării, extinderea legăturilor dintre acestea, intrarea lor activă în complexul unitar al economiei naționale”.

În această *Expunere* s-a apreciat, în spirit dialectic, că împărțirea administrativ-teritorială existentă pînă acum „a jucat un rol pozitiv în înfăptuirea sarcinilor construcției socialiste, în mobilizarea maselor la realizarea politicii, partidului, însă datorită profundelor schimbări petrecute în societatea noastră în cele aproape două decenii de cînd a fost stabilită, ea nu mai corespunde pe deplin noii etape de dezvoltare”, impunîndu-se trecerea la o nouă organizare administrativă a teritoriului. În continuare, în *Expunere*, s-a arătat că pe baza sugestiilor făcute de cetățeni se propune înființarea a 39 de județe, în loc de 35 cît se avusese în vedere inițial, cele patru județe nou create fiind : Brăila, Covasna, Mehedinți și Sălaj. S-a precizat că în delimitarea noilor unități administrativ-teritoriale s-a ținut seama de un ansamblu unitar și mobil de criterii științifice fundamentate, cum sînt : tradițiile istorice locale, condițiile geografice, nivelul de dezvoltare economică, relațiile stabilite în anii construcției socialiste, perspectivele de dezvoltare, rețeaua de comunicații, asigurarea condițiilor necesare desfășurării unei bogate activități culturale și sociale, urmînd ca fiecare județ să dispună de organe proprii de presă. În lumina *Directivelor Conferinței Naționale a P.C.R.* au fost apoi, subliniate marile răspunderi ce revin noilor organe locale ale puterii de stat — consiliile populare — la toate nivelurile. Secretarul general al P.C.R. — Nicolae Ceaușescu a prezentat, în continuare, în această *Expunere* modul democratic în care au fost elaborate propunerile cu privire la noua împărțire administrativă a teritoriului, acestea fiind rezultatul unor studii ample și îndelungate efectuate cu participarea activă și directă a organelor locale de partid de și stat, a unui număr însemnat de oameni de știință și specialiști — geografi, economiști, sociologi, istorici, etnografi. Aceste propuneri, a căror înfăptuire vizează ansamblul vieții sociale, viața tuturor cetățenilor, au fost supuse unei largi dezbateri publice în presă, în scrisorile adresate conducerii de partid și de stat de numeroși oameni ai muncii. În scopul cunoașterii mai aprofundate a dorinței cetățenilor din localitățile unde s-au propus modificări însemnate, în aceste localități au fost organizate ample adunări populare. În urma acestor consultări, s-a ajuns la concluzia necesității înființării celor patru noi județe. La delimitarea județelor s-a ținut seama, totodată, de o serie de propuneri privind schimbarea apartenenței administrative a peste 100 de comune, în funcție de

legăturile tradiționale și căile de comunicație către diferitele reședințe de județe. Au fost luate în considerație numeroasele sugestii venite din fosta regiune Crișana în sensul schimbării denumirii inițiale a județului Crișana în județul Bihor. În această *Expunere* s-a apreciat, pe drept cuvânt că : „Noua hartă administrativă a țării corespunde pe de-a-ntregul intereselor generale ale societății și ale cetățenilor. Modul în care s-a desfășurat acțiunea de delimitare a județelor reprezintă una dintre cele mai grăitoare expresii ale dezvoltării democrației socialiste, ale participării efective și nemijlocite a maselor la făurirea destinului țării noastre. Se poate afirma cu deplină temei că această organizare administrativ-teritorială a țării este opera întregului popor”. S-a precizat cu date și cifre că județele nou înființate reprezintă unități teritoriale complexe din punct de vedere economic și social-cultural, echilibrate ca suprafață, număr de locuitori și potențial economic, capabile să asigure valorificarea maximă a resurselor materiale și umane de pe întreg cuprinsul țării, în scopul realizării unei noi calități a muncii și vieții tuturor locuitorilor, fără deosebire de naționalitate.

În după amiaza zilei de 15 februarie 1968 Marea Adunare Națională a trecut la dezbaterile generale a proiectelor de legi referitoare la : modificarea unor articole din Constituția R. S. România, organizarea administrativă a teritoriului țării și la asigurarea conducerii locale de stat în noile unități administrativ-teritoriale până la alegerea consiliilor populare¹², dezbateri continuate și în ziua de 16 februarie 1968 când au fost și votate cele trei proiecte de legi prin vot secret cu bile, ele obținând unanimitate de voturi¹³. *Prin legea nr. 1 din 16 feb. 1968 pentru modificarea unor articole din Constituția R. S. România*¹⁴, adoptată în conformitate cu *Directivele Conferinței Naționale a P.C.R. din dec. 1967*, au fost modificate dispozițiile referitoare la organizarea administrativă a teritoriului, organizarea și funcționarea organelor centrale ale administrației de stat, organizarea și funcționarea organelor locale ale puterii și administrației de stat, precum și la schimbarea denumirii diferitelor organe de stat legată de noile unități administrativ-teritoriale. Astfel a fost modificat articolul 15, prevăzându-se că teritoriul țării este organizat în următoarele categorii de unități administrativ-teritoriale : județul, orașul și comuna, că orașele mai importante pot fi organizate ca municipii, iar municipiul București — capitala țării, este organizat din punct de vedere administrativ pe sectoare numerotate și ca urmare a fost schimbată și denumirea organelor locale ale puterii de stat — din sfaturi populare în consilii populare, trebuind ca noua denumire să fie folosită în tot textul Constituției și în orice alte acte normative ; au fost schimbate și unele referiri la instanțele judecătorești și organele procuraturii — organizate acum în noile unități administrativ-teritoriale. Au fost precizate atribuțiile diferitelor categorii de consilii populare și s-a stabilit durata mandatului tuturor consiliilor populare la 4 ani, inclusiv pentru cele comunale, care până acum era de doi ani.

În baza hotărârilor *Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1967* și în conformitate cu noile prevederi ale Constituției țării, Marea Adunare Națională a votat la 16 februarie 1968, după votarea legii privind modificarea unor articole din Constituția R. S. România, *Legea nr. 2 privind organizarea administrativă a teritoriului R. S. România*¹⁵, care este alcătuită dintr-o *Expunere de motive*, două capitole și 10 articole

(p. 132—134), precum și o anexă documentară intitulată: *Împărțirea administrativă a R. S. România* (p. 137—182) care cuprinde detaliat componența județelor, municipiilor, orașelor și comunelor. Legea prevede în capitolul I normele generale de organizare administrativă a teritoriului țării în județe, orașe și comune (art. 1), precizînd în articolul 2 că municipiul București este capitala Republicii Socialiste România, iar în articolele 3—7 sînt precizate elementele definitorii ale fiecărei unități administrativ-teritoriale. S-a prevăzut că județul este o unitate administrativ-teritorială complexă, alcătuită din orașe și comune — unități de bază ale organizării administrative a teritoriului țării — în funcție de condițiile geografice economice, social-politice, etnice și de legăturile tradiționale ale populației, prin organizarea județelor asigurîndu-se o dezvoltare armonioasă a orașelor și comunelor (art. 3). S-a prevăzut organizarea administrativă a municipiului București în sectoare numerotate (art. 8).

Orașul este definit în articolul 4 al legii ca fiind centrul de populație mai dezvoltat din punct de vedere economic, social-cultural și edilitar-gospodăresc, avînd multiple legături cu zona înconjurătoare, asupra căreia exercită o influență puternică. Orașele mai importante, cu un număr mai mare de locuitori și o însemnătate deosebită în viața economică, politică, socială și cultural-științifică a țării sau care au perspective de dezvoltare în aceste direcții pot fi organizate ca *municipii*. Orașele în care își au sediul organele de conducere ale județului sînt orașe reședință. Municipiului București, celorlalte municipii și orașe importante le pot aparține, ca unități distincte, alte orașe și comune situate în imediata lor apropiere, care au legături strînse cu activitatea ce se desfășoară în aceste centre urbane și care sînt denumite *comune suburbane* (art. 6). Conform prevederilor articolului 5, *comuna* este definită drept o unitate administrativ-teritorială de bază care cuprinde populația rurală unită prin comunitatea de interese și tradiții, fiind alcătuită din unul sau mai multe sate, în funcție de condițiile economice, social-culturale, geografice și demografice. Prin organizarea comunei se asigură dezvoltarea economică, social-culturală și edilitar-gospodărească a localităților rurale. Legea prevede, în articolul 7, posibilitatea constituirii unor categorii speciale de unități administrativ-teritoriale — respectiv stațiunile balneo-climaterice, formate din acele orașe sau comune care, datorită condițiilor climaterice, hidrologice sau așezării lor au o importanță deosebită pentru ocrotirea sănătății și organizarea odihnei cetățenilor.

Capitolul al II-lea al legii cuprinde reglementări cu privire la organizarea administrativă a municipiului București pe sectoare numerotate (în număr de 8 — precizate în anexă), precum și cu privire la stabilirea nominală a celor 39 de județe și a reședințelor acestora ¹⁶, ca și a celor 45 de orașe organizate ca municipii, în afara municipiului București, în total, 46 de municipii ¹⁷.

Noua împărțire administrativ-teritorială a fost definitivată, în ceea ce privește delimitarea municipiilor, orașelor și comunelor, la sfîrșitul anului 1968, cînd a fost adoptată *Legea nr. 55 din 19 decembrie 1968 pentru modificarea Legii nr. 2 privind organizarea administrativă a teritoriului R. S. România*, din 16 feb. 1968, prin care s-au stabilit unitățile administrativ-teritoriale, denumirea și componența acestora, municipiile și orașele reședințe de județe, precum și satele reședințe de comune — care sînt

prevăzute în anexa acestei legi (art. 9 modificat). În acest scop, prin *Legea nr. 55 din 19 decembrie 1968* a fost modificat articolul 9 și aprobat articolul 10 — care preciza municipiile din *Legea nr. 2/1968*, urmînd ca această lege, cu modificările aduse, să fie republicată¹⁸. *Documentarul* ce însoțește *Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului R. S. România*, cu modificările aduse prin *Legea nr. 55 din 19 decembrie 1968*, cuprinde următoarele capitole: I. *Situația statistică privind împărțirea administrativă a teritoriului R. S. România*, în care sînt enumerate, în total și pe județe, numărul de municipii, de orașe, de localități componente ale municipiilor și orașelor, de comune dintre care sînt menționate cele suburbane și numărul de sate — din care sînt prezentate statistic cele aparținînd municipiilor și orașelor. Din această *Situație statistică*¹⁹, precum și din *Expunerea de motive a Legii nr. 55 din 19 dec. 1968* rezultă la nivel național următoarea structură administrativ-teritorială: 39 de județe, 47 municipii, 189 orașe, 604 localități componente ale municipiilor și orașelor, 27 06 comune — din care 145 suburbane și 13149 sate — din care aparțineau municipiilor și orașelor un număr de 232; II. *Județele*; III. *Municipiile*; IV. *Orașele*; V. *Localitățile care au format noile orașe*; VI. *Satele trecute în categoria localităților componente ale municipiilor și orașelor*; VII. *Localitățile componente ale municipiilor și orașelor desființate ca urmare a contopirii lor cu alte localități*; VIII. *Localitățile componente ale municipiilor și orașelor trecute în categoria satelor*; IX. *Satele nou înființate*; X. *Satele desființate ca urmare a contopirii lor cu alte sate*; XI. *Localitățile a căror denumire a fost schimbată*. Anexa modificată a Legii nr. 2/1968 precizează, de asemenea, organizarea administrativă a municipiului București în cele 8 sectoare numerotate, cele 12 comune suburbane și 23 de sate aparținătoare și delimitarea teritorială a acestora²⁰, după care este arătată componența fiecărui județ după modelul *Situației* statistice la care ne-am referit mai înainte²¹.

În strînsă legătură cu măsurile privind noua împărțire administrativă a teritoriului țării, Marea Adunare Națională a adoptat în ședința din 16 februarie 1968, *Legea nr. 3 privind asigurarea conducerii locale de stat în unitățile administrativ-teritoriale pînă la alegerea consiliilor populare*²², alcătuită dintr-o *Expunere de motive* și 9 articole. În această lege se arată că în scopul aplicării noilor prevederi ale Constituției și ale Legii nr. 2/1968 era necesar să se stabilească norme provizorii care să asigure conducerea locală de stat pînă la alegerea consiliilor populare, pregătirea delimitării orașelor și comunelor, organizarea alegerilor de deputați în noile organe locale ale puterii de stat și adoptarea altor măsuri pe plan local. Astfel, articolul 1 al *Legii nr. 3 din 16 feb. 1968* prevede că activitatea sfaturilor regionale și raionale și a comitetelor lor executive încetează pe data intrării în vigoare a prezentei legi. Pînă la alegerea și constituirea noilor consilii populare conducerea locală în județe va fi exercitată de consilii populare provizorii, alcătuite din deputații fostelor sfaturi populare regionale și raionale aleși în circumscripțiile electorale cuprinse în limitele fiecărui județ, aceste consilii populare județene provizorii fiind convocate de drept în prima lor sesiune de constituire începînd cu data intrării în vigoare a legii de față, urmînd, cu acest prilej, să se aleagă și

comitetele lor executive dintre deputații consiliului popular respectiv, precum și din rîndurile altor cetățeni numiți de guvern, care nu sînt deputați, dar care au desfășurat o activitate recunoscută pe tărîm obștească și de stat. Comitetele executive urmau să fie alcătuite din 15—23 membri, dintre care consiliul popular județean provizoriu alegea un președinte și mai mulți vicepreședinți, din care unul putea fi primvicepreședinte (art. 2). Sfatul popular al orașului București și sfațuile populare din raioanele de oraș din Capitală își continuau activitatea sub denumirea, după caz, a Consiliului Popular al Municipiului București sau de consiliul popular al sectorului municipiului București. Modul de alcătuire al Comitetului Executiv al C.P.M.B. era asemănător cu cel de la județe. Președintele Comitetului Executiv al C.P.M.B. devenea primarul general al municipiului București. Comitetele executive ale consiliilor populare de sector erau formate din deputații aleși în consiliile populare respective, precum și din membri numiți, pînă la noile alegeri, de Comitetul Executiv al C.P.M.B. dintre cetățenii care nu erau deputați, dar se remarcaseră printr-o bogată activitate obștească și în aparatul de stat. Președinții comitetelor executive ale consiliilor populare provizorii ale sectoarelor municipiului București deveneau și primarii consiliilor populare respective (art. 3). Sfațuile populare orășenești și comunale și continuau activitatea sub denumirea de consilii populare municipale, orășenești și comunale, ale căror comitete executive erau alcătuite atît din deputați, cît și din cetățeni care nu erau deputați, dar care desfășuraseră o rodnică activitate obștească și pe linie de stat, numiți, pînă la noile alegeri de deputați, de comitetele executive ale consiliilor populare județene provizorii. Președinții acestor comitete deveneau și primarii unităților administrativ-teritoriale respective (art. 4—5).

Comitetele executive ale consiliilor populare județene provizorii și Comitetul Executiv al Consiliului Popular provizoriu al Municipiului București erau împuternicite să facă propuneri Consiliului de Miniștri privitoare la stabilirea limitelor teritoriale ale municipiilor, orașelor și comunelor și să ia măsuri pentru buna pregătire și organizare a noilor alegeri de deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare — care vor avea loc la 2 martie 1969 (art. 6).

Consiliul de Miniștri a fost autorizat să defalce pe județe planurile economice și bugetele fostelor regiuni; să adopte normele privind numirea secretarilor comitetelor executive ale consiliilor populare provizorii; să stabilească schemele de personal ale consiliilor populare; să aprobe delimitarea administrativ-teritorială a municipiilor, orașelor și comunelor; să organizeze alegerile de deputați în Marea Adunare Națională și în organele locale ale puterii de stat. Planurile economice și bugetele municipiilor, cu excepția municipiului București, au fost cuprinse, ca secțiuni separate în planurile și bugetele județelor (art. 7).

Pînă la 31 decembrie 1968, guvernul era obligat prin articolul 9 al acestei legi să elaboreze proiectul unei noi legi de organizare și funcționare a consiliilor populare.

»

Structura administrativ-teritorială a României a rămas neschimbată pînă în iulie 1979, cu precizarea că la data alegerilor de deputați în consiliile populare municipale, ale sectoarelor municipiului București, orășe-

nești și comunale de la 20 noiembrie 1977, numărul comunelor s-a redus de la 2706 la 2705 — situație valabilă și în momentul elaborării studiului de față²³.

Unele modificări ale organizării administrativ-teritoriale a țării au fost efectuate în cursul lunii iulie 1979, schimbări operate și în *Anexa la Legea nr. 2/1968 privind organizarea administrativă a teritoriului R. S. România*. Astfel, prin *Decretul Consiliului de Stat nr. 281 din 27 iulie 1979 pentru organizarea ca municipii a orașelor reședință de județ*, prin articolul 1 următoarele orașe au fost organizate ca municipii, începînd cu data de 1 iulie 1979: Alexandria, Bistrița, Miercurea Ciuc, Sfîntul Gheorghe, Slatina, Slobozia, Vaslui și Zalău, urmînd ca pînă la alegerea noilor consilii populare municipale din aceste localități, consiliile populare ale acestora să fie alcătuite din numărul de deputați existent la data prezentului decret²⁴. De asemenea, prin *Decretul Consiliului de Stat nr. 282, din 27 iulie 1979*, orașul Făgăraș a fost organizat ca municipiu începînd cu data de 1 iulie 1979²⁵.

Tot în anul 1979, prin *Decretul Consiliului de Stat, nr. 284 din 31 iulie privind stabilirea sectoarelor municipiului București*, decret alcătuit din 5 articole, a fost redus numărul sectoarelor municipiului București de la 8 la 6, urmînd ca aparatul propriu al comitetelor executive ale consiliilor populare de sector, devenit disponibil, să fie redistribuit conform noii organizări administrative a Capitalei țării. Ca urmare a noii structuri administrative s-a modificat și numărul circumscripțiilor electorale pentru sectoarele municipiului București, constituindu-se pentru noile alegeri de deputați în consiliile populare între 55—71 circumscripții în fiecare sector²⁶. În urma acestor îmbunătățiri, teritoriul țării a fost împărțit din punct de vedere administrativ-economic în 39 de județe, 55 municipii, 180 de orașe și 2705 comune, fapt constatat și cu prilejul alegerilor generale de deputați pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare de la 9 martie 1980²⁷.

O nouă perfecționare a organizării administrativ-teritoriale a țării a avut loc în ianuarie 1981 cînd, în cadrul ședinței Consiliului de Stat al R. S. România din 23 ianuarie 1981, desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu — secretar general al P.C.R., președintele țării, au fost dezbătute și aprobate propunerile referitoare la unele îmbunătățiri ale organizării administrative a teritoriului R. S. România. Ținînd seama de puternica dezvoltare industrială, social-culturală și edilitar gospodărească a județelor Ilfov și Ialomița, de necesitatea folosirii cu eficiență maximă a suprafețelor de teren din această importantă zonă agricolă a țării, precum și în scopul asigurării unei mai bune aprovizionări cu legume și fructe a municipiului București, Consiliul de Stat a hotărît următoarele măsuri: I. *Reorganizarea celor două județe existente — Ilfov și Ialomița — și înființarea următoarelor două județe: 1. Județul Giurgiu — cu reședința în municipiul Giurgiu; 2. Județul Ialomița — cu reședința în municipiul Slobozia; 3. Județul Călărași — cu reședința în municipiul Călărași.* II. *Înființarea Sectorului agricol Ilfov, în subordinea Consiliului Popular al Municipiului București.* Delimitarea teritorială a acestor noi unități administrative a fost prezintă în harta publicată odată cu aceste hotărîri ale Consiliului de Stat²⁸, care au fost apoi consacrate pe plan juridic în *Decretul Consiliului de Stat, nr. 15 din 23 ian. 1981 privind unele*

măsuri pentru îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului R. S. România²⁹, însoțit de anexele corespunzătoare. Până la alegerea consiliilor populare în noile unități administrativ-teritoriale înființate în ianuarie 1981, aici au funcționat consilii populare provizorii alcătuite din deputații aleși în circumscripțiile electorale cuprinse în limitele celor trei județe, iar consiliul Popular provizoriu al Sectorului agricol Ilfov a fost format din deputați aleși în circumscripțiile electorale ale fostului județ Ilfov și în cele ale municipiului București cuprinse în limitele acestui sector. Aceste consilii populare provizorii au fost convocate de drept în prima lor sesiune de constituire începând cu data publicării *Decretului Consiliului de Stat nr. 16 din 27 ianuarie 1981 privind constituirea consiliilor populare provizorii ale județelor Giurgiu, Ialomița și Călărași, al Sectorului agricol Ilfov, precum și a comitetelor executive ale acestora*³⁰. Conform prevederilor acestui decret, comitetele executive ale acestor consilii populare provizorii au fost alcătuite din deputați, cât și din cetățeni numiți, care nu erau deputați, dar se remarcaseră printr-o bogată activitate politico-obștească și pe linie de stat.

Legea nr. 2 din 16 februarie 1968 privind organizarea administrativă a teritoriului R. S. România, însoțită de o *Anexă* și de un *Documentar* și conținând toate modificările aduse a fost republicată în iulie 1981³¹. Din tabelul pe județe, cuprinzând: *Situația statistică privind organizarea administrativă a teritoriului R. S. România*, cu care începe *Documentarul*, rezultă următoarea structură administrativ-teritorială a patriei noastre³²: Județe: 40; municipiul București — asimilat cu județul, împărțit în 6 sectoare numerotate; Sectorul agricol Ilfov — aflat în subordinea Consiliului Popular al Municipiului București; 56 municipii (inclusiv municipiul București); orașe — 180; localități componente ale municipiilor și orașelor (în care sînt incluse și municipiile — orașele — propriu-zise): 599; comune: 2705, din care 135 suburbane; sate: 13.124, din care aparținînd municipiilor și orașelor: 232.

Din iulie 1981 și pînă la data redactării studiului de față, această structură administrativ-teritorială a rămas neschimbată, cu precizarea că au mai avut loc treceri ale cîtorva comune de la un județ la altul și ale unor sate din componența unor comune la altele din cadrul aceluiași județ, fără a se modifica astfel numărul total al comunelor și satelor. În luna decembrie 1981 numărul orașelor a fost sporit, față de situația existentă în iulie același an, de la 180 la 181 în urma organizării orașului Rovinari din județul Gorj, prin *Decretul Consiliului de Stat nr. 366 din 9 decembrie 1981*³³, încît, în momentul de față, numărul total al orașelor a ajuns la 237 — din care 56 municipii (inclusiv municipiul București), numărul comunelor fiind de 2705, situație constatată și cu prilejul alegerilor generale de deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare de toate categoriile de la 17 martie 1985³⁴.

O importanță deosebită pentru dezvoltarea puternică și armonioasă a tuturor categoriilor de unități administrativ-teritoriale au avut și au măsurile ulterioare adoptate pentru sistematizarea teritoriului, a localităților urbane și rurale, de perfecționare a organizării și funcționării organelor locale și centrale ale puterii și administrației de stat socialiste din România. Un rol însemnat, în acest sens, a avut aplicarea în viață a *Directivelor Conferinței Naționale a P.C.R. din iulie 1972 cu privire la sistematizarea*

teritoriului, a orașelor și satelor, la dezvoltarea lor economico-socială ³⁵, care au fost apoi consacrate pe plan juridic practic într-o serie de acte legislative dintre care amintim: *Legea nr. 58 din 29 octombrie 1974 privind sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale* ³⁶, *Decretul Consiliului de Stat nr. 56 din 2 martie 1978 privind organizarea și funcționarea Comisiei Centrale de partid și de stat pentru sistematizarea teritoriului și a localităților urbane și rurale și a comisiilor locale de sistematizare* ³⁷. Subliniem, de asemenea, importanța deosebită pentru dezvoltarea puternică și armonioasă a tuturor județelor și localităților țării a *Programelor privind dezvoltarea economico-socială a României în profil teritorial, din cadrul planurilor cincinale: 1981—1985 și 1986—1990*. Ansamblul de măsuri cuprinse în aceste *Programe* asigură înfăptuirea în continuare a *Programului național de sistematizare a teritoriului și a localităților urbane și rurale*, continuarea procesului de repartizare rațională a forțelor de producție pe întreg cuprinsul țării, asigurarea unui grad sporit de ocupare a forței de muncă, valorificarea superioară a potențialului industrial creat și a resurselor materiale și umane existente în fiecare județ și localitate. În legătură cu obiectivele cuprinse în acest *Program*, referitor la creșterea gradului de urbanizare a populației, președintele R. S. România — Nicolae Ceaușescu a subliniat în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C. C. al P.C.R. din 4 septembrie 1985, necesitatea ca acest fapt să se realizeze nu prin concentrarea și aglomerarea populației în mari așezări urbane și în orașele existente, ci prin creșterea nivelului de urbanizare a comunelor și centrelor agroindustriale. Tot în cadrul acestei ședințe, din 4 septembrie 1985, au fost dezbătute și aprobate două programe importante, după cum urmează: 1. *Programul privind dezvoltarea industriei mici în anii 1986—1990* și 2. *Programul special privind prestările de servicii pentru populație în cincinalul 1986—1990*, documente ce au fost apoi dezbătute de *Congresul al III-lea al consiliilor populare*, ale cărui lucrări s-au desfășurat în București în zilele de 10 și 11 septembrie 1985 ³⁸. Acest Congres a dezbătut și aprobat, de asemenea, *Proiectul Legii privind autogestiunea economico-financiară și autofinanțarea unităților administrativ-teritoriale* — care a fost dat publicității ³⁹ înaintea *Congresului al III-lea al consiliilor populare* și supus unei ample dezbateri publice, această lege fiind apoi discutată și votată unanim în ședința Marii Adunări Naționale din 15 noiembrie 1985 ⁴⁰. Acest act legislativ reprezintă un document de importanță majoră pentru aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar în activitatea consiliilor populare, proiectul legii fiind dezbătut de *Camera legislativă a consiliilor populare* și apoi de *Congresul al III-lea al organelor locale ale puterii de stat din 10—11 septembrie 1985*, în lumina orientărilor de o excepțională însemnătate principială și practică cuprinse în *Cuvîntarea rostită de președintele R.S. România — Nicolae Ceaușescu în deschiderea lucrărilor Congresului al III-lea al consiliilor populare*, care a fost adoptată unanim de participanții la acest forum larg al democrației noastre muncitorești, revoluționare ca program al întregii activități pe care organele locale ale puterii de stat de toate categoriile, comitetele și birourile lor executive, deputații, toți cetățenii patriei o desfășură și o vor desfășura pentru înfăptuirea neabătută a istoricelor obiective stabilite de *Congresul al XIII-lea al P.C.R.*, a programelor de dezvoltare economico-socială a patriei, în vederea făuririi cu succes a societății socialiste multi-

lateral dezvoltate și înaintării României spre comunism⁴¹. Prevederile acestei legi pun accentul pe atribuțiile ce revin consiliilor populare în elaborarea și realizarea planurilor de dezvoltare economico-socială în profil teritorial, în îndrumarea, organizarea și controlul înlăptuiri planului de toate unitățile din teritoriu, indiferent de subordonarea acestora. Pentru aplicarea cerințelor noului mecanism economico-financiar și în condițiile autofinanțării integrale a fiecărei unități administrativ-teritoriale, prin lege s-a stabilit ca principiu de bază obligația consiliilor populare de a-și îndeplini obligațiile ce le revin în domeniile economic, social-cultural și edilitar-gospodăresc pe seama veniturilor proprii, concomitent cu sporirea contribuției lor la constituirea mijloacelor financiare necesare dezvoltării generale a societății. Instrumentul principal prin care trebuie să se asigure echilibrul financiar este bugetul de venituri și cheltuieli al fiecărei unități administrativ-teritoriale, de la comună pînă la județ, elaborat în strînsă legătură cu planul de dezvoltare economico-socială. Legea precizează obiectivele și acțiunile economice și social-culturale care se finanțează din bugetele unităților teritoriale și care din bugetul republican și stabilește, totodată, contribuția în muncă și în bani a cetățenilor și a unităților economice în scopul înlăptuirii autoconducerii și autofinanțării pe plan local, autogospodăririi și dezvoltării puternice a tuturor localităților țării. Elaborarea și aplicarea acestei legi se înscriu în ansamblul măsurilor luate în România de conducerea de partid și de stat pentru creșterea rolului organelor locale ale puterii și administrației de stat în buna organizare, conducere și desfășurare a întregii activități în unitățile administrativ-teritoriale în care ele au fost alese și își desfășoară activitatea. Aplicarea prevederilor acestui important act normativ contribuie la perfecționarea relațiilor reciproce dintre societate, unitățile administrativ-teritoriale și cetățeni în vederea armonizării, și pe această cale, a intereselor generale ale societății cu cele de grup și individuale, principiu promovat cu fermitate și consecvență de partidul și statul nostru socialist. Marile realizări obținute de poporul român, sub conducerea permanentă a P.C.R., în opera de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, în perioada care a trecut de la noua organizare administrativ-teritorială a țării — din 1968 — demonstrează cu puterea de convingere a faptelor justetea, realismul și caracterul științific al acestei importante măsuri de perfecționare a conducerii societății noastre socialiste, care a asigurat și asigură dezvoltarea puternică și armonioasă a tuturor județelor și localităților țării, condiții tot mai bune de muncă și de viață pentru toți cetățenii fără deosebire de naționalitate. Referindu-se la acest aspect, tovarășul Nicolae Ceaușescu — secretar general al P.C.R. și președintele țării, spunea în *Cuvîntarea rostită în ziua de 27 februarie 1987, la ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană din România*, că „Una din marile realizări ale socialismului în patria noastră, ale politicii partidului nostru o reprezintă dezvoltarea echilibrată și amplasarea rațională a forțelor de producție ne întregul teritoriu, în toate județele patriei. Îndeosebi după noua reorganizare administrativă și formarea județelor, s-au pus bazele unei dezvoltări puternice a tuturor zonelor țării noastre. Nu există județ în care să nu se fi realizat, în ultimii 20 de ani, cîteva platforme sau centre industriale

care am asigurat condiții pentru stabilitatea populației, pentru ridicarea nivelului de calificare și de cultură generală, pentru asigurarea condițiilor de muncă și de viață egale pentru toți cetățenii patriei.

Totodată, s-a urmărit realizarea unei producții industriale, agricole și servicii minime, pe locuitor în toate județele țării. În 1985, volumul de activitate economică pe locuitor a fost, minimum, de 70 mii lei. Conform actualului plan cincinal, în 1990 va trebui să se realizeze pe locuitor o producție de cel puțin 80 mii lei.

Toate acestea vorbesc cu putere de justetea politicii profund științifice, realiste și umanitare a partidului nostru, care pornește de la interesele poporului privind asigurarea condițiilor materiale pentru ridicarea nivelului de civilizație și de trai al poporului, pentru realizarea adevăratei egalități în drepturi între toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate”⁴².

Dintre marile înfăptuiri din anii socialismului în România, la care o contribuție însemnată a avut și perfecționarea continuă a organizării administrativ-economice a teritoriului, amintim următoarele : averea națională a crescut de la 330 de miliarde lei în 1950 la 4715 miliarde lei în 1986, adică de peste 14 ori ; valoarea fondurilor fixe a crescut de la 160 miliarde lei, în 1944, la aproape 3000 miliarde lei în 1986, revenind pe locuitor peste 130 000 lei ; circa 90 la sută din fondurile fixe s-au realizat în ultimii 20 de ani ; producția industrială a fost în 1986 de 115 ori mai mare decât în 1944, iar producția valorică a industriei a crescut de la 11,4 miliarde lei în 1944 la peste 1300 miliarde lei în 1986⁴³.

După cum sublinia președintele țării — Nicolae Ceaușescu : „Practic, industria românească poate să realizeze astăzi cele mai moderne mașini și utilaje din toate domeniile. În afară de armele nucleare, nu există domeniu în care industria românească să nu fie angajată și să nu poată să realizeze producție de înaltă calitate, inclusiv în domeniul aviației, chiar și al producerii unor rachete necesare apărării noastre.

Realitățile din țara noastră, dar și din alte țări socialiste, demonstrează cu putere că numai în condițiile în care clasa muncitoare devine clasă conducătoare, în care oamenii muncii, întregul popor este stăpîn pe destinele sale, pe bogățiile întregii patrii, știe să gospodărească mai bine și să folosească aceste mijloace pentru a asigura progresul general, ridicarea patriei pe noi culmi de progres și civilizație !”⁴⁴.

Astfel, spre exemplu, în anul 1986 industria metalurgică a produs peste 14 milioane tone oțel, față de 245 000 tone în 1944, România situându-se astăzi în grupul țărilor fruntașe în privința producției de oțel pe cap de locuitor. Producția valorică a industriei constructoare de mașini a crescut de la 800 de milioane lei în 1944 la 389 miliarde lei în 1986.

Industria chimică și petrochimică produce astăzi de aproape 1000 de ori mai mult decât în 1944. Producția industriei ușoare este de peste 210 ori mai mare față de aceeași perioadă. În mod corespunzător s-au dezvoltat și celelalte ramuri ale economiei naționale.

Producția agricolă a fost în anul 1986 de peste 5 ori mai mare față de 1944, iar, pe această bază, producția industriei alimentare a fost în 1986 de 36 ori mai mare față de aceeași perioadă⁴⁵. În perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R. au fost create peste 180 platforme industriale cu profil complex, atît în județele cu tradiție industrială, cît și în cele mai puțin dezvoltate în trecut, încît, în prezent, indus-

tria constructoare de mașini și utilaje tehnologice asigură peste 90 la sută din necesitățile interne ale înlăptuirii programului de investiții. Între anii 1965—1985 au fost puse în funcțiune peste 8500 capacități de producție industrială și agrozootehnice importante, urmînd ca în cincinalul 1986—1990 să mai fie date în exploatare încă circa 900 asemenea capacități. La sfîrșitul anului 1985, suprafața totală amenajată pentru irigații a ajuns la 2 956 300 ha, echivalînd cu circa 30 la sută din suprafața arabilă a țării. În prezent fiecare județ dispune de fonduri fixe în valoare de peste 20 miliarde lei și poate realiza o activitate economică de cel puțin 70 000 lei pe locuitor, urmînd ca în cincinalul 1986—1990 să se asigure un volum de activitate economică de cel puțin 80 000 lei pe locuitor, din care cel puțin 50 000 lei va reprezenta producția industrială, iar în 8 județe va depăși 100 000 lei pe locuitor. În 23 de județe, numărul personalului muncitor depășește 300 la 1000 de locuitori. S-a îmbunătățit continuu calitatea muncii și vieții tuturor cetățenilor țării — fără deosebire de naționalitate, aceasta fiind țelul suprem al întregii politici a partidului și statului nostru socialist — la aceasta o contribuție însemnată a avut și noua organizare administrativ-teritorială din 1968, cu perfecționările ulterioare. În acest sens amintim faptul că în perioada 1981—1985 retribuția reală a crescut cu 8 la sută, iar veniturile țărănimii cu circa 12 la sută, indemnizațiile pentru copii au sporit cu 30 la sută, iar cheltuielile sociale au reprezentat în anul 1985 circa 4 700 lei pe un locuitor. În cincinalul 1981—1985 s-au dat în folosință peste 706 000 locuințe noi, urmînd ca în perioada 1986—1990 să se construiască încă 750 000 de apartamente, dintre care 100 000 în mediul rural, asigurîndu-se mutarea în case noi a unui număr de circa 2,5 milioane locuitori ⁴⁶.

Realitățile din România socialistă demonstrează că progresul general al societății este strîns legat de organizarea judicioasă a teritoriului și a administrației locale, care favorizează amplasarea rațională a forțelor de producție pe cuprinsul țării, dezvoltarea echilibrată și armonioasă a tuturor zonelor și localităților, realizarea la un nivel superior a funcțiilor organizatorică și politică ale statului nostru socialist, valorificarea deplină a resurselor și inițiativelor locale, adîncirea și amplificarea democrației muncitorești revoluționare, ridicarea calității vieții și muncii întregului popor român, lichidarea treptată a deosebirilor esențiale dintre sat și oraș.

În legătură cu acest din urmă aspect — cel al apropierii treptate a condițiilor de muncă și viață de la sate de cele din orașe — se află și procesul transformării în orașe agroindustriale a unui număr însemnat de comune, prin sistematizarea și modernizarea acestora, avînd prioritate cele 558 de comune centre de Consilii unice agroindustriale de stat și cooperatiste care trebuie pe ansamblu, în actualul cincinal (1986—1990), să devină „comune model, sau, mai bine zis, orașe agroindustriale, spre care să graviteze întreaga activitate a comunelor din raza consiliului respectiv.

În același timp, să se aibă în vedere ca, în toate comunele, în tot ceea ce se construiește, să se țină seama de sistematizare, de tipul de construcții care sînt stabilite pentru toate localitățile. Consiliul unic agroindustrial să devină factorul fundamental în dezvoltarea agriculturii și în moder-

nizarea satelor — sublinia secretarul general al P.C.R. și președintele Republicii — Nicolae Ceaușescu, în *Cuvîntarea rostită, în ziua de 24 februarie 1987 la ședința de închidere a programului de pregătire și instruire a organizatorilor de partid, președinți ai Consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste*⁴⁷.

NOTE

- ¹ „România liberă”, XXV (1967), Nr. 7142 din 6 oct., p. 1.
- ² Ibidem, Nr. 7146 din 11 oct., p. 1—2; Vezi și broșura intitulată: *Principiile de bază adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 5—6 octombrie 1967 cu privire la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României și sistematizarea localităților rurale. Proiect*, Edit. politică, București — 1967, 28 p.
- ³ „România liberă”, XXV (1967), Nr. 7143 din 7 oct., p. 1.
- ⁴ Ibidem, Nr. 7146 din 11 oct., p. 1—2.
- ⁵ Nicolae Ceaușescu, *Raport la Conferința Națională a P.C.R. 6 decembrie 1967*, Edit. politică, București — 1967, 123 p.
- ⁶ Ibidem, p. 90—97.
- ⁷ „România liberă”, XXV (1967), Nr. 7197 din 9 dec., p. 1.
- ⁸ „Buletinul Oficial al R. S. România”, IV (1968), Partea I-a, Nr. 16 din 16 feb., p. 128—130.
- ⁹ Ibidem, Nr. 17—18 din 17 feb., p. 132—182.
- ¹⁰ Ibidem, p. 135—136.
- ¹¹ Ibidem, Partea II-a, Nr. 1 din 16 feb., p. 3—10.
- ¹² Ibidem, Nr. 2 din 17 feb., p. 1—42.
- ¹³ Ibidem, Nr. 3 din 19 feb., p. 1—7.
- ¹⁴ „Buletinul Oficial al R. S. România”, IV (1968), Nr. 16 din 16 feb., p. 128—130.
- ¹⁵ Ibidem, Nr. 17—18 din 17 feb., p. 132—182.
- ¹⁶ Ibidem, p. 133—134.
- ¹⁷ Ibidem, p. 134.
- ¹⁸ Ibidem, Nr. 163—165 din 20 dec., Partea I-a, p. 1743 — conținutul modificat al legii: p. 1487—1672 (Anexa) și p. 1673—1742 (Documentar).
- ¹⁹ Ibidem, p. 1673.
- ²⁰ Ibidem, p. 1487—1491.
- ²¹ Ibidem, p. 1492—1672.
- ²² Ibidem, p. 135—136.
- ²³ „România liberă”, XXXV (1977), Nr. 10288 din 22 noiembrie, p. 1.
- ²⁴ „Buletinul Oficial al R. S. România”, XV (1979), Partea I-a, Nr. 69 din 1 august, p. 1.
- ²⁵ Ibidem, p. 1—2.
- ²⁶ Ibidem, p. 2—4.
- ²⁷ Ibidem, XVI (1980), Nr. 45 din 12 martie, p. 1.
- ²⁸ „Scinteia”, L (1981), Nr. 11951 din 24 ian., p. 1—2.
- ²⁹ „Buletinul Oficial al R. S. România”, XVII (1981), Partea I-a, Nr. 3 din 23 ian. p. 1—10.
- ³⁰ Ibidem, Nr. 5 din 27 ian., p. 1—2.
- ³¹ Ibidem, Nr. 54—55 din 27 iulie, p. 1—230.
- ³² Ibidem, p. 173.
- ³³ Ibidem, Nr. 104 din 9 dec., p. 4.
- ³⁴ „Scinteia”, LIV (1985), Nr. 13242 din 20 martie, p. 1. *Comunicatul Consiliului de Stat al R. S. România cu privire la rezultatul alegerilor de deputați în consiliile populare, de la 17 martie 1985.*
- ³⁵ *Conferința Națională a Partidului Comunist Român. 19—21 iulie 1972.* Edit. Politică, București — 1972, p. 476—498.
- ³⁶ „Buletinul Oficial al R. S. România”, X(1974), Partea I-a, Nr. 135 din 1 noiembrie p. 1—8.
- ³⁷ Ibidem, XIV (1978), Nr. 14 din 3 martie, p. 1—10.
- ³⁸ *Congresul al III-lea al consiliilor populare. 10—11 septembrie 1985.* Edit. Politică, București — 1986.

³⁹ „Scinteia”, LV (1985), Nr. 13377 din 27 aug., p. 5—6; Ibidem, Nr. 13447 din 16 noiembrie, p. 1 și 4.

⁴⁰ Ibidem, Nr. 13447 din 16 noiembrie, p. 1 și 4.

⁴¹ *Congresul al III-lea al consiliilor populare. 10—11 septembrie 1985*. Edit. politică, București — 1986, p. 19—45; 131—138; 141.

⁴² Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la ședința comună a consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană. 27 februarie 1987*. (În volumul : *Plenarele consiliilor oamenilor muncii de naționalitate maghiară și germană din Republica Socialistă România. 26—27 februarie 1987*. Edit. politică, București — 1987, p. 10.)

⁴³ Ibidem, p. 8.

⁴⁴ Ibidem, p. 8—9.

⁴⁵ Ibidem, p. 9.

⁴⁶ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Congresul al III-lea al oamenilor muncii. 4 septembrie 1986*. (În volumul : *Congresul al III-lea al oamenilor muncii din Republica Socialistă România. 4—6 septembrie 1986*. Edit. politică, București, 1986, p. 20—21). A se vedea și materialele documentare publicate în : „Scinteia”, LV (1986), Nr. 13654 din 17 iulie, p. 3 și nr. 13862 din 19 aug., p. 2.

⁴⁷ „Scinteia”, LV(1987), Nr. 13845 din 25 februarie p. 1—3.

LE PERFECTIONNEMENT DE L'ORGANISATION ADMINISTRATIVE-TERRITORIALE DE LA ROUMANIE PENDANT 1965—1986

Résumé

L'auteur analyse amplement les problèmes touchant l'élévation à un échelon supérieur de l'organisation administrative-territoriale de la Roumanie pendant la nouvelle période historique ouverte par le IXe Congrès du Parti Communiste Roumain — de juin 1965 — depuis qu'à la tête du parti et du pays se trouve Nicolae Ceaușescu — personnalité marquante de notre histoire nationale et du monde contemporain.

Sur l'initiative et avec l'apport essentiel du président de la Roumanie, Nicolae Ceaușescu l'on a procédé en 1968, à une nouvelle organisation administrative-économique du territoire du pays par départements, villes (municipes) et communes, organisation qui a connu pendant les années ultérieures les perfectionnements requis, imposés par les profondes transformations révolutionnaires qui ont eu lieu dans la société roumaine, assureront l'élévation du niveau de civilisation du peuple tout entier, l'obtention de grandes réalisations dans tous les domaines d'activité, qui prouvent en pratique le caractère réaliste et scientifique de la réorganisation administrative-territoriale de 1968. La vie a démontré et continue de démontrer que le progrès général de la société socialiste, comme par ailleurs de toute société est de manière dialectique relié à l'organisation judicieuse du territoire et de l'administration locale qui favorise l'implantation rationnelle des forces productives sur le territoire du pays, le développement puissant et harmonieux de toutes les zones et localités, l'accomplissement à un niveau supérieur des fonctions économique-organisationnelle et culturelle-éducative de notre État socialiste, la pleine valorisation des ressources et initiatives locales, l'approfondissement et l'amplification de la démocratie ouvrière, révolutionnaire en Roumanie.

Dans l'étude on aborde également certains aspects essentiels de la systématisation du territoire, localités urbaines et rurales — étroitement liés à l'organisation administrative-économique de tout le territoire du pays.

COORDONATE ALE POLITICII ROMÂNIEI ÎN SUD-ESTUL EUROPEI PROMOVATE DE PREȘEDINTELE NICOLAE CEAUȘESCU

ELISABETA PETREANU

Întreaga activitate internațională a țării noastre din perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R. se subsumează conceptelor formulate sau promovate de președintele Nicolae Ceaușescu. Pornind de la analiza materialist-dialectică a lumii contemporane, a proceselor și tendințelor care au loc în viața politică internațională și adoptînd o poziție critică, lucidă și realistă, președintele României a elaborat o *doctrină atotcuprinzătoare* care potențează răspunsuri și soluții ce se constituie în tot atîtea direcții ale politicii externe românești : o politică angajată plenar în apărarea intereselor naționale ale poporului român, în afirmarea României în viața internațională ca stat independent și suveran, o politică angajată în lupta pentru salvagardarea păcii, pentru edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

Una din aceste direcții are în vedere *politica României în sud-estul european*. Relațiile țării noastre cu statele din această parte a Europei constituie un *obiectiv permanent* al politicii externe românești, al activității președintelui Nicolae Ceaușescu. Politica țării noastre pentru dezvoltarea continuă a colaborării cu toate statele sud-est europene, indiferent de orînduirea lor socială, de regimul lor politic, de grupările politice, economice și militare din care fac parte, pentru instaurarea unui climat de pace și securitate internațională în această parte a continentului european, se înscrie în coordonatele fundamentale ale politicii externe românești, fiind una din componentele de bază ale acesteia. În desfășurarea politicii țării noastre în sud-estul european se regăsec, *aplicate la scară regională*, principiile și conceptele generale promovate de România și președintele său în viața politică internațională.

În cadrul preocupărilor sale, privind politica României în sud-estul european, președintele Nicolae Ceaușescu a acordat și acordă o importanță egală atît evoluției relațiilor țării noastre *cu toate statele* din sud-estul european, cît și evoluției relațiilor *dintre* aceste state. Aceasta deoarece (așa cum s-a dovedit de atîtea ori în decursul istoriei) între pacea și securitatea României și pacea și securitatea statelor din această parte a continentului există o strînsă conexiune, o interdependență dialectică. În atenția României și a președintelui Ceaușescu s-au aflat climatul politic din regiune, situația raporturilor politice, economice, culturale (dar și de altă natură) dintre statele de aici ; cauzele cît și dinamica stărilor conflictuale existente între unele state ; poziția statelor sud-est europene, atît a statelor socialiste, cît și a celor ne-socialiste, față de procesele politice

din sud-estul european, din Europa și din lume; eforturile (sau consecvența pozițiilor lor) pentru soluționarea problemelor ce periclitează pacea și securitatea în regiune; poziția statelor sud-est europene față de politica (sau acțiunile) marilor puteri interesate sau implicate în evenimentele politice din sud-estul european.

Cunoscând în profunzime și de o manieră complexă, tendințele și opțiunile politice ale statelor din zonă, și acordând o importanță primordială intereselor poporului român, promovării principiilor și conceptelor politicii externe românești, președintele Nicolae Ceaușescu a imprimat activității politico-diplomatice a României consacrată sud-estului european *orientări realiste*, în consens cu interesele imediate și de perspectivă ale poporului român, în concordanță cu realitățile din regiune, cu imperati-vele edificării unui climat de pace și securitate internațională, ale dezvoltării unor relații de înțelegere și colaborare cu (și între) toate statele din sud-estul european.

În stabilirea coordonatelor politicii României în sud-estul european, președintele Nicolae Ceaușescu a luat în considerare *tradiția istorică* a colaborării poporului român cu popoarele de aici. Președintele Nicolae Ceaușescu nu a ignorat faptul că întreaga istorie a poporului român, din cele mai vechi timpuri, este legată de evenimentele politice și culturale care au avut loc în spațiul sud-estului european și că între poporul român și popoarele din această parte a continentului au existat întotdeauna relații de prietenie și colaborare, de înțelegere și respect reciproc. „Condițiile de dezvoltare istorică — spune președintele Nicolae Ceaușescu — au făcut ca popoarele balcanice să fie animate de aspirații și idealuri comune în lupta împotriva cotropitorilor, pentru eliberarea națională și socială, pentru unitate de stat și neatrănare”¹. Pentru popoarele din sud-estul european, istoria a fost *marea școală* unde ele au învățat cât de profundă este interdependența dintre ele și cât de imperios necesară a fost *întotdeauna* colaborarea și înțelegerea dintre ele. Președintele României socialiste, apreciază că studiul istoriei universale „pune în evidență interdependența și legăturile strânse care au existat de-a lungul secolelor între popoarele care trăiesc pe aceste meleaguri; viața — spune președintele Ceaușescu — a ridicat întotdeauna în fața lor cu imperiozitate necesitatea de a conviețui pașnic, de a se cunoaște și de a conlucra strâns pentru afirmarea ființei lor naționale, pentru apărarea intereselor vitale, împotriva dominației străine”².

Istoria atestă că relațiile poporului român, cu popoarele din sud-estul european sînt foarte vechi, ele sînt tot atît de vechi „cît însuși poporul nostru”³. Dimensiunea în timp a relațiilor poporului nostru cu popoarele din această parte a continentului european se sprijină pe existența unor factori comuni și esențiali: apropierea geografică, caracterul complementar al economiilor acestor state, interferențele culturale, similitudinea (specifică popoarelor și statelor mici și mijlocii) năzuințelor de libertate și progres, de independență și suveranitate națională. Istoria poporului român, a României nu poate fi imaginată sau înțeleasă în afara istoriei popoarelor și statelor din spațiul balcanic. Desigur, România nu este o țară balcanică. Din punct de vedere geografic teritoriul României

nu aparține celui balcanic, fiind situat pe malul stîng al Dunării, în spațiul caprato-danubiano-pontic. Evocînd legăturile istorice și culturale ale poporului român cu popoarele din Balcani, *locul românilor în acest spațiu* Nicolae Iorga scria că „noi fiind carpațici nu putem fi balcanici”⁴. „Ni-meni dintre cei care ne numesc balcanici — scria savantul român — nu se gîndește să ne ia Carpații”⁵. Această poziție, în *marginea* spațiului balcanic, a asigurat românilor și României o situație specifică în contextul evoluțiilor politice și culturale care au avut loc în sud-estul european și în Europa. O poziție, am putea spune echidistantă, care le-a permis să stabilească legături politice și culturale, contacte istorice, esențiale pentru politica lor, pentru evoluția lor economică și culturală, atît cu popoarele din sud-estul european cît și cu cele din Europa. De aici dimensiunea complexă a politicii externe românești, a diplomației românești (din toate timpurile) în care de-a lungul veacurilor s-au împletit coordonatele unei politici continentale (deci europene) cu cele ale unei politici regionale (sud-est europene). Conexată, *deopotrivă*, orizonturilor politice și culturale ale Europei dar și ale sud-estului ei, politica României a urmat coordonate nu lipsite de semnificație pentru destinul său istoric, pentru împlinirea vocației poporului român pentru prietenie și colaborare, pentru locul pe care românii și l-au cucerit în contextul vieții politice europene și sud-est europene. Uneori, ca o consecință a acestei „echidistanțe”, relațiile poporului român cu popoarele din Europa au fost mai importante sau mai benefice. Alteori, evenimente decisive pentru perspectiva istorică a popoarelor din sud-estul european, cum au fost cele legate de lupta lor pentru emancipare socială și națională, pentru libertatea și independența politică și de stat, au determinat legături strînse între poporul român și popoarele din sud-estul european. În decursul veacurilor, între poporul român și popoarele din această parte a continentului, a existat un flux continuu, un fluid permanent (radiant și polarizator) de evenimente politice și culturale. Deși păstrători ai unor tradiții culturale de natură populară, de origine dacică și romană, românii au primit, în perioada de constituire a vieții lor statale, numeroase elemente instituționale și de cultură (de factură bizantină) existente în spațiul sud-estului european⁶. Mai tîrziu cu toate că se aflau cu Imperiul otoman în relații dependente, românii și-au păstrat autonomia statelor proprii, fiind astfel în măsură să-și dezvolte „mai nestînjinit civilizația lor și să dea sprijin material și impulsuri culturale și politice popoarelor din Peninsula Balcanică”⁷. De aici rolul „atît de important jucat de Țările Române în viața spirituală a sud-estului european, rol care-și atinge apogeul în epoca mișcărilor de eliberare națională”⁸. „Cînd au început răscoalele naționale — scria Nicolae Iorga — ele au fost făcute sub un steag care în cea mai mare parte a fost românesc”⁹. „Mihai Viteazul în lupta sa contra turcilor n-a făcut-o numai pentru români (...). Și sîrbii din Banat erau gata să lupte sub dînsul și bulgarii care se adresau către ei intitulîndu-l «steaua» lor, și grecii care-l considerau ca urmașul cezarilor din Bizanț. Tot așa, bulgarii veneau la Matei Basarab și-i cereau străruiților să refacă Bulgaria de odinioară, să ridice iarăși steagul cu leul de Tîrnovo. Apoi cînd s-au revoltat sîrbii la 1804, românii au alergat să lupte pentru ei (...). Cînd s-au făcut mișcărilor de la 1860 înainte pentru independența statelor din Carpați și Balcani ele

au fost pregătite împreună. Între noi și sîrbi a fost o legătură strînsă, de caracter secret, foarte multă vreme (...). Corpul bulgar care a luptat pentru independența nației s-a format la Ploiești”¹⁰. Cîteva secole, orice luptător pentru libertate din Balcani (grec, bulgar, sîrb ori albanez) avea, pentru a scrie și publica (dacă era cărturar) sau pentru a se instrui (dacă era luptător), „un punct de reazem pe pămînt românesc”¹¹. Influența nu s-a exercitat în sens unic. Între poporul român și popoarele din sud-estul european au existat, în mod permanent, interferențe politice și culturale. „Noi — scria Nicolae Iorga — am lucrat împreună o mie de ani”¹². „N-a existat unul din statele acestea — sublinia marele istoric român — care să nu exercite influență asupra celorlalte și n-a existat națiune care să nu dea elemente de gîndire celorlalte”¹³.

În perioada constituirii statelor naționale, dar și după aceea, între poporul român și popoarele din sud-estul european s-au instaurat relații de înțelegere și colaborare. În contextul evenimentelor politice din regiune, din nou locul românilor, al României și-a pus amprenta asupra evoluției relațiilor cu și între statele sud-est europene. Unele state au fost antrenate în competiții teritoriale, sprijinite sau inspirate și de politica marilor puteri. Granițele au „glisat” în favoarea unora și în detrimentul altora fapt care a potențat, pentru multe decenii, conflicte și discordii pe teme teritoriale. În condițiile apariției unor interese și tendințe imperialiste pe scena politică europeană, reexaminarea globală a relațiilor dintre statele sud-est europene s-a impus ca o condiție *sine-qua-non* a păstrării independenței și suveranității lor naționale. Într-un context internațional, minat de politica expansionistă și nu mai puțin agresivă, a unor state europene, îndeosebi a acelor state care intraseră sub dominația politică și ideologică a cercurilor și partidelor politice fasciste din Germania și Italia, unele state din sud-estul european au căutat forme de colaborare și de unire a forțelor lor politice (și dacă ar fi fost cazul și militare) în vederea apărării independenței și suveranității lor naționale, a perspectivei lor naționale și istorice. În acest efort, România, cu vocația sa tradițională, s-a aflat din nou în ipostaza de a impulsiona căutările, de a le polariza și cristaliza în formule organizatorice axate pe principiile egalității și respectului reciproc, ale colaborării și asistenței mutuale, pentru păstrarea *statu-quo-ului* teritorial, a independenței și suveranității naționale¹⁴. Majoritatea statelor din sud-estul european au înțeles, din nou, interdependența dialectică ce există între interesele lor fundamentale și pacea și securitatea întregului spațiu al regiunii. Ele au conlucrat (cu sinceritate și speranțe) pentru organizarea păcii în această parte a continentului european, cu scopul nobil de a apăra ființa națională a popoarelor lor, integritatea teritorială și independența națională a statelor lor și, prin aceasta, pacea și securitatea în sud-estul european și în Europa. Dacă eforturile lor n-au fost viabile în timp, și nu au dat rezultatele preconizate, aceasta s-a datorat politicii marilor puteri, schimbării raportului de forțe pe scena politică europeană în favoarea politicii imperialiste, expansioniste a Germaniei fasciste și, de asemenea, a Italiei fasciste. Unele dintre statele sud-est europene s-au lăsat antrenate de tendințe centrifuge (și speranțe expansioniste) încurajate și parțial împlinite, ceea ce le-a depărtat de aliații lor firești din sud-estul european și le-a situat pe orbita politică a acelor state angajate deja în acțiuni politice, economice și mai apoi militare care au deter-

minat ruperea echilibrului european, încălcarea integrității teritoriale și a independenței naționale a cvasitotalității statelor europene și în cele din urmă, declanșarea, în Europa, a celui de al doilea război mondial.

În anii care au urmat, anii celui de al doilea război mondial, statele și popoarele din sud-estul european au traversat experiențe dureroase (dar nu mai puțin eroice) în lupta împotriva unui dușman care s-a dovedit comun : fascismul ¹⁵. Evenimentele care au avut loc în acești ani în spațiul sud-estului european și, în mod deosebit, cele care au potențat și angajat popoarele din această parte a continentului în lupta pentru eliberarea lor de sub dominația Germaniei fasciste, pentru redobândirea independenței și suveranității lor naționale, pentru refacerea integrității lor teritoriale, au pus din nou în evidență valențele prieteniei și colaborării, ale comunității de interese și aspirații. Noi fapte au îmbogățit tradiția istorică a colaborării popoarelor și statelor din sud-estul european. Este de înțeles deci, de ce președintele României subliniază, ori de câte ori are prilejul, *dimensiunea istorică* a prieteniei și colaborării poporului român cu toate popoarele din sud-estul european. Faptele care potenzează tradiția colaborării poporului român cu poporul bulgar, au fost descoperite relevante. Secole de-a rândul — arată președintele Nicolae Ceaușescu — „românii și bulgarii au avut o soartă asemănătoare, au suferit jugul a-supririi naționale și sociale și, nu o dată, fii înaintați ai celor două popoare au luptat împreună, s-au sprijinit în lupta împotriva cotropitorilor străini, pentru eliberarea națională și socială” ¹⁶. Paginile memorabile ale acestei prietenii rămân însă cele scrise în lupta pentru cucerirea deplină a independenței politice și de stat, pe câmpurile de luptă, la Grivița, Plevna, Smîrdan, prin glorioase fapte de arme, prin sîngle vărsat în comun. Președintele României a relevat adesea motivațiile obiective și dimensiunea istorică a prieteniei și colaborării poporului român cu popoarele iugoslave. Situate într-o zonă frământată a continentului european, poporul român și popoarele iugoslave și-au putut păstra și afirma ființa națională numai printr-o rezistență eroică și printr-o luptă îndelungată, răbdătoare și tenace, împotriva celor ce prin diferite mijloace (politice, economice sau militare) atentau la integritatea teritorială a statelor lor, la știrbirea independenței și suveranității lor naționale. În lupta pentru apărarea acelor condiții fundamentale ale existenței lor naționale, ale perspectivei lor istorice, poporul român și popoarele iugoslave au cultivat prietenia și înțelegerea, întrajutorarea reciprocă. Secole de-a rândul ele au trăit în relații de bună vecinătate. Președintele Ceaușescu a relevat adesea motivele care au potențat prietenia și colaborarea dintre români și iugoslavi subliniind că poporul român și popoarele iugoslave au fost „animate de aceleași aspirații de libertate socială și națională” ¹⁷. Luptinl pentru neatîrnare, împotriva unor dușmani comuni, poporul român și popoarele iugoslave s-au ajutat frățeste, s-au stimat și respectat reciproc.

Președintele României a subliniat adesea statornicia relațiilor româno-elene, faptul că poporul român și poporul grec „întrețin legături de prietenie și colaborare milenare” ¹⁸. Ceea ce a apropiat și a constituit liantul acestei prietenii a fost — cum de altfel arată președintele Nicolae Ceaușescu — „lupta, nu o dată comună, pentru libertate și independență națională, împotriva cotropitorilor și a dominației străine” ¹⁹. Poporul român și poporul grec s-au întrajutorat în momente istorice grele. Ele au

instaurat între ele relații de bună vecinătate și au trăit și acționat ca buni vecini. Ca și în cazul colaborării poporului român cu celelalte popoare din sud-estul european, colaborarea româno-elenă a fost întotdeauna o colaborare pașnică. Această caracteristică a fost pusă adesea în evidență de către președintele Nicolae Ceaușescu care arată că „popoarele român și grec au colaborat întotdeauna în mod pașnic”²⁰.

În procesul făuririi propriei lor istorii, popoarele din sud-estul european au învățat că progresul și propășirea fiecăruia în parte sînt condiționate de progresul și propășirea tuturor, de cunoașterea, de prețuirea și respectul pe care și-l acordă reciproc, de dezvoltarea, largă și complexă a colaborării dintre ele. S-a impus ca un adevăr indubitabil, că ori de cîte ori națiunile din această parte a lumii au conlucrat și s-au sprijinit, ele au dobîndit succese în lupta pe care au trebuit s-o ducă pentru cucerirea sau apărarea independenței și suveranității lor naționale, pentru dezvoltarea lor economică și socială. După cum s-a dovedit că atunci cînd au fost ignorate (sau încălcate) valențele prieteniei și ale colaborării, principiile și normele dreptului internațional, statele și popoarele din regiune au fost atrase în hățișul intereselor străine, în „jocul” unor cercuri politice și militare animate de tendințe și scopuri expansioniste, de asuprire și dictat. Referindu-se la *acest aspect* al istoriei popoarelor din sud-estul european, președintele României a subliniat adesea faptul că cercurile politice imperialiste, marile puteri interesate (sau implicate) în geopolitica sud-estului european, au căutat să cultive între popoarele din această parte a continentului învrăjbirea și neîncrederea pentru a-și putea promova politica lor de expansiune, de dominație și dictat. „Întotdeauna, — arată președintele Nicolae Ceaușescu — marile imperii au încercat să dezbine aceste popoare, să stimuleze și să perpetueze conflicte — reale sau inventate — pentru a le putea domina și stăpîni mai ușor”²¹.

În abordarea problematicii sud-estului european, președintele Nicolae Ceaușescu a acordat o atenție deosebită *importanței strategice* a regiunii, locului pe care această parte a continentului l-a avut (și îl are) în viața internațională cît și în politica marilor puteri. Analiza, pe orizontala istoriei, a evenimentelor care au avut loc în acest spațiu pune în evidență o „țesătură” complicată de interese și contradicții care au stat la baza acțiunilor politice și uneori militare, ale statelor ce s-au implicat în realitățile politice ale sud-estului european cu scopul de a-și extinde (sau menține) influența și dominația în această parte a continentului. Desigur, această politică a avut întotdeauna consecințe nefaste pentru popoarele din regiune care au fost folosite de puterile imperialiste ca pioni de manevră în politica lor de dominație și asuprire. De-a lungul secolelor sud-estul european a reprezentat un spațiu de confruntare a unor interese contradictorii, fiind un loc de exercitare a politicii marilor puteri pentru menținerea sau extinderea sferelor lor de influență. Statele din regiune, au fost astfel implicate, nu o dată, în angrenajul politic al marilor puteri. Din aceste cauze au izbucnit multe conflicte care au periclitat situația politică din regiune, raporturile dintre unele state, pacea și echilibrul în regiune cît și în Europa. Această situație a fost determinată, în bună măsură de importanța strategică a regiunii. Însemnătatea strategică a sud-estului european decurge din faptul că această regiune faci-

liteză accesul spre trei continente ale lumii : Europa, Asia, Africa. Datorită poziției sale, sud-estul european a avut întotdeauna o importanță deosebită în evenimentele politice și militare din partea răsăriteană a Mediteranei, din Orientul Mijlociu și nu mai puțin din Europa. Marile puteri au căutat să-și asigure controlul asupra regiunii sau măcar a unor părți din ea. Mult timp sud-estul european a fost obiect de luptă între marile puteri europene (și nu numai). Imperiul otoman a fost una dintre marile puteri care, dorind să-și croiască drum spre Europa centrală, și-a anexat atît regiunea balcanică cît și alte teritorii situate în afara zonei cu intenția vădită (și adesea declarată) de a „înghiți Europa”. Tentativa, se știe, n-a reușit în totalitate și aceasta în primul rînd datorită luptei popoarelor, luptă în cadrul căreia românii au adus o contribuție fundamentală și, în momentele cele mai grele, o contribuție decisivă. Luptînd pentru independența țărilor române, împotriva expansiunii și tendințelor de dominație ale Imperiului otoman, toți marii domnitori ai românilor au avut în același timp, în mod clar, conștiința că luptă pentru apărarea întregii Europe. Astfel s-a format acea „zonă tampon” care a permis popoarelor din vestul Europei să se dezvolte în relativă securitate, furiă „uraganelor asiatică” oprindu-se la porțile lor. Și alte mari puteri europene, Austria și Rusia țaristă, au fost atrase de „mirajul balcanilor”. Perspectiva atragerii zonei balcanice în sfera lor de influență și interese era cu atît mai ademenitoare cu cît Imperiul otoman se adîncea în deșertul sa iremediabilă. În planurile de expansiune ale Austriei zonele situate la sud-estul granițelor sale constituiau un punct de atracție cu șanse de izbîndă mai mari decît cele de la granițele de vest aflate deja sub dominația unei Franțe puternice. Spre Mediterana și prin ea spre Orientul Mijlociu tindea și Rusia țaristă. În planurile țariste vizînd Mediterana (și de aici și alte orizonturi) Balcanii constituiau un obiectiv cheie. Nu mai puțin interesate erau Anglia și Franța. Prin penetrația altor puteri în zonă interesele lor ar fi putut fi afectate ceea ce le-a determinat să se implice tot mai mult în „jocul” forțelor interesate să-și extindă, sau să-și mențină, aici influența sau dominația. Pe măsura amplificării forței sale politice, Germania s-a implicat și ea în țesătura politicii pentru sfere de influență și dominație în Balcani. Zona balcanică a fost astfel obiectul unor aprige dispute între puterile concurente. Războaiele purtate între armatele marilor puteri (habsburgice, otomane și țariste) s-au dus *îndeosebi* pe teritoriul statelor sud-est europene. Încheiate, nu o dată, cu o „pace de compromis”, pe seama popoarelor din această parte a continentului, ele au adus acestora imense pagube materiale și umane, rășluri teritoriale, anexiuni (de care nu a fost ferită nici existența istorică a poporului român). Cu toate acestea popoarele din sud-estul european s-au afirmat cu putere în lupta pentru emancipare națională, pentru organizarea lor în entități statale independente.

Modificarea configurației politice a zonei, ca urmare a formării statelor naționale sud-est europene, nu a înlăturat însă nici interesele și nici amestecul marilor puteri în această parte a continentului european. În condiții noi au fost găsite metode noi și printre acestea, una dintre cele mai des utilizate a fost aceea a învrăjbirii naționale. Referindu-se la acest aspect al politicii marilor puteri în sud-estul european președintele Nicolae Ceaușescu arată că în trecut acestea au căutat

să cultive învrăjbirea și neîncrederea între popoarele din regiune „pentru a și putea promova politica lor de dominație și asupra asupra țărilor din această parte a continentului”²². Printr-o politică de menținere a stărilor conflictuale, marile puteri au folosit, în interesul lor, situațiile create în regiune. Dificultățile zonei balcanice nu s-au datorat atât disensiunilor *inter*-balcanice cât aspirațiilor politice și militare ale unor puteri *extra*-balcanice. Datorită schimbării perpetue a raportului de forțe pe arena politică internațională „partenerii” în lupta pentru sfere de influență în sud-estul european s-au schimbat mereu. Obiectivele acestei lupte au rămas însă aceleași: dobândirea supremației politice, economice și, nu în cele din urmă, militare, dominarea „strîmtorilor” și a „mării calde” de la sudul lor, a „căilor de acces” spre Asia, spre Orientul Mijlociu, cât și spre Europa. Timp de secole sud-estul european a fost astfel în centrul vieții politice europene. Relațiile dintre popoarele și statele din această parte a continentului nu s-au putut sustrage coordonatelor vieții politice internaționale sau intereselor strategice ale marilor puteri. În aceste condiții lupta pentru apărarea independenței și suveranității naționale, pentru păstrarea integrității teritoriale, s-a impus ca un obiectiv de prim ordin pentru cvasitotalitatea popoarelor și statelor din sud-estul european. A fost imperativul care a situat alături sau a unit, de cele mai multe ori, popoarele și statele de aici într-o strînsă și fructuoasă colaborare.

În timpul cât și după cel de-al doilea război mondial sud-estul european nu a ieșit din cîmpul intereselor marilor puteri, al strategiilor lor politice. Dimpotrivă. Politica acestora pentru menținerea sau atragerea regiunii în sferile lor de interese, de influență și dominație, a contribuit (într-o oarecare măsură) la procesele politice care au determinat divizarea regiunii, participarea statelor de aici la grupări politice, economice și militare diferite. Ca urmare a victoriei lor în lupta împotriva dominației Germaniei hitleriste, pentru eliberarea lor socială și națională, popoarele mai multor state sud-est europene (Albania, Bulgaria, România și Iugoslavia) și-au redobîndit independența politică și națională și sub conducerea partidelor lor comuniste și muncitorești, au trecut la *transformarea revoluționară* a structurilor politice și sociale ale statelor lor, la edificarea unei noi orînduiri sociale, orînduirea socialistă. Ca o consecință a politicii unor mari puteri pentru menținerea sau extinderea influenței lor asupra unor zone ale sud-estului european celelalte state din regiune (Grecia, Turcia) au rămas *mai departe* în structurile politice și economice ale societății capitaliste. Această situație a determinat modificarea configurației politice și sociale a regiunii, participarea statelor de aici la blocurile politice și militare postbelice. Situarea statelor sud-est europene în blocuri politice și militare *diferite* a complicat climatul politic din regiune și a influențat politica guvernelor și statelor de aici. În primii ani postbelici relațiile dintre unele state din sud-estul european au fost marcate de recrudescențe polemice pe teme teritoriale (sau de altă natură), de nesoluționarea unora dintre problemele izvorîte din încheierile celui de-al doilea război mondial, de promovarea unor idei și concepte împrumutate din arsenalul „războiului rece”. La toate acestea s-au adăugat acțiunile unor mari puteri care, în virtutea forței lor politice, economice și militare, au penetrat în unele state din regiune care au intrat astfel în sferile lor de

interese și influență. Una din consecințele cele mai pregnante ale acestei „penetrații” a fost divizarea politică, economică și militară a regiunii. Instalarea unor baze militare aparținând unor puteri străine, baze care au fost înzestrate cu armament atomic, a creat un pericol deosebit în zonă, o sursă potențială de nesiguranță și tensiune pentru popoarele și statele de aici.

Realitățile postbelice ale sud-estului european, cu tot cortegiul lor de consecințe pentru climatul politic din regiune, pentru evoluția relațiilor dintre popoarele și statele din această parte a Europei s-au aflat în atenția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu. Președintele României socialiste a acordat o atenție deosebită *problemelor specifice ce decurg din realitățile postbelice ale sud-estului european* cît și impactului lor asupra relațiilor politice, economice și culturale, ale popoarelor și statelor de aici. În mai multe rînduri președintele României a pus în evidență faptul că în regiune există state cu orînduiri sociale și politice diferite și că în sud-estul european sînt contigue grupările politice, economice și militare ale Europei postbelice. Din această situație decurg desigur numeroase probleme, unele foarte sensibile, al căror impact s-a resimțit în politica unora dintre statele de aici, în pozițiile formulate de ele față de unele probleme politice din regiune sau din viața internațională, în fine, în evoluția relațiilor bilaterale dintre unele state. „Faptul că în Balcani sînt țări care aparțin unor blocuri militare diferite — arată președintele Nicolae Ceaușescu — constituie, într-un anumit fel o greutate”²³.

În primii ani postbelici ideea nutrită de conceptele politicii de bloc și ale „cortinei de fier”, potrivit căreia apartenența statelor la sisteme politice și sociale diferite, participarea lor la grupări politice, economice sau militare diferite le situează în tabere virtual opuse, a influențat relațiile directe dintre unele state cît și climatul politic general din sud-estul european ceea ce a facilitat politica marilor puteri pentru menținerea sau atragerea unora dintre statele de aici în sferele lor de influență și interese și a determinat „cota joasă” a dinamicii relațiilor politice, economice și culturale dintre unele state din regiune. Această situație nu putea fi în consens cu interesele popoarelor de aici. Ea nu era în concordanță cu tradiția istorică și cu atît mai puțin cu imperativele păcii și colaborării într-o regiune deosebit de importantă unde planurile strategice ale marilor puteri n-aveau să rămînă pe hirtie. Ca și în alte perioade ale istoriei și în perioada postbelică realitatea a demonstrat că orice conflict în regiune (indiferent de natura lui) are un impact negativ atît asupra relațiilor directe, bilaterale cît și asupra climatului politic general din sud-estul european. Promovarea unei politici de colaborare și înțelegere, de neamestec și respect reciproc — între toate statele — s-a dovedit mai benefică și, în orice caz, preferabilă unei (sau unor) stări de tensiune și conflict. Pornind de la aceste imperative și, luînd în considerare realitățile postbelice ale sud-estului european, problemele care decurg din situația divizării politice a regiunii, a participării statelor de aici la grupări politice, economice și militare, președintele Nicolae Ceaușescu a pus în evidență *valențele colaborării și înțelegerii, ale relațiilor de bună vecinătate*, în spiritul normelor și principiilor dreptului internațional. Președintele României a subliniat adesea ideea că, în pofida deosebirilor existente, a divizării politice, economice și militare a regiunii, în sud-estul european trebuie

să primeze colaborarea și înțelegerea. Președintele Nicolae Ceaușescu a apreciat că „deosebirile de sistem social-politic, apartenența la o alianță sau alta nu pot și nu trebuie să împiedice dezvoltarea de relații normale între state”²⁴. În concepția președintelui României extinderea colaborării între statele din sud-estul european este posibilă chiar în condițiile noi ale regiunii sau tocmai de aceea. Cu diferite prilejuri președintele Nicolae Ceaușescu a relevat eforturile țării noastre pentru dezvoltarea unor largi relații de prietenie, colaborare și înțelegere între toate statele din sud-estul european, indiferent de regimul lor social-politic sau de grupările politice, economice și militare la care participă. Referindu-se la faptul că în această parte a continentului există atât țări socialiste cât și țări nesocialiste președintele Nicolae Ceaușescu a precizat adesea că tocmai această situație trebuie să determine statele din regiune să cultive între ele prietenia și colaborarea, înțelegerea și respectul reciproc. „După părerea mea — arată președintele României — tocmai această realitate este un motiv de a se acționa pentru ca între toate țările să se dezvolte în spiritul coexistenței pașnice, relații ample de colaborare, bazate pe încredere și respect reciproc, pe principiul independenței și suveranității naționale, pe deplina egalitate în drepturi și neamestec în treburile interne”²⁵. Colaborarea economică, științifică și culturală sînt considerate de președintele Nicolae Ceaușescu ca domenii în care țările din sud-estul european pot realiza mult în direcția unor relații ample de colaborare. Realizarea unor importante obiective economice cât și a unor lucrări de interes comun constituie tot atîtea mijloace menite să faciliteze progresul și dezvoltarea fiecărui stat și să contribuie la crearea unui climat de cooperare rodnică, reciproc avantajoasă între toate popoarele care trăiesc în această zonă. În această perspectivă președintele Nicolae Ceaușescu apreciază că formele de colaborare dintre statele sud-est europene create de-a lungul timpului și care s-au dovedit utile și benefice, trebuie folosite sau perfecționate. Potrivit concepției președintelui Nicolae Ceaușescu experiența dobîndită poate constitui un factor stimulator pentru stabilirea unor modalități de colaborare concretă între țările sud-est europene în domeniile economic, științific, tehnic și chiar politic.

Perspectiva unei *colaborări politice* între statele din sud-estul european are desigur o deosebită semnificație. Realizarea unei colaborări politice între toate statele din regiune, în condițiile deosebirilor de regim social și politic, ale divizării regiunii, constituie un obiectiv de mare importanță pe care România — ca dealtfel și alte state sud-est europene — îl consideră ca fiind unul din *obiectivele primordiale* ale instaurării, în această parte a continentului european, a unui climat de încredere, de pace și securitate internațională. În concepția României, realizarea unei *colaborări politice* constituie un prim pas spre înfăptuirea acelei idei (avansată chiar de România încă în toamna anului 1957) privind realizarea în sud-estul european a unei forme de colaborare în plan multilateral cum este de exemplu *înțelegerea regională*. Președintele Nicolae Ceaușescu a relevat adesea importanța *înțelegerii regionale* ca formă de colaborare multilaterală între statele situate în cadrul unei anumite zone geografice. „România — arată președintele Nicolae Ceaușescu — apreciază că realizarea unor înțelegeri regionale este necesară, că astfel de înțelegeri pot

exercita o influență pozitivă asupra îmbunătățirii situației internaționale”²⁶. În mai multe rânduri România și președintele său s-au pronunțat asupra acestei forme de colaborare între statele aceleiași regiuni. În condițiile în care tensiunea în relațiile internaționale continuă să existe devine deosebit de necesar ca în regiunile unde sînt state cu sisteme social-politice diferite, unde blocurile politice și militare postbelice vin în contact direct sau apropiat și unde există surse potențiale de neînțelegere și conflict, să fie luate măsuri care să contribuie la eliminarea problemelor litigioase, la îmbunătățirea relațiilor dintre statele acelei regiuni. Realizarea unei *înțelegeri regionale* între statele unei anumite zone geografice presupune un *ansamblu de măsuri*. România consideră că mai întii este necesară *consolidarea relațiilor de bună vecinătate*. În acest scop guvernele statelor respective trebuie să inițieze tratative pentru înlăturarea cauzelor care pot crea încordare în relațiile bilaterale și pentru lichidarea problemelor litigioase existente între ele, pentru instaurarea unor relații de colaborare, de înțelegere și respect reciproc. Desigur ar fi de o însemnătate deosebită dacă statele și guvernele angajate în opera de îmbunătățire a relațiilor cu statele vecine lor (cu statele situate în cadrul aceleiași regiuni) ar adopta angajamente ferme de a se abține de la violență sau alte acțiuni agresive, în relațiile bilaterale, precum și de la orice alte acțiuni care ar putea dăuna bunelor relații dintre ele cît și relațiilor internaționale; dacă ar încheia între ele tratate de înțelegere și colaborare multilaterală sau ar stabili alte forme de colaborare regională, corespunzătoare condițiilor specifice din regiune, înfăptuirii dezideratelor păcii, colaborării și securității internaționale. Avînd în vedere *interdependența* dintre pacea și securitatea internațională și pacea și securitatea regională România, președintele Nicolae Ceaușescu, consideră că orice îmbunătățire a relațiilor dintre state pe plan regional contribuie, în mod direct, la îmbunătățirea ansamblului relațiilor internaționale. Președintele Nicolae Ceaușescu a relevat adesea că România apreciază *înțelegerile regionale* ca fiind „acțiuni îndreptate spre o colaborare liberă între statele din zonele respective”²⁷ și totodată acțiuni încadrate în contextul general al realizării unei politici de colaborare și pace între toate națiunile. Președintele României concepe *înțelegerile regionale* din perspectiva cerințelor vitale ale lumii contemporane, ca instrumente ale păcii și securității internaționale, ale înțelegerii între popoare și state. România, președintele Nicolae Ceaușescu, consideră *înțelegerile regionale* ca acțiuni îndreptate spre realizarea unei înțelegeri internaționale, între toate națiunile lumii, *ca o componentă*, ca o treaptă a procesului de îmbunătățire a vieții internaționale, de edificare a păcii și securității, nu numai la nivelul restrîns al unei regiuni (fie ea de importanța sud-estului european), ci la nivelul întregului continent european — și nu numai. Este semnificativ de asemenea faptul că România, președintele Nicolae Ceaușescu concep *înțelegerea regională* nu ca o grupare care să întreprindă acțiuni îndreptate împotriva altor națiuni (sau altor zone) deci nu ca un bloc ci ca un *instrument de întărire a colaborării dintre state*, de promovare și respectare a principiilor și normelor dreptului internațional. În această privință președintele Nicolae Ceaușescu a precizat că noi „nu concepem crearea vreunui nou bloc, sub orice formă; în zona noastră, ci, dimpotrivă, dezvoltarea unor relații care să excludă politica de bloc, să așeze colaborarea pe principii de egali-

tate și respect al independenței, să excludă folosirea forței, amenințarea cu forța, orice intervenție din afară în treburile statelor din Balcani”²⁸.

Această precizare constituie o reflectare a concepției României care s-a pronunțat (și se pronunță) cu fermitate împotriva blocurilor politice și militare, pentru destuițarea celor existente și pentru clădirea vieții internaționale, a relațiilor dintre state nu prin intermediul blocurilor și al politicii de bloc ci pe baza principiilor și normelor dreptului internațional. Corespunzător acestei concepții România s-a pronunțat, în nenumărate rînduri, pentru realizarea unei *înțelegeri între statele din sud-estul european* care să ducă la excluderea armelor nucleare din această zonă, la transformarea regiunii într-o zonă a păcii și colaborării. Propunerile României în această direcție s-au înscris pe linia generală a politicii sale externe de dezvoltare a colaborării cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială. Eforturile României în această direcție s-au aflat într-o conexiune directă cu ale altor state din sud-estul european cît și din Europa, pentru realizarea unui climat de securitate internațională. Întrucît au fost avansate propuneri pentru realizarea unor *înțelegeri regionale* și în alte părți ale continentului european (Europa centrală, în zona nordică a Europei sau în aceea a Mediteranei) realizarea unei înțelegeri între statele din sud-estul european s-ar i înscrie în efortul general de edificare a unor relații noi și a unui climat nou în această parte a continentului, în Europa — și nu numai. Președintele României apreciază că „realizarea unor asemenea înțelegeri între statele dintr-o zonă sau alta nu este în contradicție cu interesele țărilor din Balcani; dimpotrivă, asemenea înțelegeri regionale se completează reciproc și pot constitui împreună un cadru adecvat pentru o înțelegere generală în Europa”²⁹. În această viziune sud-estul european, cu toată problematica sa, se constituie ca parte inseparabilă a proceselor politice care au loc pe continentul european.

Una dintre problemele ce se constituie ca o cerință primordială a sud-estului european postbelic este aceea a transformării acestei regiuni *într-o zonă a păcii și colaborării internaționale, fără arme nucleare*. Rațiunea creării în sud-estul european a unei zone de pace, fără arme nucleare, decurge din realitățile postbelice ale regiunii cît și din interesele vitale ale popoarelor de aici. Este cunoscut că datorită proceselor politice care au avut loc în regiune, schimbării raportului de forțe în viața politică internațională cît și politicii marilor puteri, interesate și după cel de-al doilea război mondial de importanță strategică a sud-estului european, în regiune sînt contigue cele două blocuri militare postbelice: Pactul Nord Atlantic și Tratatul de la Varșovia. Majoritatea statelor sud-est europene sînt membre ale acestor organizații. Bulgaria și România sînt membre ale Tratatului de la Varșovia. Grecia și Turcia sînt membre ale Pactului Nord Atlantic. Promovînd o politică de nealiniere Iugoslavia nu a participat la nici una din organizațiile militare ale Europei postbelice. Albania — care a fost membră fondatoare a Tratatului de la Varșovia — s-a retras din organizație în toamna anului 1968. Statele din regiune se găsesc astfel situate în tabere opuse și din punct de vedere al apartenenței lor la grupările militare postbelice. Participarea la organizațiile militare postbelice europene (Pactul Nord Atlantic și Tratatul de la Varșovia) incumbă sarcini și obligații care servesc nu atît intereselor statelor din sud-estul

europăen cît politiciii marilor puteri care prin intermediul acestor organizații promovează în regiune concepte militare cu scopul, mai mult sau mai puțin declarat, de a-și menține aici (și prin forța armelor) dominația și influența. Bazele militare instalate pe teritoriul unora dintre statele din sud-estul european, înzestrate cu arme nucleare și deservite de trupe aparținînd *altor* state decît cele sud-est europene, nu-și propun, desigur, să așere interesele sau securitatea statelor din regiune *decît în măsura în care și atunci cînd* o situație care ar pune în pericol pacea și securitatea lor (a statelor sud-est eurpene) s-ar extinde sau ar afecta „echilibrul militar”, interesele marilor puteri implicate în strategia sud-estului european, „zona lor” de dominație și influență. Introducerea armelor atomice în regiune, prin înzestrarea bazelor militare cu rachete nucleare de diferite tipuri și tot mai sofisticate, *nu aparține inițiativei statelor din sud-estul european* ci marilor puteri. De altfel, patru din statele sud-estului european (Albania, Bulgaria, Iugoslavia și România) *nu produc și nu posedă* armament nuclear propriu, pe teritoriul lor nefiind staționate forțe militare străine înzestrate cu asemenea tipuri de arme. Celelalte state din regiune, Grecia și Turcia, sînt într-o situație difeăită. Deși pe teritoriul lor se află armament nuclear, la bazele militare aparținînd Pactului Nord Atlantic, practic ele sînt *state neposesoare de arme nucleare* întrucît armamentul existent cît și controlul acestuia *aparține*, în exclusivitate, uneia dintre marile puteri posesoare și producătoare de arme nucleare, membră a Pactului Nord Atlantic : S.U.A. În aceste condiții transformarea regiunii într-o zonă fără arme nucleare văzută din unghiul statelor din sud-estul european nu constituie un proiect iluzoriu deoarece situația statelor de aici (ca neposesoare și neproducătoare de arme nucleare) incumbă condițiile unei zone *fără* arme nucleare. Cu atît mai mult cu cît potențialul militar (propriu) al statelor din sud-estul european se află într-un echilibru relativ. În regiune nu există un centru de putere militară subregională care să încerce să-și subordoneze regiunea *din* interiorul ei. „Ecuația militară” a sud-estului european postbelic conține „termeni” care *nu sînt* ai statelor din regiune ci ai marilor puteri implicate în geopolitica acestei părți a continentului european. *Lor le aparțin* atît bazele militare instalate pe teritoriul acestor state cît și armamentul nuclear cu care ele sînt înzestrate. Statele sud-est europene sînt ne-posesoare și ne-producătoare de armament nuclear. În consecință, văzută din acest unghi, transformarea regiunii într-o zonă fără arme nucleare se conjugă cu situația existentă deja a statelor sud-est europene. Ca state ne-posesoare și ne-producătoare de arme nucleare statele din sud-estul european *și-ar putea asuma* obligațiile pe care le incumbă transformarea regiunii într-o zonă fără arme nucleare. Exigențele unei asemenea zone implică : angajamentul statelor (din acea zonă) de a nu produce și de a nu deveni posesoare de arme nucleare ; de a nu admite (acolo unde nu există baze militare înzestrate cu armament atomic și forțe armate străine) introducerea, instalarea și staționarea pe teritoriul lor a unor asemenea componente ale angajării militare ; iar acolo unde asemenea arme, baze și forțe militare străine există deja, statele respective să obțină atît retragerea acestora, cît și angajamentul ferm că ele nu vor fi reintroduse. O parte dintre statele din sud-estul european și, în mod deosebit acele state pe teritorul cărora *nu se află* baze militare și trupe străine, sînt în ipostaza de a veni în întîmpinarea unor astfel de exigențe sau chiar

de a le îndeplini. Unele inițiative politico-diplomatice întreprinse, e drept cu mari intermitențe, de către cercurile guvernamentale ale acelor state pe teritoriul cărora există baze militare înzestrate cu armament atomic și trupe aparținând unor puteri străine (ca de exemplu cele întreprinse de guvernul Greciei), indică existența unor preocupări în direcția reglementării, restrîngerii sau înlăturării prezenței forțelor militare străine de pe teritoriul lor. Acestea sînt inițiative pozitive dar ele nu reprezintă decît un *efort incipient*, a cărei evoluție este deocamdată imprezvizibilă. Realitatea a demonstrat că prezența trupelor străine, a bazelor militare înzestrate cu orice fel de arme, nu numai cu armament atomic, nu mărește coeficientul de securitate al statelor pe teritoriul cărora ele se află. Dimpotrivă. În plus, oricît de bine ar fi statuate raporturile între aceste trupe și guvernele statelor pe teritoriul cărora ele ființează nu sînt excluse situațiile cînd principiile independenței și suveranității naționale pot fi (sau sînt) încălcate. România și președintele Nicolae Ceaușescu s-au pronunțat cu consecvență împotriva prezenței trupelor unor state pe teritoriul altora considerînd acest fapt ca „un anacronism, incompatibil cu independența și suveranitatea națională a popoarelor, cu relațiile normale dintre state”³⁰. Cit privește perspectiva transformării sud-estului european într-o zonă a păcii, fără arme nucleare, fără baze militare și trupe aparținînd unor puteri străine președintele Nicolae Ceaușescu apreciază că aceasta este *una dintre cerințele fundamentale* ale păcii și colaborării în această parte a continentului european, ale unui viitor care, spre deosebire de trecut, să asigure popoarelor și statelor de aici condițiile necesare îndeplinirii propriilor lor năzuințe și idealuri. „Se știe că în trecut — arată președintele Nicolae Ceaușescu — regiunea balcanică (...) a avut faima tristă de focar al încordării și conflictelor. De-a lungul timpurilor marile puteri străine, călăuzite de interese de dominație, au promovat în mod deliberat învrăjbiria țărilor balcanice”³¹. Președintele României apreciază că dacă din lecțiile istoriei vor fi trase învățămintele necesare atunci popoarele din sud-estul european vor putea evita „repetarea acestui trecut numai pe calea dezvoltării unor relații de bună vecinătate și conlucrare multilaterală, a transformării acestei regiuni prin eforturi comune, într-o zonă a păcii și destinderii, lipsită de baze militare, de arme nucleare”³². În concepția României și a președintelui său o zonă balcanică cu adevărat pașnică, nu poate fi edificată decît cu condiția desființării bazelor militare străine existente pe teritoriul unora dintre statele din regiune, retragerii trupelor militare străine și a armamentului nuclear pe care îl deserveșc. În concepția României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, o zonă balcanică cu adevărat pașnică trebuie să fie o zonă în care să nu mai existe trupe militare și baze străine, în care să fie abolită, cu desăvîrșire, politica forței și a amenințării cu forța, în care popoarele să acționeze unite pentru soluționarea problemelor economice, sociale și politice importante, de interes comun.

Ținînd seama de faptul că datorită importanței strategice a sud-estului european marile puteri sînt interesate (și implicate) în viața politică a statelor și popoarelor de aici, exercitîndu-și, prin diferite mijloace, forța de penetrație și persuasiune, președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea ca statele sud-est europene să fie lăsate să-și rezolve singure problemele ce grevează relațiile dintre ele sau climatul politic

din regiune. „Cred — arată preşedintele Nicolae Ceauşescu — că marile puteri ar trebui să stimuleze eforturile popoarelor din această regiune europeană pe calea destinderii, în așa fel încît să se creeze condiții pentru ca țările balcanice să se poată ocupa ele însele, de propriile lor probleme”³³. În acest context preşedintele României a precizat că Statele Unite care au trupe și baze militare în unele state din sud-estul european (și ele membre ale Pactului Nord-Atlantic), trebuie „să-și retragă aceste trupe, să desființeze bazele militare, lăsînd țările din această zonă să-și rezolve problemele fără amestec din afară, în spiritul unei colaborări multilaterale care să excludă forța și amenințarea cu forța în soluționarea oricăror probleme dintre ele”³⁴. Potrivit concepției României, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, neamestecul marilor puteri în problemele pe care unele state din regiune le au între ele sau în cele care privesc ansamblul relațiilor din sud-estul european, climatul politic de aici, constituie o cerință a colaborării statelor din regiune cu marile puteri. Evocînd faptul că toate statele din sud-estul european au relații, pe multiple planuri, cu Uniunea Sovietică, Statele Unite ale Americii, cu Franța, cu Anglia precum și cu alte state din Europa cît și de pe alte continente, preşedintele României a precizat că dezvoltarea colaborării statelor din regiune nu presupune izolare, ci dimpotrivă, dezvoltarea largă a colaborării cu celelalte state ale lumii. În concepția României, sud-estul european, cu toată problematica sa, se constituie ca parte integrantă a continentului european. Transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii, fără arme nucleare nu poate fi îndreptată împotriva nimeni, nu poate dăuna nici unei țări sau grup de țări. Preşedintele României a apreciat, că o „colaborare pașnică cu caracter regional constituie o cale sigură de consolidare a destinderii și securității întregului continent, a păcii mondiale”³⁵. În concepția preşedintelui României instaurarea unor relații noi în această parte a continentului nu numai că nu dăunează unei țări — sau unui grup de țări — ci slujește, nemijlocit, intereselor păcii, colaborării și securității în Europa (și nu numai) cu efecte benefice asupra climatului internațional.

România apreciază că dezvoltarea colaborării relațiilor bi și multilaterale, de bună vecinătate, între statele din regiune nu este și nu poate fi o piedică în raporturile lor *cu alte* state. Dimpotrivă. Aceasta constituie un aport benefic la cauza apropierii între țări și popoare. În această concepție, în desfășurarea politicii sale în sud-estul european, România a urmărit dezvoltarea relațiilor sale *cu fiecare* dintre statele din regiune. Totodată, avînd în vedere gradul de interdependență ce există între statele din sud-estul european, impactul unor diferende sau situații conflictuale dintre unele state asupra întregii regiuni, România și preşedintele său au urmărit cu deosebită atenție evoluția relațiilor politice dintre unele state și s-au pronunțat cu fermitate pentru soluționarea pe cale politică a problemelor litigioase sau a unor diferende. Atunci cînd între unele state au fost reglementate problemele care împiedicau dezvoltarea unor bune relații, România a venit în întîmpinarea unor asemenea eforturi salutînd inițiativele și rezultatele statelor și guvernelor ce găsiseră căile cele mai potrivite pentru înlăturarea litigiilor dintre ele. După cum, atunci cînd au intervenit noi situații conflictuale, ca de exemplu între Grecia și Turcia pe tema Ciprului (și nu numai), între Bulgaria și Iugoslavia sau între Iugoslavia și Albania, România s-a pronunțat pentru soluționarea, *direct*

de către părțile implicate, a tuturor problemelor ivite, cu certitudinea că soluționarea problemelor litigioase pe calea tratativelor constituie calea cea mai sigură pentru realizarea unui climat de înțelegere, de pace și securitate internațională în sud-estul european cît și în Europa. Referindu-se la încordarea relațiilor dintre Grecia și Turcia pe tema cipriotă, președintele României a apreciat că această situație afectează, în primul rînd, țările balcanice. „În această situație—a precizat președintele Nicolae Ceaușescu —, cînd sînt în joc și interesele altor popoare, pacea în Balcani, nu se mai poate vorbi de probleme bilaterale, țara noastră nu poate rămîne indiferentă. Atunci cînd incendiul este la vecini, nimeni nu poate sta nepăsător”³⁶. Subliniind faptul că România dorește să se ajungă la o soluție politică în această chestiune, președintele României a subliniat că pentru toate popoarele din sud-estul european constituie o necesitate vitală „să se găsească drumul spre o colaborare activă, în toate domeniile de activitate, în vederea instaurării unei păci trainice în această regiune, care să dea fiecărui popor posibilitatea să-și poată concentra energiile și resursele în direcția dezvoltării sale economico-sociale”³⁷.

Realizările economice, culturale și în alte domenii, ale statelor din sud-estul european cît și existența unor factori obiectivi, precum apropierea geografică sau caracterul complementar al economiilor, au creat *acele condiții* care au făcut necesară și posibilă dezvoltarea colaborării economice, tehnico-științifice și culturale dintre statele din sud-estul european. În virtutea acelor *linii forță* ale politicii și tradiției românești în sud-estul european, în concordanță cu principiile și orientările promovate de președintele Nicolae Ceaușescu, România a dezvoltat colaborarea sa cu *toate statele* din sud-estul european. Pe baza amplificării substanțiale a bazei juridice a acestor relații cît și a activității susținute a comisiilor mixte de colaborare economică bilaterală, colaborarea țării noastre cu statele din regiune a cunoscut o dinamică ascendentă pe multiple planuri. Unele obiective economice de mare importanță, construite și exploatate în comun de țara noastră cu unele state din sud-estul european cum sînt : Complexul hidroenergetic „Porțile de Fier I” (încheiat) și „Porțile de Fier II” (în construcție) realizat de România și Iugoslavia ; Uzina de mașini și utilaj greu Giurgiu — Ruse, Complexul hidroenergetic Turnu Măgurele-Nicopole — în colaborare româno-bulgară — sau Rafinăria Anatolia Centrală construită în Turcia cu asistența României, sînt dovezi peremptorii ale posibilităților de colaborare existente între toate statele din sud-estul european. Prospectării acestor posibilități le-au fost consacrate reuniunile de experți care s-au ținut în ultimul deceniu în capitalele cîtorva state sud-est europene (Atena, Ankara, Sofia și București). Au fost studiate, analizate și au fost formulate *numeroase propuneri* privind realizarea unei colaborări complexe între toate statele din sud-estul european, pentru soluționarea unor probleme privind comunicațiile și telecomunicațiile, interconectarea sistemelor energetice, cooperarea în domeniul transporturilor, participarea statelor sud-est europene la lucrările pentru construirea autostrăzii Nord—Sud sau colaborarea lor în domeniul materiilor prime și energetice.

Acțiunile și manifestările reprezentanților artei, științei, culturii, învățămîntului, sportului, turismului (balcaniade, intruniri ale universi-

tarilor, simpozioane pe diferite teme culturale și științifice, inclusiv colaborarea în domeniul elaborării și publicării unor studii pe teme regionale) au devenit tradiționale și s-au impus în viața cotidiană politico-culturală a statelor din sud-estul european. În procesul complex al afirmării ideii de colaborare și înțelegere sau de prietenie și respect reciproc s-au impus organizațiile cu caracter regional: Asociația de Studii Sud—Est Europene, Uniunea Medicală Balcanică, Uniunea Balcanică a Matematicienilor etc., instituții a căror activitate indică valoarea și eficacitatea formelor *neguvernamentale* în efortul de edificare a unui climat de înțelegere și colaborare în regiune.

Realitățile sud-estului european postbelic au pus în evidență concluzia că *în această parte* a continentului, ca și în alte zone de altfel, există un evantai larg de posibilități de colaborare care ar putea favoriza noi abordări în plan bilateral și, în unele cazuri și multilateral, atât în cadru guvernamental cât și în alt cadru: parlamentar sau neguvernamental. În acest context intensificarea contactelor politice oficiale, interguvernamentale bilaterale, la nivel înalt și la alte nivele, pentru schimburi de păreri, pentru definirea domeniilor, căilor și mijloacelor îndreptate spre o mai bună cunoaștere și apropiere reciprocă, s-a conturat ca *una dintre căile de edificare a unei cooperări general-politice* în sud-estul european. În acest cadru a devenit extrem de importantă propunerea României, a președintelui Nicolae Ceaușescu privind realizarea unei *întâlniri la nivel înalt* — chiar la nivelul șefilor de state —, a reprezentanților tuturor statelor din regiune. Acordând o importanță deosebită rolului factorilor instituționali în promovarea cooperării bi și multilaterale în regiune, în soluționarea, pe calea tratativelor, a problemelor existente, inclusiv a celor litigioase, președintele Nicolae Ceaușescu a subliniat necesitatea unei (sau unor) asemenea întâlniri. Președintele României înțelege o asemenea întâlnire nu ca pe un prilej pentru discursuri festive ci ca pe un moment de lucru care să ia în dezbateră problemele de ansamblu ale vieții politice și economice din regiune și care să se încheie cu decizii sau acorduri comune. Președintele României a considerat utilă o *întâlnire între reprezentanții țărilor din sud-estul european care să discute problema transformării regiunii într-o zonă fără arme atomice, fără baze militare și care să ducă la realizarea unei înțelegeri sub forma unor declarații sau acorduri cu privire la bazele colaborării economice, politice și cultural-științifice între țările din sud-estul european*. Este convingerea României, a președintelui Nicolae Ceaușescu, că realizarea unei asemenea colaborări corespunde pe deplin intereselor statelor și popoarelor din sud-estul european, păcii și colaborării din regiune, cât și din Europa, cauzei colaborării internaționale.

Prin conceptele elaborate de președintele Nicolae Ceaușescu, prin activitatea sa politico-diplomatică neobosită, România s-a înscris ca una dintre *forțele active* ale edificării unui climat de pace, de înțelegere și colaborare între toate statele din [această regiune, în concordanță cu tradiția istorică și în consens cu interesele cele mai nobile ale popoarelor din această parte a continentului european.

NOTE

- ¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. 1, Edit. politică, București, 1968, p. 581.
- ² Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 6, 1972, p. 425.
- ³ *România în sud-estul Europei*. Culegere de studii, Edit. politică, București, 1977, p. 5.
- ⁴ N. Iorga, *Ce este sud-estul european*, (f.e.), București, 1940, p. 7.
- ⁵ *Ibidem*.
- ⁶ *România în sud-estul Europei*, p. 6.
- ⁷ *Ibidem*.
- ⁸ *Ibidem*.
- ⁹ N. Iorga, *Bazele populare ale oricărei mișcări din Balcani* (f.e.), București, 1939, p. 22.
- ¹⁰ *Ibidem*, p. 23—24.
- ¹¹ *România în sud-estul Europei*, p. 230.
- ¹² N. Iorga, *Bazele populare*, p. 19.
- ¹³ *Ibidem*, p. 20.
- ¹⁴ Vezi pe larg : Cristian Popișteanu, *România și Antanta Balcanică*, ed. a II-a, Edit. politică, București, 1971.
- ¹⁵ Vezi : *Rezistența europeană în anii celui de al doilea război mondial 1938—1945. Țările din Europa centrală și de sud-est*, vol. 1, Edit. militară, 1973, p. 104—144 (Albania). 211—265 (Grecia); 266—328 (Iugoslavia); 329—354 (Bulgaria).
- ¹⁶ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. 2, 1968, p. 236.
- ¹⁷ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. 2, p. 427.
- ¹⁸ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 11, 1975, p. 682.
- ¹⁹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 11, 1975, p. 682.
- ²⁰ *Ibidem*.
- ²¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 6, 1972, p. 425.
- ²² Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 10, p. 686.
- ²³ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 8, 1973, p. 147.
- ²⁴ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 4, 1970, p. 32.
- ²⁵ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 7, 1973, p. 261—262.
- ²⁶ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 6, 1972, p. 710.
- ²⁷ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 6, 1972, p. 711.
- ²⁸ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 18, 1979, p. 37.
- ²⁹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 6, 1972, p. 582.
- ³⁰ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul desăvârșirii construcției socialiste*, vol. 1, 1968, p. 412.
- ³¹ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 11, 1975, p. 684.
- ³² Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 11, 1975, p. 684.
- ³³ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 6, 1972, p. 583.
- ³⁴ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 6, 1972, p. 584.
- ³⁵ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 12, 1976, p. 307.

³⁶ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 11, 1975, p. 288.

³⁷ Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 11, 1975, p. 288.

COORDONNÉES DE LA POLITIQUE DE LA ROUMANIE DANS LE SUD-EST DE L'EUROPE PROMUES PAR LE PRÉSIDENT NICOLAE CEAUȘESCU

Résumé

L'étude relève les coordonnées de la politique promue par la Roumanie et le président Nicolae Ceaușescu pour l'édification d'un climat de paix et coopérations dans le sud-est de l'Europe dans les conditions spécifiques (politiques et militaires) de la région. On souligne que dans la politique de la Roumanie concernant la sud-est européen déployée pendant la période qui a suivi le IX-e Congrès du P.C.R. l'on retrouve appliqués à l'échelon régional les principes et concepts promus par le président Nicolae Ceaușescu dans son activité internationale.

L'étude met en évidence l'intérêt du président de la Roumanie socialiste envers la tradition historique des relations du peuple roumain avec les peuples du sud-est de l'Europe dans leur lutte pour la libération sociale et nationale, pour la conquête et la défense de leur indépendance politique et d'Etat.

On relève l'attention accordée par le président Nicolae Ceaușescu à l'importance stratégique du sud-est de l'Europe, à la politique des grandes puissances, aux réalités d'après-guerre de la région, aux événements politiques de cet espace, à l'évolution des rapports entre tous les Etats de la zone.

L'étude met en relief les domaines de la vie politique du sud-est européen d'après-guerre, de la coopération bi et multilatérale où la Roumanie, par la voix autorisée de son président, a apporté des contributions notables, indiquant les voies qui mènent à la solution de nouveaux problèmes litigieux, à la création d'un nouveau climat politique, à la transformation du sud-est européen en zone dénuée d'armes nucléaires.

On souligne l'intérêt manifesté par la Roumanie envers le développement de rapports de collaboration avec tous les Etats de la région dans les domaines les plus divers de la vie politique et sociale, suivant les principes du droit international, dans l'esprit de la tradition historique, des normes du bon voisinage, des impératifs de la paix et de la coopération dans cette partie de l'Europe.

CONTRIBUȚIA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU LA ÎNTĂRIREA UNITĂȚII ȘI SOLIDARITĂȚII TUTUROR FORȚELOR REVOLUȚIONARE, PROGRESISTE ȘI ANTIIMPERIALISTE ALE CONTEMPORANEITĂȚII

ILIE SEFTIUC

Îndeplinindu-și îndatoririle față de clasa muncitoare, față de poporul român, acționînd pe plan intern pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru ridicarea României pe noi trepte de civilizație și progres, Partidul Comunist Român desfășoară, în același timp, o bogată activitate la nivel internațional, se afirmă ca o forță activă, militantă a mișcării comuniste și muncitorești, a frontului mondial antiimperialist. Un merit excepțional, în afirmarea prestigiului țării și al partidului în lume, îl are secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În opera teoretică, social-politică a tovarășului Nicolae Ceaușescu, concepția sa privind solidaritatea internațională cu celelalte partide comuniste și muncitorești, cu alte organizații democratice și progresiste, cu popoarele din țările socialiste, cu toate țările și popoarele, cu forțele democratice și progresiste de pretutindeni pentru o lume mai dreaptă și mai bună, ocupă un loc deosebit, aducînd o contribuție originală, de mare valoare principială și practică, la dezvoltarea progresistă a lumii contemporane. Parte a viziunii novatoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu privind evoluția societății omenеști, concepția sa privind ideologia și politica solidarității internaționale se înscrie în mod strălucit în linia gîndirii marxiste, dezvoltînd-o, adaptînd-o în mod creator la exigențele epocii noastre.

Îndeosebi după cel de-al IX-lea Congres al Partidului, care a deschis în viața societății românești o epocă de înflorire pe toate planurile, s-a cristalizat o concepție clară care — pornind de la tradițiile progresiste ale poporului român, ale mișcării revoluționare, democratice din patria noastră — promovează neabătut înaltele valori umaniste ale solidarității active, militante cu lupta progresistă a celorlalte popoare.

Pornind de la realitățile lumii contemporane, printr-o abordare principială, dialectică a problematicii ei, printr-o analiză științifică a fenomenelor și tendințelor din viața internațională, tovarășul Nicolae Ceaușescu a formulat și fundamentat o concepție înnoitoare, originală, profund revoluționară cu privire la natura și formele de manifestare ale solidarității internaționale, la sfera de acțiune și obiectivele sale, la principiile și normele de relații între partide, la căile și modalitățile prin care să se asigure, pe baze noi, printr-un nou mod de gîndire și acțiune, uni-

tatea tuturor forțelor revoluționare și progresiste, democratice și realiste, a tuturor popoarelor.

În concepția Partidului Comunist Român, a secretarului său general, unitatea de tip nou dintre partidele comuniste și muncitorești, solidaritatea și colaborarea dintre forțele revoluționare, progresiste, democratice, antiimperialiste și antirăzboinice sînt indisolubil legate de înțelegerea justă a raportului dialectic dintre național și internațional, dintre patriotismul revoluționar și internaționalismul militant, în mișcarea revoluționară și în edificarea noii orînduiri.

După părerea comuniștilor români, între îndatoririle naționale și cele ale solidarității internaționale ale partidelor comuniste există o deplină unitate dialectică, ele condiționîndu-se reciproc. Nu se poate pune sub nici o formă problema subordonării intereselor naționale unor presupuse interese sau sarcini internaționale, și nici nu mai poate fi admisă interpretarea restrictivă, limitativă a noțiunii de internaționalism proletar, așa cum aceasta s-a practicat multă vreme în mișcarea comunistă internațională.

Partidul Comunist Român pornește de la considerentul că fiecare partid comunist, fiecare forță revoluționară poartă răspunderea, înainte de toate, față de clasa muncitoare și propriul popor și, că, ducînd la bun sfîrșit această răspundere, își îndeplinește una din marile îndatoriri internaționale. Partidul nostru apreciază că patriotismul revoluționar, dragostea pentru propriul popor, apărarea intereselor lui vitale constituie o trăsătură fundamentală, definitorie a comuniștilor. Ținînd seama de faptul că în epoca noastră un număr mare de popoare s-au constituit și se constituie în națiuni independente, de-sine-stătătoare, că în însăși Europa, unde există națiuni dezvoltate, apărarea suveranității este o cauză arzătoare a forțelor sociale înaintate, a popoarelor înseși, că în țările socialiste națiunea cunoaște un proces intens de înflorire, căpătînd caracteristici noi, superioare, este evident că rolul națiunii este departe de a se fi diminuat, că națiunea are și va continua să aibă pentru o lungă perioadă de timp o importanță fundamentală în viața societății umane. Iată de ce, apare clar — cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu numeroase prilejuri — că una din îndatoririle supreme ale partidelor noastre este salvagardarea libertății și independenței fiecărui partid, respectarea dreptului fiecărei națiuni de a se dezvolta autonom pe calea progresului și prosperității ¹.

În nici un fel nu poate fi considerată preocuparea unui partid de a apăra interesele clasei muncitoare și ale propriului popor drept „îngustime națională”, „naționalism”, „șovinism național”.

Noile evoluții pe plan intern și internațional; numeroase fenomene noi, procese și mutații din lumea contemporană, exigențe sporite ale umanității; uriașele prefaceri sociale și naționale din ultimile decenii; marea diversitate și acuitate a problemelor cu care sînt confruntate popoarele; evantaiul larg al forțelor intrate în scenă și care reclamă pace, progres, dezvoltare; schimbările intervenite în condițiile luptei revoluționare și experiența acumulată în acțiunea de transformare a societății etc. — toate acestea fac necesară o nouă abordare a conceptului de solidaritate internațională și, legat de aceasta, a aspectelor practice pe care le implică. „Privim noțiunea de solidaritate națională — relevă secretarul general

al partidului nostru, descifrînd noile sensuri și dimensiuni ale acestui concept — în contextul uriașelor schimbări revoluționare produse în lume, care fac ca în ea să se înglobeze atît unitatea țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a clasei muncitoare, cît și sprijinul mișcărilor de eliberare națională, lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, împotriva subdezvoltării, pentru făurirea noului ordinii economice internaționale, înfăptuirea dezarmării, lupta pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale. Se poate afirma că noțiunea de internaționalism presupune, în zilele noastre, participarea activă la soluționarea democratică, corespunzător intereselor fiecărui popor, a tuturor problemelor complexe ale lumii de azi, precum și întărirea solidarității militante cu toate forțele progresiste, antiimperialiste, luarea în considerație și salvagardarea intereselor fiecărei națiuni și, pe această bază, slujirea intereselor generale ale socialismului, progresului social și păcii”².

Supunînd unei analize realiste și lucide situația internațională, președintele României apreciază că aceasta „continuă să fie deosebit de complexă și de gravă” și descifrează cauzele stării tensionale, a încordării din viața internațională : continuarea cursei înarmărilor, acumularea de noi și noi arme nucleare, chimice, și a altor mijloace de distrugere în masă, trecerea la militarizarea Cosmosului ; menținerea și chiar agravarea unor conflicte și tensiuni în diferite zone ale planetei ; agravarea crizei economice mondiale, a situației economice a țărilor în curs de dezvoltare și adîncirea decalajelor între țările bogate și țările sărace ; menținerea și dezvoltarea unor contradicții între diferite state și grupări de state ; amestecul brutal în treburile interne ale altor state, recurgerea la forță și la amenințarea cu forța, multiplicarea practicilor neocolonialiste etc. În viața internațională s-a realizat un anumit echilibru între două tendințe diametral opuse : pe de o parte, tendința unor puternice forțe reacționare imperialiste, orientate spre politica de forță, de dominație, care stimulează cursa înarmărilor și politica de confruntare și război, pe de altă parte, s-au dezvoltat și se afirmă tot mai puternic forțele antiimperialiste, realiste care doresc dezarmarea, pacea, noi relații internaționale bazate pe egalitate și respect reciproc. Aceste forțe în continuă ascensiune pot să determine, acționînd unite, schimbarea cursului evenimentelor internaționale, victoria politicii de pace și colaborare. Existența armelor nucleare, a altor arme de distrugere în masă, pune cu tărie — subliniază președintele României — necesitatea unei abordări noi a problemelor războiului și păcii, întrucît un nou război mondial — în care s-ar folosi inevitabil arme nucleare — este de neconceput, întrucît el ar însemna distrugerea întregii omeniri, a înseși condițiilor existenței vieții pe Pămînt. „Deci, problema fundamentală a epocii contemporane o constituie oprirea cursei înarmărilor, în primul rînd a celor nucleare, trecerea la măsuri de dezarmare, apărarea dreptului suprem al oamenilor la existență, la viață, la libertate și independență, la pace”³.

În lumina realităților dramatice ale lumii contemporane, în special ale creșterii pericolului unui război termo-nuclear — care ar duce la distrugerea întregii umanități, a înseși condițiilor vieții pe planeta noastră —, Partidul Comunist Român pune un accent deosebit pe necesitatea constituirii unui larg front internațional antinuclear, așa cum rezultă și din

Declarația comună din aprilie 1987, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, și a tovarășului Kenji Miyamoto, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Japonez ⁴.

Este o realitate că, pe de o parte, acțiunile pentru prevenirea unui război nuclear și eliminarea armelor nucleare, lupta pentru progres și democrație, suveranitate și independență națională au cunoscut o tot mai mare amploare, demonstrând că se poate asigura progresul istoric al omenirii. Dar, așa cum subliniază Partidul nostru, forțele care se pronunță pentru o politică nouă, de dezarmare și pace, pentru a asigura o dezvoltare democratică, potrivit intereselor tuturor popoarelor, nu sînt încă suficient de puternice pentru a face ca un asemenea curs să devină precumpănitor, fapt care impune multiplicarea acțiunilor pentru a face ca forțele păcii și progresului să aibă cuvîntul hotărîtor în dezvoltarea vieții internaționale ⁵.

În acest spirit, Partidul Comunist Român, împreună cu Partidul Comunist Japonez, se adresează, cum rezultă din declarația comună menționată, tuturor forțelor politice realiste, sindicatelor, organizațiilor și mișcărilor de femei și tineret, altor pături sociale, cercurilor religioase, organizațiilor și tuturor oamenilor interesați în preîntîmpinarea unui război nuclear cu chemarea ca, pe deasupra oricăror deosebiri politice, filozofice și religioase, indiferent de zona geografică în care se află, să se ridice la luptă și să formeze un amplu front unit internațional împotriva armelor nucleare, pentru pace și dezarmare. Pornind de la experiența istorică, de la învățămintele frontului unit antifascist, conducătorii celor două partide, au dat expresie hotărîrii comuniștilor români și japonezi de a-și îndeplini datoria de onoare, de a contribui la crearea frontului unit internațional antinuclear, prin reunirea în acest front, a tuturor forțelor păcii și democrației și realizarea de acțiuni comune pe plan internațional.

„În actualele împrejurări internaționale — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu —, întărirea colaborării tuturor partidelor, a forțelor democratice, progresiste, a tuturor forțelor realiste, a popoarelor de pretutindeni, constituie un factor de importanță hotărîtoare pentru oprirea cursului evenimentelor spre catastrofa nucleară, pentru dezarmare și progres, pentru pace în întreaga lume” ⁶.

Epoca postbelică se caracterizează prin mari transformări revoluționare, naționale și sociale care cuprind, într-un fel sau altul, toate țările și popoarele lumii. Unul dintre marile procese ale contemporaneității este diversificarea fără precedent a forțelor interesate în lupta împotriva politicii imperialiste, colonialiste și necolonialiste, pentru transformări structurale, fundamentale, la nivel național și la scară internațională, pentru independență, pace și progres social. Este limpede că sfera acestor forțe nu poate fi limitată la unele dintre ele, doar la existența „a trei curente revoluționare” — așa cum se mai susține încă, ori cît de mari ar fi rolul și contribuția lor la apărarea păcii, la adîncirea procesului revoluționar.

Sub conducerea partidelor comuniste, popoarele țărilor socialiste au obținut succese remarcabile în construirea noii orînduiri, în ridicarea lor pe noi trepte de civilizație și progres, demonstrînd, în pofida existen-

tei, a apariției unor lipsuri și dificultăți — perspectiva măreață pe care socialismul o deschide libertății, dezvoltării și prosperității fiecărui popor. Numeroase țări eliberate de sub jugul colonialismului au optat pentru calea socialistă de dezvoltare. În același timp, în unele țări capitaliste dezvoltate, partidele comuniste au devenit mai puternice și mai influente, obținând succese în întărirea legăturilor lor cu clasa muncitoare, cu alte pături ale oamenilor muncii, în elaborarea unor strategii de înaintare spre socialism adecvate condițiilor concrete din aceste țări. Un rol important în viața politică contemporană îl joacă partidele socialiste și social-democratice care, într-un număr de țări, au fost ori sînt partide de guvernămînt. Totodată, o mare înfriurire exercită, în zilele noastre, mișcările de eliberare națională, precum și partidele progresiste, de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare. În țările capitaliste dezvoltate și în țări ale „lumii a treia”, alături de clasa muncitoare, acționează — în lupta pentru transformări progresiste, democratice, pentru apărarea suveranității, cucerirea, menținerea ori consolidarea independenței naționale, pentru pace, dezarmare și o nouă ordine internațională — țărănimea, intelectualitatea, tineretul, femeile, pături mici și mijlocii, militari și preoți patrioți, forțe politice din cele mai largi, partide ecologiste, cercuri realiste, antirăzboinice etc. ⁷.

Globalismul procesului revoluționar sub raportul ariei geografice și al forțelor social-politice implicate în luptă; exigența consolidării cuceririlor revoluționare, a transformărilor progresiste de pe arena mondială, a întăririi independenței naționale a popoarelor care au scuturat jugul dominației coloniale, imperialiste, paralel cu combaterea și anihilarea tendințelor contrare, cum ar fi acțiunile forțelor reacționare, imperialiste, care nu se împacă cu schimbările produse în viața internațională, cu tendința generală de dezvoltare istorică a omenirii pe calea progresului și independenței; necesitatea unei politici de destindere, dezarmare, pace și colaborare internațională, de rezolvare a problemelor mari și grave ale umanității; marea mișcare pentru pace din Europa și de pe alte continente — toate acestea, exprimate sintetic, constituie argumente de însemnătate excepțională pentru a înțelege noile sensuri și dimensiuni ce trebuie conferite, actualmente, conceptului de solidaritate internațională. În funcție, deci, de noi exigențe interne și internaționale, de amploarea și diversificarea forțelor intrate în scena istoriei, de schimbările intervenite în lume, de afirmarea statului național și al națiunii și de întărirea, concomitent, a interdependențelor între țări și popoare, de caracterul stringent al soluționării unor probleme cu caracter planetar și, mai ales, de imperativul apărării vieții pe Terra, internaționalismul — în concepția P.C.R., al secretarului său general — își lărgeste considerabil sfera de acțiune.

O condiție primordială pentru întărirea forțelor revoluționare și progresiste este realizarea unei noi unități în mișcarea comunistă mondială, teză în elaborarea căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu are o contribuție esențială, hotărîtoare. Această unitate de tip nou — opusă vechii unități bazată pe un centru conducător — pornește de la marea diversitate a condițiilor în care își desfășoară activitatea partidele comuniste, de la exigența păstrării și întăririi unității și forței fiecărui partid revoluționar și are la bază recunoașterea, respectarea și aplicarea normelor și principiilor de

relații care se afirmă tot mai puternic în mișcarea comunistă, și anume: independența și autonomia partidelor, egalitatea deplină în drepturi, nemestecul în treburile interne, întrajutorarea tovarășească și solidaritatea internațională. Aceste principii reprezintă un tot unitar și nu pot fi ierarhizate ⁸.

O importanță deosebită pentru solidaritatea tuturor forțelor revoluționare, democratice și antiimperialiste o reprezintă întărirea continuă a prieteniei și colaborării dintre toate țările socialiste, raporturile dintre acestea fiind chemate „să reprezinte un model de relații de tip nou între state” ⁹. Colaborarea dintre țările socialiste implică, în mod firesc, recunoașterea faptului că socialismul se construiește într-o mare diversitate de condiții și, de aceea, este necesar ca fiecare partid revoluționar să țină seama, în elaborarea strategiei dezvoltării, în înfăptuirea politicii sale de particularitățile specifice fiecărei țări, să respingă un anume „model” în edificarea noii orînduirii sociale ¹⁰.

Este cunoscut că diversitatea de condiții, noile realități interne ori evoluții din viața internațională determină apariția unor interpretări diferite a unor fenomene, existența unor opinii deosebite în cadrul mișcării comuniste. P.C.R. apreciază aceasta ca un fapt normal ce nu trebuie dramatizat, el reflectînd, practic, creșterea maturității partidelor comuniste, a capacității lor de a da răspunsuri proprii problemelor noi legate de lupta revoluționară. Aceste deosebiri de păreri trebuie să fie discutate într-un spirit principial, de respect față de părerile celorlalți, evitîndu-se orice critici sau blamări la adresa altor partide, orice acțiuni care ar dăuna cauzei unității și solidarității ¹¹. Este un merit deosebit al partidului nostru, al secretarului său general, că, pornind de la recunoașterea existenței unor divergențe în mișcarea comunistă, s-a pronunțat pentru rezolvarea lor pe cale politică, prin examinarea deschisă de la partid la partid, de la conducere la conducere, cu respectul cuvenit pentru interesele și punctele de vedere ale celor în cauză, cu dorința și voința politică de a găsi soluții acceptabile pentru toți. A fost respectată întru totul hotărîrea Congresului al XI-lea ca P.C.R. să nu se lase antrenat în etichetarea, blamarea și condamnarea vreunui partid ¹². Noile evoluții din mișcarea comunistă confirmă pe deplin realismul acestei viziuni, a modului nostru de acțiune.

Este cunoscut că unele probleme existente astăzi în mișcarea comunistă și muncitorească își au originea în viziuni și practici vechi (amestec în treburile unor partide, tendințe hegemonice, conducere centralizată și monolitism ideologic, „elaborarea” de directive și sarcini obligatorii pentru toate partidele, subordonarea „minorității” față de „majoritate”, „rolul conducător” ori „de avangardă” a unui partid, viziuni dogmatice ori triumfaliste, „model” de revoluție și socialism etc.), dar sînt și rezultatul marilor transformări și problemelor noi apărute în viața internațională. Conducătorul partidului și statului nostru se pronunță în mod ferm pentru înțetarea cu desăvîrșire a oricăror practici vechi, anacronice, moștenite din trecut și pentru a se lua în considerare noile realități ale dezvoltării economice-sociale, transformările revoluționare care au avut și au loc în lume. „Ținînd seama de problemele complexe ce confruntă lumea contemporană — relevă tovarășul Nicolae Ceaușescu — considerăm necesar să se facă totul pentru depășirea unor divergențe, pentru întărirea solidarității și realizarea unei noi unități bazată pe egalitate, pe respectarea dreptului fiecărui

partid de a-și elabora linia politică în mod independent, corespunzător condițiilor istorice, naționale și sociale din fiecare țară”¹³.

Cu prilejul întâlnirii de la Moscova a conducătorilor și reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, socialiste, social-democrate, ai altor forțe politice progresiste, ai mișcărilor de eliberare națională, desfășurată la începutul lunii noiembrie 1987, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că în relațiile din cadrul mișcării comuniste și muncitorești „în general s-au produs schimbări radicale” ceea ce reflectă „o nouă dezvoltare a conștiinței lor ideologice, politice care corespunde noilor realități”, însăși întâlnirea reprezentând „o expresie a marilor transformări produse... în felul de gândire și acțiune al partidelor comuniste și muncitorești”. Comuniștii români, prin glasul celui mai iubit fiu al poporului nostru, apreciază că „... partidele, prin activitatea lor, au făurit noi relații de egalitate, de respect al independenței, al dreptului fiecărui partid de a-și elabora linia proprie în conformitate cu realitățile din fiecare țară și salutăm faptul că aceasta a fost bine înțeleasă de toate partidele. Iată de ce salutăm și sprijinim noua orientare și gândire a P.C.U.S. și în aceste probleme. Fără relații noi, de deplină egalitate și independență a partidelor nu se poate realiza o unitate puternică care să răspundă cerințelor actuale”¹⁴.

În Programul Partidului nostru¹⁵, în opera tovarășului Nicolae Ceaușescu¹⁶ se subliniază că dezvoltarea socială contemporană, evenimentele internaționale impun mai mult ca oricând întărirea pe baze noi a unității clasei muncitoare, a tuturor forțelor revoluționare, progresiste. O importanță primordială are, în această direcție, dezvoltarea continuă a colaborării și unității dintre comuniști și socialiști. În vederea realizării acestui țel este necesar să se pornească de la ceea ce unește, de la experiența pozitivă de până acum și să se acționeze din ambele părți pentru depășirea oricăror greutăți, spre a se ajunge la o adevărată reconciliere istorică între partidele comuniste și socialiste, la întărirea colaborării lor.

Ținând cont de necesitatea realizării unității de acțiune a clasei muncitoare, de imperativul unirii tuturor forțelor revoluționare, progresiste, antiimperialiste, atât la nivel național cât și pe plan internațional — în vederea creșterii rolului lor în soluționarea problemelor mari și grave ale umanității, în transformarea revoluționară a societății — Partidul Comunist Român se pronunță și acționează perseverent pentru colaborarea strânsă cu partidele socialiste și social-democrate, cu toate organizațiile muncitorești, cu toate forțele care se pronunță pentru socialism. Partidul nostru apreciază că întărirea relațiilor cu aceste partide este posibilă pe baza principiilor de egalitate, de neamestec în treburile interne. Trebuie să pornim de la faptul că sciziunea în mișcarea muncitorească a apărut în anumite condiții istorice. Viața a demonstrat că lipsa de unitate a clasei muncitoare, a forțelor socialiste și comuniste a adus mari daune luptei pentru progres, luptei împotriva fascismului și a războiului. În același timp, tot realitatea, viața, inclusiv propria noastră experiență, ne arată că, atunci când clasa muncitoare, toate organizațiile și forțele sale cu acțiune unite, s-a putut bara calea reacțiunii și războiului. Este adevărat că asupra unor probleme importante sînt deosebiri de păreri între comuniști și socialiști, dar aceste deosebiri nu trebuie să împiedice colaborarea, unitatea acestor forțe. Trebuie să înțelegem că s-au schimbat condițiile istorice care au dus la o despărțire, la o scindare în rindurile mișcării muncitorești,

că sîntem într-o etapă istorică nouă., etapă hotărîtoare pentru însăși existența omenirii. În aceste noi condiții, este necesar să se acționeze pentru depășirea divergențelor, pentru o reconciliere istorică între partidele clasei muncitoare, să se redea clasei muncitoare unitatea și sentimentul forței sale în dezvoltarea societății, în asigurarea păcii și colaborării egale între toate națiunile lumii. În afară de aceasta, problemele care se pun astăzi sînt de așa natură încît impun o abordare nouă și o unire a tuturor forțelor care se pronunță, într-o formă sau alta, pentru realizarea principiilor socialiste. Pornind de la faptul că nimeni nu poate pretinde monopolul în realizarea socialismului, trebuie găsită calea colaborării cu partidele și cu forțele care se pronunță pentru dezvoltarea socialistă, avînd în vedere că, obiectiv, lumea trebuie să meargă spre socialism și că fără înfăptuirea unității — nu neapărat a unei unități organice — nu se va putea realiza acest obiectiv istoric¹⁷.

Unitatea și colaborarea între partidele clasei muncitoare, politizarea și conștiințizarea mai puternică a acesteia din urmă sînt cu atît mai necesare cu cît au apărut diverse teze după care — ca urmare a schimbărilor petrecute în structura socială, îndeosebi a țărilor capitaliste dezvoltate — clasa muncitoare nu ar mai reprezenta aceeași forță revoluționară din trecut¹⁸. Partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, apreciază că aceste teze privind diminuarea rolului clasei muncitoare, a caracterului său revoluționar, nu sînt cu nimic întemeiate. Este necesar să privim clasa muncitoare într-o concepție mai largă, în rîndul căreia să se includă și intelectualitatea, îndeosebi cea tehnică, care reprezintă o parte însemnată, mai avansată din punct de vedere științific și tehnic, a clasei muncitoare. În plus, ridicarea nivelului profesional, tehnic și cultural al muncitorimii nu duce la diminuarea, ci la creșterea rolului clasei muncitoare în toate domeniile producției materiale și spirituale, în societatea omenească în general. „Se poate deci afirma — precizează tovarășul Nicolae Ceaușescu — că schimbările petrecute în rîndurile clasei muncitoare nu duc la diminuarea, ci la creșterea și mai puternică a rolului acesteia în întreaga dezvoltare economico-socială, atît pe plan național, cît și pe plan mondial, în soluționarea marilor probleme ale vieții internaționale, în primul rînd în lupta pentru dezarmare, pentru pace, pentru libertate și independență”¹⁹.

O importanță deosebită pentru realizarea obiectivelor de pace și progres ale umanității cîștigă lichidarea colonialismului și a neocolonialismului, a subdezvoltării și decalajelor, încetarea stărilor conflictuale și democratizarea relațiilor internaționale — probleme care constituie unul din obiective primordiale ale politicii internaționale a României socialiste ale acțiunilor întreprinse de președintele ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu²⁰. În realizarea acestor deziderate fundamentale ale lumii contemporane, un rol deosebit îl joacă popoarele din Asia, Africa și America Latină — atît la nivelul național, cît și prin politica pe care o desfășoară pe plan mondial. După cîștigarea independenței politice, țările din cele trei continente — aflate, evident, pe trepte diferite de dezvoltare, avînd și probleme specifice, proprii, de rezolvat — se află într-un moment calitativ nou al luptei și anume multiplicarea eforturilor pentru cîștigarea și consolidarea independenței economice, lichidarea subdezvoltării, realizarea de reforme structurale de natură să propulseze opera de progres și dezvoltare. În acest con-

text, popoarele respective înțeleg tot mai bine necesitatea efortului propriu în procesul edificării naționale, al dezvoltării independente, a mobilizării tuturor resurselor materiale și umane pentru lichidarea consecințelor nefaste ale dominației coloniale, îmbunătățirea și ridicarea nivelului de trai, de cultură și civilizație. În nenumărate ocazii, la București și cu prilejul vizitelor efectuate în Asia, Africa și America Latină, secretarul general al Partidului nostru s-a referit, în mod special, la problema unității de acțiune a clasei muncitoare, la formarea unor fronturi care să includă forțele revoluționare, progresiste, antiimperialiste, inclusiv pe comuniști. „Pot fi multe probleme într-o țară sau alta, pot fi greutăți — subliniază tovarășul Nicolae Ceaușescu — dar mai presus de toate este necesară unirea tuturor forțelor, a tuturor patrioților, indiferent de concepțiile lor politice, de concepțiile lor filozofice sau religioase, pentru a asigura dezvoltarea patriei, independența și bunăstarea propriului popor. Aceasta se cere, în primul rând, de la aceia care își iubesc poporul și patria”. În același context conducătorul partidului și statului nostru s-a referit la situația specifică a țărilor cu sistem monopartidist de guvernare: „Problema unității tuturor forțelor naționale în țările în curs de dezvoltare este astăzi principala necesitate pentru soluționarea problemelor grave în care se află acestea, pentru asigurarea progresului economico-social, a independenței și suveranității lor. Iată de ce, pentru aceste state, problema pluralității partidelor nu are nici un fel de însemnătate; dimpotrivă, a le îndemna să meargă pe această cale înseamnă a acționa pentru a sparge unitatea națională, a deschide calea pătrunderii a tot felul de influențe străine din afară, a împiedica progresul, întărirea independenței și suveranității țărilor respective. Nu de pluralitate au nevoie acum aceste țări, ci de o forță unită, națională, care să le conducă în lupta pentru eliberare deplină, pentru independență, pentru bunăstare !”²¹).

În afara efortului propriu — hotărîtor în strategia dezvoltării oricărui popor —, tovarășul Nicolae Ceaușescu acordă o atenție deosebită unității și solidarității țărilor în curs de dezvoltare în vederea lichidării a subdezvoltării și decalajelor, pentru înlăturarea practicilor neocolonialiste și edificarea unei noi ordini internaționale. Sînt cunoscute organismele regionale sau continentale ori cele de nivel mondial, ca „Grupul celor 77” sau mișcarea de nealiniere, care pot să contribuie mai substanțial la realizarea dezideratelor majore ale Asiei, Africii și Americii Latine, mai ales la întărirea independenței economice — ca mijloc important de creștere a influenței „lumii a treia” în viața internațională, a sporirii capacității lor de rezistență față de numeroasele tentative de recuperare neocolonialistă. Imperativul unității la nivel național și internațional este mai actual ca oricînd, și pentru soluționarea unor probleme interne, pentru sporirea contribuției celor trei continente la soluționarea problemelor globale ale unității. Oferim, însă, o apreciere a președintelui României din anul 1972 pentru a realiza consecvența și continuitatea liniei noastre politice într-un domeniu vital pentru evoluția progresistă a umanității : „...Trebuie să se facă totul — accentua tovarășul Nicolae Ceaușescu — pentru unitatea forțelor naționale și a forțelor internaționale antiimperialiste, pentru soluționarea marilor probleme care stau astăzi în fața lumii, în fața fiecărui popor care a pornit pe calea dezvoltării independente. Este nevoie de unitate, atît a forțelor naționale, cît și a forțelor antiimpe

rialiste, pentru că numai așa, acționînd unite — atît pe plan intern, cît și pe plan internațional — forțele care se pronunță pentru progres social, pentru cooperare și pentru pace pot asigura realizarea acestei politici. Noi avem convingerea, că țările din Africa, precum și de pe alte continente, vor acționa cu și mai multă hotărîre pentru întărirea unității lor..., că, realmente, în toate țările se va acționa pentru unirea tuturor forțelor, fără a se ține seama că asupra unora sau altora din probleme există deosebiri de păreri. Este clar — cel puțin pentru noi, și dorim să vă spunem aceasta deschis, ca unor tovarăși și prieteni — că trebuie să facem totul ca forțele de eliberare națională, ce reunesc diferite concepții politice, să întărească această unitate. Cel puțin noi concepem că, în nici un caz, comuniștii nu pot fi excluși din cadrul acestei colaborări, că este necesar să găsim căile pentru a realiza această unitate a forțelor naționale, antiimperialiste. Nu trebuie să se uite că forțele colonialiste și reacționare vor face totul și în viitor pentru a produce dezbinări, pentru a diviza forțele antiimperialiste și progresiste din diferite țări, de aceea, trebuie să facem totul pentru a găsi calea spre unitate. Victoria noastră pe plan național și internațional constă în unitate!"²². Am oferit acest exemplu de gîndire novatoare, și pentru stringenta ei actualitate: realitatea arată că în numeroase țări ale lumii, forțele revoluționare, de stînga, sînt încă scindate, eforturile de unitate sînt încă timide, inconsistente, se menține dispersarea și atomizarea componentelor progresului istoric, deși probleme interne acute și evoluții din lumea contemporană ar reclama, mai mult ca oricînd, dialogul, înțelegerea, unitatea și solidaritatea, la nivel național și la scară internațională.

Analizînd realitățile lumii contemporane, noua criză socială, morală și politică care se dezvoltă puternic, tovarășul Nicolae Ceaușescu relevă necesitatea unei noi gîndiri, a unei noi abordări a problemelor sociale și politice, a realizării unor raporturi noi, democratice, în relațiile internaționale.²³ Progresul, democrația, dezvoltarea și pacea sînt legate nu numai de renunțarea la armele nucleare, ci „este necesară o înțelegere mai complexă” a stărilor de lucru, în sensul renunțării complete la calea militară de soluționare a problemelor dintre state; noua gîndire presupune, de asemenea, soluționarea problemelor litigioase, a conflictelor actuale numai prin tratative, desființarea blocurilor militare și a bazelor militare străine, retragerea trupelor străine de pe teritoriul altor state, respectarea neabătută a independenței, suveranității și egalității în drepturi, renunțarea la amestecul în treburile interne ale altor țări, la forță și la amenințarea cu forța. Preocupată de indivizibilitatea păcii și securității, România socialistă consideră oportun să se acționeze ferm pentru ca situația dintr-o zonă sau alta să nu ducă la noi conflicte, ca navele americane și alte nave militare străine să fie retrase din Golf, să se asigure circulația liberă a tuturor vaselor în scopuri pașnice, să se renunțe la acțiuni care periclitează navigația liberă în Golf, în alte ape internaționale ²⁴. Solidaritatea și unitatea țărilor în curs de dezvoltare poate fi mai bine realizată prin curmarea stărilor conflictuale — cum sînt cele dintre Iran și Irak, din Orientul Mijlociu, din Asia de Sud Est, din America Centrală, etc. —, prin soluționarea litigiilor dintre state pe cale exclusiv pașnică, politică, prin creșterea participării Europei, a țărilor mici și mijlocii, a statelor nealinate la viața internațională, la soluționarea problemelor

epocii, în primul rînd a dezarmării, a asigurării păcii, vieții pe planeta noastră.

Rezolvarea problemelor subdezvoltării nu se poate face doar pe calea ajutorului din afară : pe lângă efort propriu, președintele României evidențiază că sînt necesare o politică nouă, relații noi între țările bogate și cele sărace, sprijinirea cauzei dezvoltării economico-sociale independente a popoarelor, acces la cuceririle științei și tehnicii, încetarea exploataării lor de către țările imperialiste și companiile transnaționale. „Bomba” socială și națională a popoarelor asuprite poate exploda dacă nu se vor lua măsuri pentru a schimba radical situația, pentru a înlătura exploatarea și inegalitatea în care se află, actualmente, două treimi din omenire. Dezvoltarea echilibrată și armonioasă a economiei mondiale presupune — în concepția României, a președintelui ei — realizarea dezarmării și transferarea fondurilor eliberate pentru dezvoltare, lichidarea subdezvoltării și a decalajelor, renunțarea, de către statele capitaliste dezvoltate, la politica financiar-monetară inechitabilă și la măsurile protecționiste, găsirea de soluții reciproc acceptabile în problema datoriilor externe, lichidarea practicilor arsenalului neocolonialist, angajarea de negocieri între Nord și Sud, realizarea unor raporturi interstatale bazate pe egalitate, democrație, echitate și ajutor reciproc.

În gândirea secretarului general al partidului nostru se relevă, ca o coordonată majoră, ideea că, într-o lume în care există și vor continua să existe, într-o perspectivă îndelungată, mari deosebiri între state în ceea ce privește sistemul social economic, concepțiile politice, mărimea, forța economică și politică, etc., restructurarea radicală a relațiilor internaționale reprezintă o condiție indispensabilă pentru progresul economic și social al fiecărui popor, pentru stabilitatea și pacea mondială. În doctrina Ceaușescu, noua ordine internațională este o continuare a luptei antiimperialiste a popoarelor, o expresie a luptei de clasă pe plan mondial²⁵, de unde și necesitatea implicării active a lumii socialiste, a mișcării revoluționare în realizarea acestui deziderat vital al contemporaneității : „Deci, în mod, firesc mișcarea revoluționară, țările socialiste, partidele comuniste și muncitorești, inclusiv din țările capitaliste dezvoltate, trebuie să considere ca una din obligațiile lor internaționale centrale sprijinirea activă a luptei pentru apărarea independenței naționale a popoarelor. Datoria lor este să-și unească forțele cu mișcarea de eliberare națională, cu lupta popoarelor pentru apărarea libertății și suveranității, a dreptului lor sacru de a fi stăpîne pe bogățiile naționale, de a-și hotărî soarta așa cum vor, fără nici un amestec din afară. În acest fel, mișcarea revoluționară, partidele comuniste, țările socialiste vor juca, într-adevăr, un rol important în viața internațională, își vor spori contribuția la înfăptuirea idealurilor înaintate ale popoarelor, la dezvoltarea progresistă a societății umane”²⁶.

În perioada de după Congresul al IX-lea al P.C.R., întreaga activitate internațională a Partidului nostru s-a ridicat pe o treaptă nouă, calitativ superioară. Prin contribuția hotărîtoare a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, Partidul Comunist Român acționează consecvent pentru realizarea noii unități în mișcarea comunistă, pentru creșterea forței, influenței și a prestigiului comunismului în lume, pentru reconcilierea istorică între comuniști, socialiști și social-democrați în

vederea înfăptuirii unității de acțiune a clasei muncitoare, pentru întărirea unității și solidarității tuturor componentelor progresului istoric contemporan, a forțelor antirăzboinice, antinucleare.

Prin grija și preocuparea permanentă, constantă, a conducătorului nostru suprem, Partidul Comunist Român întreține relații de prietenie și solidaritate cu 89 de partide comuniste și muncitorești, 53 de partide socialiste și social-democrate, cu 66 partide și forțe politice de guvernământ din țările în curs de dezvoltare, cu mișcări de eliberare națională. Cele peste 200 de formațiuni politice cu care partidul nostru întreține relații directe sau pe linia Frontului Democrației și Unității Socialiste, sînt o expresie elocventă a unor ample și rodnice relații internaționale ale comuniștilor români. Frontul Democrației și Unității Socialiste, Marea Adunare Națională, Organizațiile de masă și obștești întrețin și dezvoltă legături cu circa 1700 formațiuni politice, organe legislative, asociații profesionale, organizații de femei, tineret și copii, mișcări pentru pace, precum și cu 120 de organizații internaționale neguvernamentale²⁷.

La Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român (noiembrie 1984), au participat 139 delegații din 92 de țări, reprezentînd partide socialiste și social-democrate, alte partide și organizații democratice progresiste, mișcări de eliberare națională, forțe sociale și politice înaintate, antiimperialiste de pretutindeni. Participarea la Congresul comuniștilor români a unui număr atît de mare de delegații de peste hotare ca și mesajele primite din partea a 187 de partide revoluționare, muncitorești, democratice, mișcări de eliberare națională și altor organizații progresiste a reprezentat o puternică și emoționantă manifestare de solidaritate și prietenie, o mărturie grăitoare a bunelor relații existente între partidul nostru și organizațiile respective²⁸.

Colaborarea P.C.R. cu aceste forțe politice îmbracă forme variate: întâlniri la cel mai înalt nivel; vizite reciproce de delegații pentru schimburi de păreri, de informații și experiență, schimburi de mesaje adresate cu prilejul unor conferințe, congrese sau aniversări; acțiuni cu participarea internațională, sprijin în formarea de cadre etc.

Rolul hotărîtor în intensificarea, adîncirea și extinderea acestor raporturi îl au întîlnirile și convorbirile, contactele nemijlocite pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu le are cu președinți, secretari generali, alți conducători și militanți de seamă ai partidelor respective. În perioada dintre Congresul al XII-lea și Congresul al XIII-lea al P.C.R. — pentru a oferi doar un exemplu — tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut 90 de întîlniri cu președinți, secretari generali, prim-secretari ori alți reprezentanți ai organelor de conducere ale unor partide comuniste. În aceeași perioadă, P.C.R. a trimis delegații ori a adresat mesaje de salut unor congrese ale partidelor comuniste și muncitorești.

Pe lîngă discuțiile bilaterale, Partidul Comunist Român a evidențiat, în același timp, utilitatea contactelor multilaterale, care să înlesnească schimbul de experiență, mai buna cunoaștere a pozițiilor față de problemele majore ale mișcării comuniste și muncitorești, contribuînd astfel, la întărirea relațiilor de prietenie și colaborare. Așa cum s-a constatat și la Congresul al XIII-lea²⁹, Partidul nostru, secretarul său general, consideră că este necesar să se ajungă la organizarea de noi

întilniri și consfătuiri între partidele comuniste și muncitorești, pe zone, pe continente sau pe plan mondial, pornind de la necesitatea de a discuta împreună problemele fundamentale ale vieții contemporane, de a ajunge la concluzii comune privind intensificarea luptei împotriva politicii imperialiste și neocolonialiste, a politicii de forță, de amestec în treburile interne a popoarelor, pentru apărarea independenței și suveranității tuturor statelor, oprirea cursei înarmărilor și asigurarea păcii în întreaga lume. Apreciate de către tovarășul Nicolae Ceaușescu drept „o necesitate a dezvoltării contemporane”³⁰, aceste conferințe și consultări reciproce trebuie să aibă drept scop un schimb liber de păreri, fără a se lua hotărâri și a impune altor partide anumite puncte de vedere; de asemenea, ele nu trebuie în nici un fel, să pună în discuție politica unui partid sau a altuia, să constituie, în vreun fel un amestec în treburile interne ale partidelor revoluționare.

Prin glasul autorizat al tovarășului Nicolae Ceaușescu, Partidul nostru a reinterat — și cu prilejul Congresului al XIII-lea — angajamentul de a acționa cu toată hotărârea și în viitor, așa cum a făcut-o și pînă acum, pentru extinderea relațiilor cu partidele socialiste și social democratice, cu toate forțele care militează pentru progres și socialism. În concepția noastră, „colaborarea partidelor comuniste și muncitorești cu partidele comuniste și social-democratice reprezintă o necesitate vitală pentru progresul și independența popoarelor, pentru dezarmare, pentru pace în întreaga lume”³¹.

Partidul Comunist Român promovează, în același timp, o politică de solidaritate activă cu mișcările de eliberare națională, cu partide democratice de guvernămînt, cu alte forțe politice progresiste din țările care au pășit pe calea dezvoltării economice independente³². În concepția secretarului nostru general, această solidaritate are drept scop întărirea independenței și suveranității naționale ale fiecărui stat, abolirea deplină a politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, afirmarea unor rapoorturi noi, democratice pe arena internațională, soluționarea trainică, democratică a problemelor cardinale cu care este confruntată umanitatea, triumful politicii de pace, destindere și colaborare internațională.

Poporul nostru, România socialistă au acordat și acordă un sprijin larg, substanțial, pe multiple planuri — politic, diplomatic, economic, cultural și moral — popoarelor care luptă pentru libertate națională și socială, pentru dobîndirea unei independențe depline și reale. Acordăm o mare însemnătate dezvoltării relațiilor economice cu țările în curs de dezvoltare, realizării unor acțiuni de cooperare în producție, sprijinim eforturile lor pentru dezvoltare independentă, pentru formarea de cadre în cele mai importante domenii a economiei naționale. În general, înscrim relațiile cu acest grup de state ca o parte integrantă a luptei împotriva neocolonialismului, a subdezvoltării, pentru progres, dezarmare și pace. România se pronunță pentru o soluționare globală a problemelor subdezvoltării, pentru o nouă ordine economică mondială, pentru reglementarea pe cale pașnică, politică, a stărilor conflictuale; întărirea solidarității și colaborării țărilor mici și mijlocii, a țărilor în curs de dezvoltare, a țărilor nealiniate și participarea lor activă la rezolvarea tuturor problemelor internaționale ar fi de natură — în concepția P.C.R., a secretarului său general — să contribuie la asigurarea progresului și consolidarea indepen-

denței țărilor respective, la ridicarea nivelului de viață și civilizație a popoarelor lor, la sporirea capacității lor de a acționa unite la negocierile cu țările dezvoltate, la creșterea rolului lor în lumea contemporană.

O contribuție hotărâtoare la dezvoltarea relațiilor de prietenie și solidaritate cu țări din Asia, Africa și America Latină au avut și au întăriturile la cel mai înalt nivel, convorbirile purtate de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu conducătorii de partid și de stat din cele trei continente.

România socialistă, Partidul Comunist Român și-au manifestat și își manifestă solidaritatea militantă, activă, cu lupta popoarelor pentru eliberare națională, pentru lichidarea ultimelor vestigii ale sistemului colonial. Condamnăm în modul cel mai hotărât politica rasistă, de apartheid din Africa de Sud și acordăm întregul sprijin S.W.A.P.O. în lupta pentru independență a poporului namibian.

Cu cele mai diverse prilejuri — inclusiv cu ocazia întâlnirilor cu tovarășul Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei — tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat poziția consecventă a țării noastre privind soluționarea globală, justă și durabilă a situației din Orientul Mijlociu, pe baza retragerii Israelului din teritoriile arabe ocupate, a rezolvării problemei poporului palestinian prin recunoașterea dreptului său la autodeterminare — inclusiv la crearea unui stat palestinian propriu, independent —, a asigurării integrității, suveranității și securității tuturor statelor din zonă. România subliniază, de asemenea, însemnătatea organizării unei conferințe internaționale, sub egida O.N.U., cu participarea tuturor statelor interesate, inclusiv a Organizației pentru Eliberarea Palestinei și a Israelului, precum și a membrilor permanenți ai Consiliului de Securitate³³.

Reafirmând politica de solidaritate a partidului și statului nostru cu popoarele care și-au cucerit independența și acționează : pentru consolidarea acesteia, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la Congresul al XIII-lea al P.C.R. : „Vom dezvolta larg colaborarea cu mișcările de eliberare națională, cu partidele progresiste din țările care au scuturat jugul dominației imperialiste și au pășit pe calea dezvoltării libere de sine stătătoare — aceasta constituind un factor important în lupta pentru consolidarea independenței, pentru progresul fiecărui popor”³⁴.

Partidul nostru vede în unitatea de acțiune a țărilor socialiste, a țărilor în curs de dezvoltare, a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a mișcărilor de eliberare națională, a clasei muncitoare, țăranimii, intelectualității, femeilor și tineretului, mișcărilor pentru pace și dezarmare, o puternică forță materială a contemporaneității capabilă să asigure triumful rațiunii, preîntâmpinarea războiului, apărarea păcii.

Deși situația internațională este gravă, Partidul Comunist Român, întregul nostru popor nutresc convingerea că, acționînd unite, popoarele de pretutindeni, mișcările democratice, revoluționare, antiimperialiste și antirăzboinice, forțele realiste pot să determine o schimbare a cursului evenimentelor, să asigure triumful rațiunii, pacea, să impună dezarmarea, să deschidă noi posibilități și șanse realizării aspirațiilor fundamentale de libertate, democrație și progres, să contribuie în măsură sporită la îmbogățirea patrimoniului material și spiritual al umanității. Pentru aceasta este necesar — ne arată mereu tovarășul Nicolae Ceaușescu

— creșterea gradului de responsabilitate, conștiință și mobilizare a fiecărui popor și a tuturor popoarelor, realizarea, în fapte, a unității și solidarității fiecărui popor și a tuturor locuitorilor Terrei. Apelul umanist al secretarului nostru general către forțele progresiste și realiste ale lumii este însoțit de avertismentul istoric: „Pînă nu este prea tîrziu” — dovadă elocventă a preocupărilor președintelui României pentru destinele poporului român, dar și pentru soarta umanității, umanitate încolțită de atîtea pericole, dar avînd toate șansele să scape de bombe și „uragane de crize” prin creație, luptă și unitate.

Operînd această deschidere teoretică de mare semnificație ideologică și politică privind definirea conceptului de solidaritate internațională și acțiunînd consecvent pentru traducerea în fapt a exigențelor pe care unitatea și solidaritatea le presupun în condițiile acestui sfîrșit de mileniu, tovarășul Nicolae Ceaușescu aduce un suflu înnoitor în gîndirea social-politică și în viața internațională, contribuind la dezvoltarea marxismului în condițiile epocii contemporane, la afirmarea prestigiului României socialiste, a Partidului Comunist Român, pe toate meridianele globului.

NOTE

¹ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Conferința partidelor comuniste și muncitorești din Europa — 29 iunie 1976*, în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 13, Edit. politică, București, 1977, p. 210—211.

² Nicolae Ceaușescu, *Pentru unitatea forțelor democratice, progresiste, revoluționare de pretutindeni*, în *Colecția Din gîndirea social-politică a președintelui României*, Edit. politică, București, 1980, p. 61.

³ *Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al III-lea al Educației Politice și Culturii Socialiste*, în „Scînteia”, 18 august 1987.

⁴ „Scînteia”, 30 aprilie 1987.

⁵ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare rostită la primirea conducătorilor delegațiilor participante la cea de a 40-a sesiune a Consiliului General al Federației Sindicale Mondiale*, în „Scînteia”, 31 octombrie 1987.

⁶ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Congresul al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste*, în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 28, 1985, p. 292—293.

⁷ Victor Duculescu, Constantin Florea, *Coordonatele teoretice ale relațiilor internaționale în opera și activitatea politică a președintelui României*, în vol. *Contribuții ale președintelui Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea gîndirii filosofice*, Edit. politică, București, 1983, p. 316—317.

⁸ Nicolae Ceaușescu, *Pentru unitatea forțelor democratice, progresiste, revoluționare de pretutindeni*, *Colecția Din gîndirea social-politică a președintelui României*, Edit. politică, București, 1980, p. 91—111.

⁹ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare rostită cu prilejul primirii secretarilor cu probleme organizatorice ai Comitetelor Centrale ale partidelor comuniste și muncitorești din unele țări socialiste*, în „Scînteia”, 14 mai 1987.

¹⁰ Nicolae Ceaușescu, *Solidaritate militantă cu toate forțele democratice și progresiste, pentru o lume mai bună, mai dreaptă*, *Colecția Din gîndirea social-politică a președintelui României*, 1985, p. 130—141.

¹¹ Alexandru Lemneanu, *Spirit militant, constructiv, în promovarea fermă a politicii de solidaritate internațională*, în „Era Socialistă”, nr. 20/1985, p. 4—5.

¹² Nicolae Ceaușescu, *Raport cu privire la realizarea hotărârilor Congresului al XI-lea, a Programului Partidului Comunist Român și la sarcinile de viitor. Prezentat la Conferința Națională a P.C.R. — 7 decembrie 1977, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 15, 1978, p. 329.

¹³ Nicolae Ceaușescu, *Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român*, 1984, p. 87.

¹⁴ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la întîlnirea de la Moscova a conducătorilor și reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești, socialiste, social-democrate, ai altor forțe politice progresiste, ai mișcărilor de eliberare națională*, în „Scînteia”, 6 noiembrie 1987.

¹⁵ *Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism*, Edit. politică, București, 1975, p. 211—212

¹⁶ Nicolae Ceaușescu, *Raport la cel de-al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român*, Edit. politică, București, 1974, p. 45—46.

¹⁷ Nicolae Ceaușescu, *Interviu acordat revistei „Komunist” din R. S. F. Iugoslavia — 21 martie 1986, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 29, 1987, p. 372—373.

¹⁸ *Creșterea rolului clasei muncitoare în făurirea noii ordini, în dezvoltarea socială contemporană (II), Dezbateri*, în „Era Socialistă”, nr. 1/1987, p. 17—22.

¹⁹ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Adunarea solemnă organizată cu prilejul aniversării a 65 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român (8 mai 1986)*, în *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 29, 1987, p. 474.

²⁰ Nicolae Ceaușescu, *Democratizarea relațiilor internaționale*, colecția *Din gîndirea social-politică a președintelui României*, 1979.

²¹ Nicolae Ceaușescu, *Pentru unitatea forțelor democratice, progresiste, revoluționare, de pretutindeni*, colecția *Din gîndirea social-politică a președintelui României*, 1980, p. 112—113, 123.

²² Nicolae Ceaușescu, *Pentru unitatea forțelor democratice, progresiste, revoluționare de pretutindeni*, Colecția *Din gîndirea social-politică a președintelui României*, 1980, p. 133—134.

²³ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare rostită la Congresul al III-lea al educației politice și culturii socialiste*, în „Scînteia”, 18 august 1987.

²⁴ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la întîlnirea de la Moscova a conducătorilor și reprezentanților partidelor comuniste și muncitorești socialiste, social-democrate, ai altor forțe politice progresiste, ai mișcărilor de eliberare națională* în „Scînteia”, 6 noiembrie 1987.

²⁵ Nicolae Ceaușescu, *Lichidarea subdezvoltării, a decalajelor dintre state, făurirea noii ordini economice internaționale — probleme cardinale ale zilelor noastre*, colecția *Din gîndirea social-politică a președintelui României*, 1979, p. 43, 48.

²⁶ Nicolae Ceaușescu, *Expunere la ședința activului central de partid și de stat — 3 august 1978, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 16, 1979, p. 528.

²⁷ „România liberă”, 1 mai 1987.

²⁸ Constantin Florea, *Solidaritatea și colaborarea tuturor forțelor revoluționare, democratice și progresiste — necesitatea obiectivă a epocii contemporane*, în revista „Era Socialistă”, nr. 23—24/1984.

²⁹ Nicolae Ceaușescu, *Raport la cel de-al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român*, 1984, p. 87—88.

³⁰ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român și a activului central de partid — 24 iulie 1985, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 28, 1985, p. 676—677.

³¹ *Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român (19—22 nov. 1984)*, 1985, p. 68.

³² Ilie Seftiu, *Solidaritatea și colaborarea multilaterală cu țările în curs de dezvoltare — obiectiv fundamental al politicii externe a României socialiste, în Contribuții la studierea istoriei contemporane a României*, vol. 2, Edit. politică, București, 1986, p. 329—351.

³³ „Scînteia”, 6 noiembrie 1987.

³⁴ Nicolae Ceaușescu, *Raport la Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român*, 1984, p. 88.

L'APPORT DU CAMARADE NICOLAE CEAUȘESCU AU RENFORCEMENT DE L'UNITÉ ET DE LA SOLIDARITÉ DE TOUTES LES FORCES RÉVOLUTIONNAIRES, PROGRESSISTES ET ANTIIMPÉRIALISTES DU MONDE CONTEMPORAIN

Résumé

Dans l'œuvre théorique, socio-politique du camarade Nicolae Ceaușescu, secrétaire général du Parti Communiste Roumain, président de la République Socialiste de Roumanie, sa conception touchant la solidarité internationale occupe une place spéciale, apportant une contribution originale, d'une grande valeur de principes et pratique au développement progressiste du monde contemporain, s'inscrivant de manière éclatante sur la ligne de la pensée marxiste qu'il développe et adopte de manière créatrice aux exigences de l'époque à laquelle nous vivons.

Dans l'étude on relève le contexte national et les conditions internationales qui confèrent, suivant la conception du camarade Nicolae Ceaușescu, de nouveaux sens et dimensions à la solidarité internationale : cela englobe aussi bien l'unité des pays socialistes, la nouvelle unité du mouvement communiste, la réconciliation historique entre les communistes et les socialistes, les mouvements de libérations nationales ainsi que les pays en voie de développement, la classe ouvrière, la paysannerie, les intellectuels, la jeunesse, les femmes, les mouvements pour la paix et le désarmement, les forces réalistes, anti-impérialistes, et antibellicistes du monde entier. Celles-ci sont appelées à s'unir, à agir — tant qu'il n'est pas trop tard — pour former un large front mondial antinucléaire, pour assurer le triomphe de la raison, pour éviter le déclenchement d'un conflit nucléaire, pour assurer la paix, le progrès et la civilisation. La mise en évidence de la l'apport théorique du camarade Nicolae Ceaușescu dans ce problème cardinal du monde contemporain — l'unité et la solidarité de tous les peuples — est doublé de la prenante présentation de l'activité pratique du Parti Communiste Roumain, de son secrétaire général, en vue du développement et du renforcement de l'amitié de la collaboration avec tous les éléments contemporains du progrès historique contemporain, de l'extension des rapports avec toutes les forces révolutionnaires, démocratiques, antiimpérialistes et antebellicistes. Le nouvel approche des problèmes du monde contemporain ainsi que la lutte inlassable pour la réalisation des aspirations fondamentales de paix, de progrès et de développement de l'humanité explique le grand prestige dont jouit la Roumanie socialiste, notre parti et son secrétaire général, le camarade Nicolae Ceaușescu, dans le monde entier.

CRONICA VIEȚII ȘTIINȚIFICE

AL X-LEA SIMPOZION NAȚIONAL DE TRACOLOGIE

A intrat, încă de la înființarea Institutului (1979) în tradiție organizarea anuală a unui simpozion național de tracologie, cu scopul de a stimula și a coordona, pe plan republican, cercetarea în domeniul tracologiei, concepută ca o știință interdisciplinară, care stă la baza cunoașterii veridice a istoriei de început a poporului român. O asemenea prestigioasă manifestare științifică a ajuns la a zecea ediție, dobândind anul acesta (1987) și un caracter aniversar.

Lucrările celui de al X-lea simpozion național de tracologie aveau să se desfășoare în zilele de 21 și 22 septembrie 1987 la Miercurea Ciuc, atât în plenare, cât și în ședințe pe secții. Au participat cercetători, muzeografi și cadre didactice din toate centrele cultural-științifice din țară. S-au prezentat 86 comunicări, axate pe tematica generală a simpozionului: *Traco-geto-dacii, daco-romanii, românii și contactul cu alte neamuri*, care a cuprins întreaga problematică a perioadei de la constituirea neamurilor tracice pe pragul mileniului II î.e.n., cu etnogeneza românească, pînă la primele formațiuni medievale timpurii românești. În comunicările secției IV-a- s-a relevat faptul că, dată fiind documentarea concretă a continuității proceselor istorice de pe teritoriul României, transmiterea din generație în generație a fondului principal de experiențe și acumulări din domeniul culturii materiale și spirituale ale civilizației traco-geto-dace, preluate în civilizația daco-romană și evoluată în civilizația veche românească, se justifică pe deplin extinderea sferei cercetărilor tracologice pînă la cristalizarea formațiunilor politice românești. În comunicări și dezbateri s-a subliniat valoarea moștenirilor traco-geto-dace și daco-romane pentru istoria poporului român și dăinuirea lor pînă în zilele noastre, precum și asimilarea unor elemente comune de către populațiile venite mai tîrziu în mijlocul oamenilor pămîntului. În mod permanent s-a pus la baza tuturor proceselor social-economice și etno-politice autohtonă și continuitatea poporului român, care au determinat direcția dezvoltării istorice.

Toate comunicările și discuțiile purtate au fost bine orientate din punct de vedere tematic și politico-ideologic, ele desfășurîndu-se în lumina documentelor de partid, a tezelor și concepției tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, axîndu-se pe problemele de bază ale istoriei patriei noastre, potrivit orientărilor actuale ale istoriografiei românești, cu respectarea adevărului istoric, așa cum a fost.

Această prestigioasă manifestare științifică s-a încadrat în mișcarea generală cultural-științifică din țara noastră, depășind interesul local, lărgind și adîncind cunoașterea istoriei patriei noastre. Autorii comunicărilor integrînd de fiecare dată rezultatele cercetărilor zonale în istoria unică și unitară a poporului român. Alegînd județul Harghita drept gazdă a celui de al X-lea simpozion de tracologie, conducerea Academiei de Științe Sociale și Politice, a Institutului de tracologie au avut în vedere existența în această parte a țării — și în general în întreaga Transilvanie de sud-est — a numeroase monumente istorice și obiective arheologice, tracice, dacice și daco-romane, deosebit de importante. Specialiștii locali au avut prilejul să prezinte participanților la simpozion rezultatele cercetărilor recente și perspectivele de viitor. Cu ocazia lucrărilor simpozionului, s-a inaugurat și deschiderea Muzeului județean Harghita, cu un colectiv de cadre tinere, unele formate la Universitatea din București. S-au stabilit chiar de acum căi de colaborare cu cercetători de la institutele de profil ale Academiei de Științe Sociale și Politice. Menționăm șantierul de la Jigodin (municipiul Miercurea Ciuc), unde există o cetate dacică, vizitată și de participanții la simpozion. Aici se vor efectua săpături arheologice în colaborare cu Institutul de arheologie București și cu cel de tracologie.

Simpozionul a avut un pregnant caracter de lucru. A avut loc un util și viu schimb de opinii între cercetători din întreaga țară, fiecare aducînd și o documentare nouă, uneori chiar de pe șantierele de anul acesta. Îmbogățirea documentării a fost una dintre contribuțiile importante ale simpozionului. Avem în vedere, de pildă, pe cele de la Merești-Harghita și Hune-doara. Pe șantierul din castrul roman de la Olteni, jud. Covasna, ca și în alte castru și așezări romane urbane sau sătești, locale, s-a făcut dovada că, în săpăturile de anul acesta chiar, au apărut elemente de cultură dacică și de civilizație romană în asociere, în aceiași locuință: ilustrarea cea mai limpede, pe de o parte a continuității populației autohtone dacice după

cucerirea romană, iar pe de altă conviețuirea și apoi sinteza daco-romană. Cu o pondere deosebită s-a accentuat, — fără ostentație —, asupra bogatei documentări a fondului dacic și daco-roman din Transilvania, Banat și Oltenia, adică din fosta provincie romană Dacia, pentru a scoate în evidență realitatea istorică, aceea a rămânerii pe loc, a dăinuirii dacilor și daco-romanilor pe aceleași meleaguri ale lor, pe care se găsesc în prezent urmașii daco-romanilor : românii.

Cum era și natural, comunicările și discuțiile de la secția II-a au abordat, cu predilecție probleme ale culturii materiale și spirituale a geto-dacilor, procesele economice, politice, militare și religioase ale acestora, cât și procesul romanizării și al etnogenezei noastre. Întrucât simpozionul a fost dedicat aniversării a 1900 ani de când Decebal a devenit rege al Daciei libere, al tuturor dacilor, numeroase comunicări au conturat și mai clar figura mării personalități a istoriei noastre naționale și a antichității, care a fost regele Decebal, intrat în conștiința poporului român ca înfrunchipare legendară, de eroism și sacrificiu suprem, pilduitor. Într-o comunicare din plenara de închidere a lucrărilor, au fost prezentate momentele eroice lupte pentru libertate și independență a poporului dac, condus de iscusitul strateg și diplomat Decebal.

Românii, ca popor deplin constituit pe arena istoriei din sud-estul Europei și relațiile lor cu migratorii de la sfârșitul mileniului I și de la începutul mileniului nostru, a fost, iarăși, o temă abordată în unele comunicări, care au abordat problematica pătrunderii maghiarilor în Transilvania, reflectată în documentarea arheologică, originea și unele aspecte ale istoriei și relațiile secuilor cu aromânii în trecut și în prezent. Toate problemele s-au tratat în comunicări și s-au dezbătut la discuții în spiritul concepției istoriografiei actuale românești. Din acest punct de vedere trebuie subliniată unitatea de păreri, de concepție a frontului istoricilor și tracologilor din țara noastră.

Pentru a păstra caracterul inter și multidisciplinar al profilului institutului de tracologie, la simpozion au fost prezentate comunicări cu teme de lingvistică, paleofaună și paleofloră.

Comunicările și discuțiile au avut o ținută științifică, academică, ridicând și din acest punct de vedere nivelul prestigioasei manifestări științifice, de tracologie națională. Se poate spune că simpozionul și-a atins obiectivele propuse, că a fost o reușită, care a împins știința istorico-arheologică și tracologică românească mai înainte cu un pas. De aceea, ținând seama de rezultatele obținute, s-a propus înființarea unei filiale a institutului de tracologie în sud-estul Transilvaniei.

În ziua de 23 septembrie s-a ținut adunarea generală a institutului în care s-a prezentat darea de seamă a filialelor, s-a discutat planul de lucru pe 1988 și s-au făcut propuneri de îmbunătățire și completare cu noi teme. S-a solicitat o mai strânsă colaborare între filiale și conducerea centrală. S-a discutat, de asemenea, de asemenea, profilul și conținutul revistei „Thraco-Dacica”, ajunsă la al VIII-lea volum, deja apărut în 1987.

La întoarcere, s-a putut vizita, de către majoritatea participanților, șantierul arheologic de la Oltenia, jud. Covasna și Muzeul din Sf. Gheorghe. Solicitați de către Comitetul județean P.C.R. Covasna, patru specialiști au ținut comunicări-expuneri la reuniunea activului de partid și a profesorilor de științe sociale din județul Covasna, cu probleme privind valoarea moștenirii geto-dace și daco-romane pentru istoria poporului român, autohtonă și continuitatea pe meleagurile din sud-estul Transilvaniei și de pe întreg teritoriul Daciei străvechi.

Pentru ca rezultatele cercetărilor recente să poată intra cât mai repede în circuitul științific al istoriografiei românești și universale, organizatorii au tipărit Volumul V din seria *Symposia Thracologica*, cuprinzând toate rezumatele comunicărilor prezentate (95), în care, în general, se valorifică și cercetări din cursul acestui an (1987). Din cele aproape o sută de comunicări, din dezbaterile ce au avut loc pe marginea lor și din vizitarea monumentelor istorice locale s-a desprins imaginea clară, reală a autohtoniei continuității și unității civilizație traco-geto-dace, daco-romane și românești și permanența de veacuri și milenii —, prin înaltașii săi — a poporului român pe meleagurile Daciei străvechi.

Reușita simpozionului se datorește în bună parte sprijinului material și moral, neprecupețit, al forurilor de partid și de stat locale din Miercurea Ciuc și din jud. Harghita. Simpozionul a fost organizat sub egida Academiei de Științe Sociale și Politice, Institutul de Tracologie, Comitetul județean de cultură și educație socialistă Harghita și Complexul muzeal județean Harghita.

Dumitru Berciu

SESIUNEA ȘTIINȚIFICĂ „DUNĂREA ȘI MAREA ÎN ISTORIA POPORULUI ROMÂN”

În zilele de 28—30 septembrie 1987 a avut loc la Muzeul Marinei Române din Constanța sesiunea științifică de referate și comunicări cu generoasa temă : „Dunărea și Marea în istoria poporului român”. Aflată la cea de-a 5-a ediție, sesiunea s-a bucurat și anul acesta de o largă și valoroasă participare, în program fiind înscrise 69 de comunicări aparținând unor valoroși cercetători, activiști, bibliografi, muzeografi, reprezentanți ai unor prestigioase instituții de profil ce își au sediul în București, Cluj-Napoca, Sibiu, Reșița, Giurgiu, Călărași, Brăila, Galați și bineînțele orașul gazdă, Constanța.

Deschiderea lucrărilor sesiunii a fost făcută de către căpitan de rangul II Ilie Herța, directorul Muzeului Marinei Române, care a subliniat faptul că sesiunea a intrat deja în tradiția vieții științifice, fapt ilustrat de răsunetul și aprecierea edițiilor anterioare care poate fi socotit și după numărul mare de invitați, precum și al instituțiilor prestigioase care și-au trimis reprezentanții. Vorbitorul a arătat că prin edițiile anterioare, muzeul și-a făcut colaboratori care au rămas și speră că vor rămâne constanți prieteni ai muzeului, cum sînt cercetători de valoare la Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, Muzeul Literaturii, Biblioteca Academiei, cadre universitare de la București, și Sibiu și lista nu s-ar opri aici, care și-au înscris numele și au participat și în anii precedenți la reuniunile științifice anuale.

În continuare a luat cuvîntul viceamiralul Ioan Mușat, comandantul Marinei Militare care a salutat pe participanți. În cuvinte calde, pline de simțire, subliniind rolul deosebit al vieții pe ape în istoria poporului nostru, tradițiile multimilenare ale luptei pentru apărarea fruntariilor pe apă ale românilor. În finalul alocuțiunii a urât succes lucrărilor sesiunii cu speranța unei noi ediții, prilej de reîntîlnire și schimburi de informații privind istoria marinei române.

În continuare, au fost prezentate referate și comunicări legate de marele eveniment politic al luni august 1987, Congresul al III-lea al Educației Politice și Culturii Socialiste. Legat de acest eveniment au vorbit : Cpt. R. I. Gheorghe Ciopenaru, din Comandamentul Marinei Militare : *Rolul Muzeului Marinei Române în procesul de educare politică, patriotică și revoluționară a tinerilor în lumina cerințelor izvorîte din cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul al III-lea al Educației Politice și Culturii Socialiste*; Doina Păuleanu, Complexul Muzeal : *Muzeul de Istorie Națională, Arheologie și Artă Constanța, Concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la rolul artei și culturii în societatea socialistă*; colonel dr. Nicolae Ciobanu, Academia Militară București, *Tovarășul Nicolae Ceaușescu, fondatorul doctrinei militare naționale actuale. Importanța fluviului Dunărea în cadrul strategiei de apărare a integrității teritoriale a R. S. României în războiul întregului popor*; Cpt. R. II Emilian Munteanu de la aceeași instituție, *Corelația dintre dezvoltarea economico-socială și dezvoltarea puterii navale a unui stat*. Tot în prima zi a lucrărilor au fost prezentate următoarele comunicări : *Beligni Geti Ovidiu* de dr. A. V. Rădulescu, Complexul Muzeal : *Muzeul de Istorie Națională, Arheologie și Artă Constanța*; *Construcții cu caracter militar la Capidava*, de Conf. univ. dr. Radu Florescu, Institutul de Arte Plastice „N. Grigorescu”; București; *Cercetări magnetice preliminare asupra portului antic Histria* de dr. Corneliu Bratu și dr. Vasile Morariu, Institutul de Tehnologie Izotopică și Moleculară, Cluj-Napoca; *Navigația comercială românească în legislația din epoca regulamentară*, Cpt. R. II Neculai Pădurariu, Secția Legături Externe a M. Ap. N.; *Marea și portul în preocupările oamenilor presei dobrogene (1880—1916)*, prof. dr. Gheorghe Dumitrașcu, Liceul „Mircea cel Bătrîn”, Constanța; *Aspecte ale politicii Puterilor Centrale și aliaților lor față de teritoriile românești dintre Dunăre și Mare, 1914—1917, în lumina unor documente germane de lector univ. dr. Mircea Popa, Universitatea București*; *Unele considerațiuni cu privire la organizarea, dotarea și întrebuinșarea în luptă a Marinei Militare române în perioada 1940—1944* de Cpt. R. II Jipa Rotaru, Academia Militară București; *Marea ca motiv de inspirație în arta filmului de Emilia Enache*, Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București.

A doua zi lucrările s-au desfășurat pe trei secțiuni : veche și medie, modernă și contemporană. La prima secțiune au fost prezentate comunicările : *O instalație portuară la Capidava* de Critsian Matei, Liceul Industrial Năvodari; *Prospectări magnetice în zona portului antic Capidava* de dr. Vasile V. Morariu, Cluj-Napoca; *Considerații privind unele complexe tumulare din epoca romană timpurie descoperită în Dobrogea*; de dr. Mihai Irimia, Complexul Muzeal : *Muzeul de Istorie Națională, Arheologie și Artă Constanța*; *Marea Neagră într-un atlas manuscris* de Ion Ciortan, Biblioteca Academiei R.S.R. București; *Știri despre Țările Române în lucrarea : L'origine del Danubio, con li nomi antichi, e moderni di tutti li Fiumi* de Lizica Papoiu — Muzeul Militar Central București; *Apărarea navală a Dobrogei la mijlocul secolului al XVII-lea* de Sergiu Iosipescu, Centrul de studii istorice și teorie militară, București; *Alegerea hota-*

rului Țării Românești pe Dunăre în a doua jumătate a secolului al XVII-lea de Iolanda Tighișliu, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București; *Date privind continuitatea românilor pe malul Mării Negre în timpul dominației otomane* de Stelian Dumitrescu, Școala Generală nr. 1 Corbu, județul Constanța; *Navigația pe Dunăre la sfârșitul secolului XVII, începutul secolului XVIII, în lumina relatărilor unor călători străini prin Țările Române* de Marieta Chiper, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București; *Pe Dunăre, la Porțile de Fier frontiera danubiană și impactul ei asupra relațiilor româno-otomane (1688—1718)* de Alexandru Giscă, București; *Relațiile comerciale anglo-române în portul Galați, între anii 1803—1831* de dr. Radu Ștefan Ciobanu, București; *Proiecte austriece privind navigabilitatea Siretului la 1790* de dr. Constantin Șerban, București.

La a doua secțiune au fost prezentate comunicările: *Documente inedite privind legăturile județului Ialomița cu Dobrogea în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, de Mihai Coteșnescu, Filiala Arh. Stat. jud. Ialomița; *Considerații privind evoluția unor porturi fluviale românești în prima jumătate a secolului al XIX-lea* de Georgeta Boroandă, Muzeul Marinei Române, Constanța; *Documente inedite privind prima navă românească sub tricor „Mărița”* de Damian Ancu, Filiala Arh. Stat. jud. Giurgiu; *Aspecte documentare privind istoria portului Brăila în contextul activității și evenimentelor de la Dunărea de Jos (1831—1921)* de N. Mocioiu, Filiala Arh. Stat. jud. Brăila; *Știri despre navigația pe Dunăre în periodicele românești pînă la 1850* de Mariana Mihăilescu, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București; *Cărți străine din secolul al XIX-lea cu știri despre orașul și portul Brăila, aflate în colecția bibliotecii „V. A. Urechia”* de Paul Păltânea, Biblioteca „V. A. Urechia”, Galați; *Citeva considerații privind comerțul cu fările din sud-estul Europei prin portul Constanța (1878—1900)* de Daniela Bușe, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București; *Date privind istoricul Marinei Militare în anul 1899* de Luminița Giurgiu, Arh. M. Ap. N. București; *Căpitan-comandor Alexandru Cătuneanu—membru în Comisia Oceanografică Internațională la începutul secolului XX* de Paul Abrudan, Sibiu; *Afirmarea portului Constanța în traficul internațional la începutul secolului XX* de dr. Ion Stanciu, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București; *Portul Constanța în publicistica începutului de secol* de Ion Spătan, Biblioteca Academiei R.S.R. București; *Citeva aspecte legate de instalarea cablului submarin telegrafic: Constanța-Constantinopol (1905)* cuprinse în „*Memoriul căpitanului Mihail D. Ștefan de Maior Gheorghe Nicolescu, Cornel Tucă, Ionel Burlacu, Arh. M. Ap. N. Pitești; Anghel Saligny — constructor portuar de talie europeană de Cpt. R. III Jianu Moldova, Muzeul Marinei Române, Constanța; Contribuția Marinei militare române la trecerea Dunării de către armata de operațiuni în 1913* de Cpt. R. I. Traian Schiopu, Muzeul Militar Central, București; *Problemele marinei în revistele militare pînă la 1914* de Dumitru Preda, Centrul de studii istorice și teorie militară, București; *Citeva informații conținute de arhivele militare privind tratativele de la Brăila din 31.12. 1917 — 01.01.1918* de Lt. maj. Marius Giurgiu, Arh. M. Ap. N. București.

În cea de-a treia secțiune, au fost susținute următoarele referate și comunicări: *O misiune navală britanică în România anilor 1920—1922* de Nicolae Dascălu, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București; *Din istoricul Serviciului medical în Marina Militară, 1920—1930*, de Colonel (r) dr. Virgil Bostănaru, Constanța; *Contribuții ale teoreticienilor militari români în perioada interbelică privind locul și rolul Marinei Militare în cadrul sistemului național de apărare* de Cpt. Dan Rădulescu, Arh. M. Ap. N. București; *Situația muncitorilor portuari în perioada interbelică* de Viorica Solomon, Filiala Arh. Stat. jud. Galați; *Baza nautică Tașaul de Angela Pop, Filiala Arh. Stat. Constanța; Prima operație de readucere la suprafață a unei nave în portul Tomis* de Ion Munteanu, Filiala Arh. Stat. jud. Constanța; *File din istoria învătămintului de marină de Elena Iosefide, D.G.A.S., București; Contribuții documentare privind mișcarea muncitorească în porturile Moldova Veche și Drencova în perioada interbelică* de Constantin Brătescu, Filiala Arh. Stat. jud. Caraș-Severin; *Din istoricul garnizoanei de marină Sulina* de Carmen Atanasiu, Muzeul Marinei Române, Constanța; *Aspecte ale comerțului peste hotare pentru înzestrarea Marinei Militare române în ajunul și începutul celui de-al doilea război mondial* de dr. Ioan Chiper, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, București; *Acțiuni ale hidroaviației române în anii celui de-al doilea război mondial* de Lt. col. Aurel Pentelescu, Academia Militară, București; *Din jurnalul Comandamentului Litoralului Maritim Fluvial — august 1944* de Mariana Păvăloiu, Muzeul Marinei Române, Constanța; *Misiuni militare — escorta navelor cu emigranți evrei în vara anului 1944* de conf. univ. dr. Cezar Apreotesei, Timișoara, *Adeziunea marinei la actul istoric al proclamării Republicii Populare Române* de Cornel Greavu, Muzeul Marinei Române, Constanța.

În cea de-a treia zi, lucrările sesiunii s-au desfășurat în sala mare de festivități a Casei Armatei din Constanța, bucurîndu-se de un larg auditoriu, pe lângă participanții la sesiune fiind prezente cadre din Marina Militară, numeroși oameni de cultură și artă din municipiul Constanța.

Încă de la întocmirea programului s-a avut în vedere ca în această zi să fie prezentate materiale de largă audiență și acestea au fost : *Dunărea în cîntecele vechi ale poporului român* de dr. Constanța Călinescu, Institutul de Subingineri Constanța ; *Vasile Alecsandri — reporter al unui naufragiu pe Dunăre* de Martha Popovici, Muzeul Literaturii Române, București ; *Elementul acvatic — valori arhietipale în metosul tradițional românesc* de dr. Radu Bagdasar, Muzeul Literaturii Române, București ; *Un călător englez pe Dunăre, la mijlocul secolului al XIX-lea* de Cornelia Niculescu, Biblioteca Academiei R.S.R. București și de la aceeași instituție bucureșteană Radu Ionescu a prezentat încercări de reconstituire a imaginii podului de la Drobeta-Turnu-Severin, iar Adrian Silvan Ionescu de la Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București a susținut comunicarea *Călătoria pe Dunăre a căpitanului E. H. Spender la 1851 și observațiile sale de un virtual conflict oriental*. În final a fost prezentat filmul „Ziua Delfinului”, care prin imaginile sale a completat comunicarea Emiliei Enache, lucrările sesiunii încheindu-se într-o atmosferă caldă, colegială și cu speranța reînființării la ediția 1988.

Mariana Păvăloiu

SESIUNE DE COMUNICĂRI ȘTIINȚIFICE LA ACADEMIA ROMÂNĂ

Continuarea și îmbogățirea unei valoroase tradiții, pe care o moștenește ca pe o comoară de preț, reprezintă o trăsătură distinctivă, ce dă relief întregii activități a Academiei Republicii Socialiste România. Ori de câte ori s-a ivit prilejul, cel mai înalt for științific și de cultură al țării a omagiat după cuviință momente fundamentale din zbuciumata istorie a patriei noastre ; a evocat cu pietate și recunoștință figurile unor ilustre personalități, care, în cele mai dese cazuri au făcut parte din corpul academic, prin opere de incontestabil merit, au contribuit pe măsură la dezvoltarea științelor și culturii naționale și universale. Pe această linie se cade să amintim ,fie și cu întârziere, amplele manifestări științifice reunite sub genericul „Zilele Academice Istorice”, organizate la Focșani, în perioada 26—27 iunie a.c., în semn de înaltă cinstitoare a epopeii poporului român, din vara tragică a anului 1917. Onorate de prezența conducerii Academiei R. S. România, aceste manifestări au reunit academicieni, cadre didactice universitare, cercetători din diverse centre universitare și culturale ale țării, precum și un numeros public din orașul gazdă. Prin ținuta științifică a comunicărilor și calitatea celorlalte manifestări înscrise în program, „Zilele Academice Istorice” s-au înscris ca un eveniment de seamă în viața științifică a țării și, în același timp, s-au constituit ca o vie lecție de istorie, de patriotism fierbinte la care a asistat un public numeros și receptiv.

În spiritul tradiției de care am vorbit mai sus, la 23 octombrie 1987, în aula Academiei, a avut loc o sesiune de comunicări științifice dedicată lui Timotei Cipariu, cu ocazia trecerii unui veac de la intrarea sa în neființă. Organizată de Secția de Științe Istorice și Secția de Științe Filologice ale Academiei R. S. România, în colaborare cu Facultatea de Filologie a Universității București, sesiunea de comunicări, la care au participat membri ai Academiei, cadre didactice universitare, cercetători științifici, alți oameni de cultură, a reprezentat un călduros omagiu adus personalității și creației savantului transilvan.

În cadrul sesiunii au fost prezentate comunicările : Acad. Radu Voinea, *Timotei Cipariu — Omul și opera* ; Mioara Avram, *Timotei Cipariu, părintele filologiei românești* ; Grigore Brâncuș, *Probleme de lingvistică teoretică în opera lui Timotei Cipariu* ; Carmen Pamfil, *Restituirea operei lingvistice a lui T. Cipariu* ; Ion Rotaru, *Poetica lui T. Cipariu* ; Octav Păun, *Timotei Cipariu — promotor al cercetării culturii populare românești* ; Ioana Botezan, *Corespondența lui Cipariu* ; Alexandru Dobre, *Timotei Cipariu la Academia Română*.

Omagiind personalitatea ilustrului său înaintaș în forul academic, acad. Radu Voinea, președintele Academiei R. S. România, în comunicarea prezentată, a pornit de la aprecierea potrivit căreia Timotei Cipariu a fost unul dintre cei mai mari cărturari ai neamului nostru, care s-a bucurat, încă din timpul vieții, de un prestigiu puțin obișnuit în rîndurile românilor de pretutindeni.

Născut la 21 februarie 1803, în comuna Pănade, așezare de oameni vrednici, situată nu departe de Blaj, ca unul din cei șase copii ai lui Iacob Țipar, țaran ai cărui strămoși s-au stabilit în Transilvania venind din Moldova, a învățat „buchile” în casa părintească, unde a prins și gustul cititului.

După ce a trecut în revistă anii de școală, cu atmosfera intelectuală a Blajului primeilor decenii ale veacului trecut; activitatea lui de profesor și apoi director al liceului din Blaj; de conducător al tipografiei seminarului din același oraș; deținător al unor înalte demnități în ierarhia clericală, comunicarea arată că, în 1831, Cipariu alcătuiește prima culegere mai mare de expresii și locuțiuni românești din Transilvania. Un mare merit al cărturarului este și acela de a fi tipărit, în 1835, cu litere latine, cea dintâi carte bisericească din țara noastră, intitulată *Orologiul sau Ceaslovul*. Tot el a scos cel dintâi ziar românesc, tipărit în 1847 cu litere latine, ceea ce mărcă începutul scoaterii scrierii chirilice din biserică, din cărțile și ziarele românești.

În 1854, Cipariu publică lucrarea *Elemente de limba română după dialecte și monumente vechi*, iar în anul următor scoate cartea *Acte și fragmente*, o contribuție plină de interes, care conține documente noi privind istoria bisericii române din cele mai vechi timpuri. Acestea le urmează, în 1857, *Gramatica latină după Schinagl*, retipărită într-o nouă ediție, în 1860. Noi opuri s-au adăugat operei lui Cipariu: *Crestomație sau Analecte literare din cărțile mai vechi și noue românești, tipărite și manuscrise, începând de la secolul XVI pînă la al XIX* (1858); *Elemente de poezie* (1860); *Elemente de filosofie după W. T. Krug* (1852); *Compendiu de gramatică limbii române* (1870); *Gramatica limbii române partea I-a. Analitică*, (1869) *Gramatica limbii române partea a II-a. Sintetică* (1877) — ambele volume premiate de Academia Română.

Cipariu a cheltuit multă energie și inteligență și în domeniul ziaristic, fiind el însuși nu numai combatant în coloanele unor publicații ca foile lui Barițiu, dar și editorul unor gazete, scrise în alfabet latin, precum „Organul luminării” (1847) devenit, în 1848, „Organul național”; „Învățătorul poporului” (1848); revista „Archivum pentru filologie și istorie” (1867—1872) — care poate fi considerată prima revistă românească de filologie.

Prin opera sa — subliniază comunicarea —, Cipariu s-a dovedit un vrednic continuator al școlii ardelenice, care a jucat un rol atât de important în trecutul cultural al întregului nostru popor.

Marele merit, însemnătatea deosebită a scrierilor și studiilor lui Cipariu stau în aceea că el a înțeles cel dintâi că limba trebuie studiată în dezvoltarea ei istorică. El a intuit că cunoașterea organismului intim al limbii române nu se poate dobîndi numai prin cercetarea limbii de azi și a asemănării ei cu latina. Cipariu a fost primul care a văzut că această cunoaștere se cîștigă numai urmărind limba pas cu pas, și în fazele prin care a trecut, cât se poate mai departe în negura istoriei, căutîndu-i rădăcinile în latina vulgară și nu în cea cultă.

În ceea ce privește concepția sa istorică, Cipariu pune în evidență faptul că istoria Transilvaniei a fost un lung șir de suferințe, în care zilele de bucurie „au fost mai puține și mai rare decît pașa de corb alb”. Cu privire la problema continuității poporului român în Transilvania, el arată că „Românii n-au părăsit această patrie, nice au ieșit din ea afară. Cine e acela să cuteze a zice că românii în Transilvania nu e în patria sa? (...) De au fost unii care au cutezat pînă acum a ne zice în față, de mai e careva să ne-o zică în dos (...) sau cei ce ne dispută acest drept și nu îi auzim noi, să-i lăsăm să umble pe căile fățărnicilor, cleveților și ticăloșilor”.

Autorul comunicării a subliniat că Cipariu nu a fost numai un teoretician, ci și un om de acțiune politică. La revoluția de la 1848 sau în Dieta transilvană de la Sibiu, precum și în alte împrejurări, el a desfășurat o intensă activitate pentru apărarea drepturilor și libertăților românilor transilvăneni, ridicarea poporului nostru la demnitatea meritată.

Următoarea comunicare, susținută de Mioara Avram, arată că studiile istorice asupra începutului și trecutului limbii române, precum și principiile lui asupra foneticii, morfologiei și sintaxei, l-au făcut pe T. Cipariu vrednic de supranumele ce i s-a dat, acela de „părintele filologiei românești”.

La rîndul său, Grigore Brăncuș, în comuni carea sa, a remarcat că prin unele idei de lingvistică generală, răspîndite cu dărnicie în opera sa, Cipariu se apropie de gîndirea lingvistică modernă. El susține că limba funcționează ca mijloc de comunicare socială. Influențat de gramaticile generale, afirmă că limba e guvernată de aceleași legi ca și gîndirea; sintaxa și diferitele ei categorii sint definite în termenii logicii, iar cuvintele sînt considerate „semne ale cugetului”. Cipariu a sesizat diferența dintre limbă, ca „permanență lingvistică”, și vorbire, ca formă de concretizare a limbii. El se apropie și de principiile semioticii moderne, prin înțelesurile largi pe care le acordă „semnului”; nu n-ai cuvîntul însă este unitate lingvistică. Scrierea e compusă din „semne ale semnelor”.

Cipariu consideră că ortografia etimologică e un mijloc de unificare a limbii culte. Ortografia preconizată de el stă la baza ortografiei fonologice a lui Titu Maiorescu.

În comunicarea sa, Carmen Pamfil a expus principiile științifice care au stat la baza alcătuirii primului volum, recent ieșit de sub tipar al ediției critice a operei filologice a lui Cipariu. Ion Rotaru s-a ocupat pe larg, în comunicarea sa, de concepția teoretică a savantului referitoare la poezie, concepția expusă în lucrarea *Elemente de poetică, metrică și versificațiune*. În spirit pașoptist și iluminist, Cipariu credea cu tărie în puterea civilizatorie a culturii umane, a istoriei, filologiei și a literaturii beletristice. De sorginte clasică-horațiană și aristotelică, concepția despre poezie a cărturarului blăjean ne apare astăzi drept una dintre cele mai constructive în cultură, absolut potrivită timpului său și spiritului nostru latin.

În continuarea acestei comunicări, Octav Păun a vorbit convingător, apelând la numeroase exemple, despre preocupările lui Cipariu în domeniul cercetării culturii populare, remarcând contribuțiile de substanță ale cărturarului și în acest spațiu al culturii.

Ioana Botezan a insistat, în comunicarea sa, asupra corespondenței lui Cipariu, care se ridică la peste 700 de piese, din cele 2896 de documente din arhiva savantului. Ele reflectă aria largă a relațiilor și preocupărilor sale în domenii dintre cele mai diverse.

Reliefind activitatea savantului la Academia Română, Alexandru Dobre, în comunicarea sa, a subliniat din capul locului că cinstita memorie a lui Timotei Cipariu se cuvenea să-și aibă locul său de onoare în programul de manifestări al Academiei, cu atât mai mult cu cât ilustrul cărturar blăjean a avut meritul particular de a fi fost unul dintre membrii fondatori ai Societății Academice Române, aducându-și o contribuție însemnată la înfăptuirea obiectivelor prioritare, la consolidarea organizatorică și formarea prestigiului tinerei, pe atunci, instituții academice românești. Iată de ce, la împlinirea unui veac de la moartea lui Cipariu, Academia a considerat de datoria ei să acorde atenția cuvenită acestui eveniment comemorativ, pentru a readuce în conștiința celor de azi câteva din paginile memorabile ale trecutului Academiei, ilustrate prin viața și opera unuia dintre cei mai reprezentativi exponenți ai săi din perioada începuturilor.

Comunicarea a subliniat apoi meritele lui Cipariu în privința elaborării statutelor Societății Academice, în conducerea acestei instituții și mai ales în contribuțiile sale la stabilirea normelor ortografice, a programului de elaborare a Dicționarului, la care, la un moment dat a devenit coautor, și îndeosebi la elaborarea gramaticii, publicată sub egida forului academic. De asemenea, comunicarea a evocat o serie de momente importante, în care Academia a omagiat personalitatea cărturarului transilvan.

În șirul acestor manifestări trebuie să menționăm prezența Academiei, prin Secția sa de științe istorice, la organizarea manifestărilor comemorative de la Blaj, în zilele de 23—24 septembrie. Cu această ocazie, acad. Radu Voinea și acad. Ștefan Pascu au prezentat comunicări la sesiunea științifică. Președintele Academiei R. S. România a depus o coroană de flori la mormântul lui Timotei Cipariu și a dăruit Bibliotecii din Blaj exemplarul-semnal din primul volum al ediției critice de opere ale lui Cipariu, ediție ce se realizează în Editura Academiei.

În încheierea sesiunii de comunicări, acad. Ștefan Pascu, președintele Secției de științe istorice a Academiei, în completarea comunicărilor prezentate, a schițat o efigie a savantului și omului Cipariu, care s-a dăruit pe de-a-ntregul propășirii științei și culturii românești, înălțării neamului său pe care l-a iubit din toată ființa.

Marin Aiftincă

CARTEA ROMÂNEASCĂ ȘI STRĂINĂ DE ISTORIE

General-locotenent dr. ILIE CEAUȘESCU, *Independența poporului român — obiectiv fundamental al politicii Partidului Comunist Român*, Edit. militară, București, 1986, 366 p.

Cunoscător profund al istoriei poporului român, autor a numeroase lucrări privind lupta, sacrificiile și victoriile strămoșilor pentru neatințare și independență, general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu în cartea la care ne referim aduce în atenția cititorului cele trei laturi majore: tradiție, actualitate și perspectivă ale independenței, cuvint simbol cu semnificații adinci în devenirea multimilenară a trecutului istoric românesc. Tezaur de experiență al umanității, bunul cel mai de preț în viața popoarelor, această permanență a românilor alături de lupta pentru unitate și continuitate pe pământul străbun, definește chintesența întregii noastre istorii naționale, ea a dat relief tuturor marilor înfăptuiri, a modelat însuși sensul și substanța tradițiilor noastre.

Ridicind pe noi trepte, în noile condiții istorice principiul neatințării, Partidul Comunist Român încă de la făurirea lui în 1921 a așezat în centrul politicii sale obiectivul suprem al apărării și consolidării independenței naționale. Continuator strălucit al luptei poporului român pentru neatințare și independență Partidul Comunist Român, apărător neînfricat al acțiunii antifasciste după marea victorie din august 1944 și-a asumat misiunea de a conduce națiunea pe coordonatele unui ev nou, a egalității, dreptății și libertății depline.

După Congresul al IX-lea al partidului din 1965, care a deschis noi orizonturi în domeniul gândirii și acțiunii practice de construire a socialismului pe pământul străbun, independența națională a devenit cheia de boltă a afirmării României socialiste în lumea contemporană, temelia prestigiului de care se bucură țara noastră pe toate meridianele globului iar tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului și președintele Republicii principalul ei promotor, apărător consecvent al acestui principiu legic al independenței poporului român și al tuturor popoarelor lumii.

Concepută în 12 capitole lucrarea analizează lupta pentru independență la români, aspecte ale acestei acțiuni în istoria universală, problematica ei actuală, existența și respectarea acestui principiu, ca mijloc eficient și singura cale de colaborare între țări, condiție obiectivă a salvării păcii și menținere a unui climat de înțelegere și cooperare între națiuni mari, mici și mijlocii, egale în drepturi.

Referindu-se în capitolul I la conceptul de independență și caracterul ei legic autorul arată: „Ca sferă de cuprindere teoretică și practică *independența* statornicește egalitatea unui stat în raport cu celelalte state ale comunității mondiale, deplina sa neatințare în cadrul relațiilor internaționale. *Independența* definește, împreună cu *suveranitatea*, libertatea de acțiune a statelor și națiunilor în politica lor internă și externă, reprezentind principii de fond ale dreptului internațional, ale relațiilor interstatale”.

Sînt trecute în revistă definițiile date de-a lungul timpurilor conceptului de independență națională și suveranitate, de la cea a juristului și filosofului olandez Hugo Grotius în 1663 în cartea sa *Despre dreptul războiului și al păcii*, la cunoscuta Declarație de independență a S.U.A. din 1776, a celei formulate în 1789 în Declarația drepturilor omului și cetățeanului, adoptată de Revoluția franceză, la decretul asupra păcii din noiembrie 1917 prin care V. I. Lenin afirmă dreptul fiecărei națiuni la exprimare independentă, la existență de sine stătătoare pînă la actualele Rezoluții ale O.N.U. și Declarația privind principiile care guvernează relațiile reciproce dintre statele participante la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa semnată la 1 august 1975 de șefi de state și guverne din cele 35 de state participante. După ce evidențiază lupta pentru libertate și neatințare a poporului nostru de la Decebal la Ștefan cel Mare referindu-se la celebrele învățături ale lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie, adevărat tratat de filosofie și practică politică, de la revoluțiile române din 1821 și 1848 la 1877 și 1918, la apărarea principiului independenței și suveranității la Liga Națiunilor de către N. Titulescu, autorul în spiritul tezelor secretarului general al partidului elaborează principii definitorii ale conceptului de independență națională care sau este integrală, completă, atotcuprinzătoare sau nu există.

Se critică argumentat o serie de teorii care neagă importanța statului național în epoca actuală ce se manifestă în trei curente principale: federalismul, mondialismul și concepția responsabilităților speciale toate tinzind să ducă la limitarea independenței și suveranitatea state-

„Revista de istorie”, tom 41, nr. 1, p. 113—121, 1988

lor mai mici, să oprească cursul marilor transformări spre întărirea independenței popoarelor, spre realizarea unei lumi în care fiecare națiune să se poată dezvolta liber, fără nici un amestec din afară.

Ocupându-se de necesitatea obiectivă a unei independențe reale pentru existența și dezvoltarea popoarelor autorul subliniază că „impusă de practica vieții internaționale ca un principiu fundamental al relațiilor interstatale, independența națională se vedește a fi, retrospectiv și în perspectivă istorică, element esențial al evoluției umanității, legitate obiectivă, a funcționării firești a comunității mondiale de state și popoare”. În secolul al XIX-lea, numit și „secolul naționalităților” a avut loc un uriaș proces de constituire și afirmare a statelor naționale independente în condițiile unei împotriri acerbe a merilor puteri expansioniste, proces care a continuat și după sfârșitul primului război mondial când a avut loc prăbușirea marilor imperii multinaționale, austro-ungar și țarist. După al doilea război mondial noi popoare din Asia și Africa și-au cucerit independența iar în etapa actuală principiul independenței naționale s-a impus ca o realitate covârșitoare, de care nu se poate face nici un fel de abstracție. Nu se poate întrevedea progresul accelerat și multilateral al omenirii fără respectarea întocmai a acestei legități a evoluției istorice, fără afirmarea dinamică a independenței tuturor statelor lumii. Evoluția istorică a României, începând cu jumătatea secolului trecut, revoluția de la 1848, programele sale similare în cele trei principate, Unirea de la 1859, cucerirea independenței la 1877, făurirea statului național unitar la 1918, victoria revoluției de eliberare socială și națională din august 1944 sînt momente de rezonanță tipice pentru caracterul legic al independenței naționale în viața unei națiuni, pentru necesitatea obiectivă a instaurării acestui principiu în viața internațională.

În capitolul III, Independența la români — două milenii și jumătate de lupte eroice pentru apărarea ei, cel mai amplu ca întindere și dens în conținut, autorul arată ca exemple din îndelungata istorie de eforturi și sacrificii a neamului românesc pentru autonomie și neatințare că istoria poporului român are ca trăsătură predominantă lupta pentru apărarea independenței, suveranității și integrității vetei străbune. De la opunerea geților în anul 514 î.e.n. — acum 2500 de ani — armatelor invadatoare persane a lui Darius I la înfăptuirea statului dac centralizat și independent, a personalității politice și militare de excepție care a fost Burebista și epopeea apărării Daciei la începutul secolului I e.n. de către Decebal, pentru a se referi doar la unele exemple, dezvoltate în lucrare pentru a înțelege mai bine lupta strămoșilor în antichitate pentru libertate și neatințare.

Din cronici se cunoaște faptul că poporul român din Transilvania și Banat, condus de iluștrii voievozi români, Menumorut, Glad și Gelu au dus lupte eroice și au opus o dirză rezistență expansiunii triburilor ungare în sec. al X-lea. Făurirea statelor feudale românești a fost de asemenea rodul bătăliilor purtate pentru neatințare. Luptele lui Mircea cel Bătrîn, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Petru Rareș, unificarea celor trei țări române, Muntenia, Moldova și Transilvania sub conducerea lui Mihai Viteazul au constituit momente de cotitură în istoria națională pentru apărarea pămîntului străbun, pentru libertate și independență. Amplele mișcări populare și revoluțiile din secolul al XIX-lea care au culminat cu cucerirea independenței depline în 1877, făurirea statului național unitar român au creat premisele trecerii la o etapă superioară de dezvoltare, s-a putut realiza refacerea economică, unitatea administrativă, iar aplicarea reformelor electorale și agrară ca și adoptarea noii constituții în 1923 au asigurat cadrul juridic edificării structurilor caracteristice unui stat burghez-democrat cu regim parlamentar.

Autorul relevă în cartea sa și aspecte ale luptei pentru apărarea independenței în istoria universală: împotrivirea Atenei contra puternicei armate a imperiului persan în anul 480 î.e.n., ridicarea Romei împotriva invaziilor galilor în sec. al IV î.e.n., lupta popoarelor supuse agresiunii Romei, în antichitate: rezistența francezilor împotriva Angliei în timpul războiului de 100 de ani în sec. al XIV-XV-lea, lupta americanilor împotriva coloniștilor englezi în sec. al XVIII pentru cucerirea independenței patriei lor, lupta popoarelor cotoprite de Napoleon, puternica acțiune de rezistență a popoarelor în primul și al doilea război mondial, ceea ce a demonstrat neconținut că nimeni și nimic nu pot pune stavilă năzuinței de libertate a popoarelor, că independența reprezintă unul din bunurile supreme ale acestora.

În capitole distincte, general-locotenent dr. Ilie Ceaușescu în lumina materialismului dialectic și istoric, a operei secretarului general al partidului, a unei bogate documentări din presa timpului, a materialelor de arhivă, a unor lucrări publicate tratează problematica independenței patriei în concepția socialiștilor români, a Partidului Comunist Român, a restabilirii independenței și suveranității naționale a României după 1944, întărirea și consolidarea ei după Congresul al IX-lea al partidului, eveniment de însemnătate istorică în viața patriei. În spirit nou sînt dezbătute problemele apărării independenței și suveranității naționale ca obiectiv fundamental al doctrinei luptei întregului popor pentru apărarea țării, existența și respectarea inde-

pendenței fiecărui popor ca singura cale posibilă a colaborării între țări, condiție obiectivă a salvării păcii. Ultimele două capitole se referă la rolul României în promovarea independenței ca principiu fundamental al relațiilor dintre state și independența națională în perspectivă istorică.

În evoluția destinului României socialiste Congresul al IX-lea al P.C.R. a fost o adevărată piatră de hotar cu adinci și multiple semnificații în viața partidului, statului și a națiunii, autorul subliniind că independența și suveranitatea națională se relevă ca principii fundamentale ale construcției noii orânduiri și totodată ele se impun ca definiții pentru funcționarea normală, ferite de primejdii (conflicte, insecuritate, războaie etc.) a relațiilor dintre state. Doctrina noastră militară și sistemul apărării naționale se înscriu ca cele mai valoroase înfăptuiri ale P.C.R.

Problematica perspectivelor istorice ale independenței naționale este astăzi foarte mult discutată. Trecind în revistă diferite teorii a „interdependențelor globale”, ale „perimării națiunii și a independenței naționale” autorul relevând că lumea de astăzi este într-adevăr o lume a interdependențelor dă un răspuns argumentat arătând că necesitatea obiectivă a existenței în plan internațional a instituției independenței naționale rezultă dintr-o serie de caracteristici ale evoluției istorice a umanității care vor continua să se manifeste și în viitor.

Cu justețe arată în concluzie autorul lucrării că întărirea continuă a independenței tuturor popoarelor reprezintă una din sarcinile fundamentale ale forțelor progresiste, revoluționare, ale comunistilor, ale tuturor celor ce militează pentru progres, pentru colaborare și pace. Viitorul aparține unei lumi mai drepte și mai bune, egalității sociale și naționale, respectului dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, independentă.

Pentru cunoașterea mai exactă a punctului nostru de vedere peste hotare într-o problemă cardinală a zilelor noastre la finalul cărții în afara unui indice general de un real folos, cuprinsul lucrării și rezumatele sînt publicate în limbi de circulație internațională; engleză, rusă, franceză, germană și spaniolă.

Cartea de o certă valoare științifică și politică, dezbătînd una dintre problemele cele mai actuale ale contemporaneității prezintă cu acuratețe și documentat, cu un profund mesaj patriotic, viziunea românească pe baza experienței noastre și a istoriei universale, punctul de vedere al partidului nostru în problematica independenței și suveranității naționale.

Ion Apostol

GHEORGHE ZAHARIA, *Unitatea național-statală, independența și progresul social — esența vieții poporului român*, Edit. militară, București, 1986, 416 p.

Problematica abordată de Gheorghe Zaharia în cartea sa cuprinde aspectele luptei poporului român pentru unitate, independență și progres social într-un larg orizont, bine distribuit de autor în cele 12 capitole ale lucrării. Urmărind aceste idei și concretizîndu-le în diferitele etape istorice, Gheorghe Zaharia prezintă în mod real istoria poporului român în această largă epocă, creionîndu-și concluziile pe baza teoriei materialist dialectice și istorice și folosind ca temelie documentele de partid precum și concluziile ce se desprind din lucrările tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Pentru a concretiza afirmațiile sale, autorul a reușit să sublinieze momentele cele mai expresive din istoria luptei pentru aceste idealuri, în capitole ca: Semnificația făuririi statului feudal unitar român sub Mihai Viteazul; Unirea Moldovei cu Muntenia; 9 mai 1877 — semnificații și consecințe: România în primul război mondial. Marea epopee militară din vara anului 1917; 1918: Marea Unire a poporului român; Începutul celui de al doilea război mondial; Demersurile României pentru rămînerea ei în afara acestuia; aducînd astfel o contribuție valoroasă la adîncirea sensului istoric al acestor idei. Deși subiectul în sine a constituit conținutul și al altor lucrări sau studii anterioare, prin competența sa politică și profesională, autorul a abordat aspectele cele mai simbolice la nivelul cel mai concis, aducînd nu numai o contribuție la cunoașterea istoriei luptei naționale a poporului român, dar și prezentarea acestora într-o sinteză științifică, pătrunsă de maturitate. Zugrăvind-ne faptele și evenimentele istorice, îmbinate cu rațiuni lucide și interpretări științifice, ni se oferă o prestigioasă lucrare pentru toți cititorii, atît pentru specialiști, cît și pentru alți iubitori de istorie din țara noastră. În același timp, ne este creionată o imagine clară în context internațional a marilor momente din lupta națională a poporului român, în cadrul istoriei sale multimilenare.

Se cuvine să subliniem importanța modului de abordare a acestei lupte naționale, jalonată în procesul dezvoltării forțelor sociale înaintate, în progresul istoric al țării, mai ales reliefa, succintă dar clară, a rolului clasei muncitoare, a partidului său politic, în realizarea marilor obiective ale progresului general al țării noastre. Sînt ideile ce se desprind din capitolele ca: Momente revoluționare deschizătoare ale epocii moderne; Probleme fundamentale ale dezvoltării României și ale apărării independenței sale în programele partidului revoluționar al clasei muncitoare; Dezvoltarea României întregite. Lupta forțelor revoluționare și democratice pentru apărarea unității și independenței țării în anii 1919—1939; Lupta forțelor revoluționare, democratice și patriotice pentru eliberarea țării de sub dominația Germaniei naziste. Contribuția României la înfringerea fascismului. Aceste capitole, marcînd perioade istorice bine definite, sînt coordonate în cadrul firesc al procesului istoric care s-a desfășurat de-a lungul întregii perioade, de la Mihai Viteazul și acțiunea sa pentru înfăptuirea unirii, pînă aproape de zilele noastre. Încă din secolul trecut, proletariatul, care se dezvoltă, arată autorul, a devenit forța socială, menită a organiza și mobiliza, prin organizația sa politică, credincioasă ideilor socialiste marxiste, lupta întregului popor român pentru drepturi economice și politice, pentru înfăptuirea unei României unite. „Crearea și dezvoltarea partidului clasei muncitoare a fost rezultatul evoluției economice, sociale și politice a țării, a cristalizării și maturizării conștiinței de clasă și ideologice a proletariatului”, —subliniază autorul (p. 80). De aceea, lucrarea acordă o atenție deosebită rolului partidului clasei muncitoare care, prin întreaga sa activitate, a ridicat pe trepte superioare conștiința națională a poporului român imprimînd un real conținut revoluționar luptei sale pentru libertate și unitate națională această operă epocală a întregului popor — după cum menționează autorul, „la realizarea căreia clasa muncitoare, mișcarea socialistă aduseseră o prețioasă contribuție” (p. 129).

După constituirea statului național unitar român de la 1 Decembrie 1918, perioada istorică următoare cuprinde cea mai amplă parte a cărții lui Gheorghe Zaharia, cînd „cadrul național unitar devenise o veritabilă forță motrice pentru întreaga evoluție ulterioară a țării, accelerînd procesul istoric al societății românești pe toate planurile” (p. 137—138). Este de altfel perioada istorică care a făcut parte din preocupările îndelungate ale autorului, mai ales în problema din timpul celui de al doilea război mondial, pentru eliberarea țării noastre de sub dominația Germaniei naziste, pentru înfringerea fascismului, în general. Datele noi, prezentate cu competență, inscrie reala valoare a acestei lucrări, care prezintă rolul Partidului Comunist Român în cadrul acestei confruntări istorice atît de dure. Autorul convinge pe toți cititorii prin afirmația sa documentată: „Conștient de faptul că nu se poate fi indiferent și nepăsător față de condițiile politice, sociale și culturale, în care își desfășura lupta și, prin urmare, că nu-i pot fi indiferente destinele țării, Partidul Comunist Român animat de devotament profund față de interesele superioare ale poporului, a chemat toate forțele organizate și neorganizate ale clasei muncitoare, întregul popor la lupta împotriva agresorilor, pentru restabilirea suveranității și independenței naționale” (p. 323). Pornind de la această idee fundamentală, Gheorghe Zaharia ne prezintă eroica luptă a poporului român împotriva armatei fasciste, importanta sa contribuție la marea victorie asupra fascismului. Ca un bun cunoscător al acestei acțiuni istorice, el aduce o contribuție de seamă la prezentarea acțiunilor militare, la caracterul întregii politici externe a țării, care avea drept scop nu numai apărarea unității patriei ci și respectarea integrității sale teritoriale. Este prezentată, de asemenea, cu matură competență, întreaga desfășurare a conflictelor politice interne, pătrunzînd sensul real al desfășurării evenimentelor istorice, pînă la „anii revoluției și construcției socialiste — anii celui mai înalt grad de independență și progres social”, cuprinși în ultimul capitol al cărții. Autorul explică semnificația diferitelor momente istorice din acei ani, de la 23 August 1944, prezentînd-o sub forma sa reală de revoluție de eliberare socială și națională, la gruparea forțelor revoluționare din întreaga țară, sub conducerea Partidului Comunist Român, proces ce a determinat profundele prefaceri revoluționare și înfăptuirea mărețelor realizări în toate domeniile de activitate. Este subliniată astfel activitatea intensă ce s-a desfășurat în vederea desăvîrșirii transformărilor revoluționare burgeo-democratice, cucerirea puterii politice, pînă la realizarea reformelor sociale profunde care au determinat construcția societății socialiste în țara noastră. Gheorghe Zaharia ne prezintă succint, întreaga perioadă care a urmat, îndeosebi după Congresul al IX-lea al P.C.R., cînd în fruntea partidului și a țării a fost ales tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sînt ani care au marcat mari prefaceri revoluționare, România ridicîndu-se pe trepte noi, superioare, atît în domeniul progresului material cît și spiritual. „Originalitatea concepției Partidului Comunist, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate — susține, pe bună dreptate autorul — se exprimă, înainte de toate, în faptul că această operă este concepută ca un proces complex și atotcuprinzător, care vizează dezvoltarea armonioasă și perfecționarea necontenită a forțelor de producție și sociale, perfecționarea permanentă a întregului sistem a

suprastructurii, promovarea principiilor eticii și echității socialiste, afirmarea personalității umane, a umanismului nou care pune în primul plan omul cu necesitățile lui" (p. 378). Sint probleme care s-au dezbătut la congresele partidului ce au avut loc în toți acești ani, la care întregul popor era chemat să-și aducă contribuția atât în domeniul industrial cit și agrar, pentru creșterea și dezvoltarea României socialiste.

Riguroasa ținută științifică a lucrării prezintă astfel cititorilor tabloul real al rezultatelor luptelor poporului român, de-a lungul secolelor, pentru unitate națională, independență și progresul social — ca o reală esență a vieții sale. Toate aceste calități ale cărții lui Gheorghe Zaharia o va face să rămână înscrisă în istoriografia românească contemporană ca un studiu binevenit al acestei probleme complexe, deosebit de interesantă.

Georgeta Tudoran

ANASTASIE IORDACHE, APOSTOL STAN, *Apărarea autonomiei Principatelor române, 1821—1859*, Edit. Academiei, București, 1987, 216 p.

Apariția unei noi cărți, atunci când ea privește un aspect atât de frecvent invocat și dezbătut în istoriografia noastră precum cel al rolului independenței în istoria românilor, a fost întotdeauna de natură să trezească un interes deosebit. Când această carte anunță, ca în cazul de față, o serie întregă de precizări esențiale în adâncirea problematicii aspectului la care ne referim, atunci interesul pe care îl merită devine cu atât mai mare.

Cea dintâi remarcă la adresa lucrării privește faptul că autorii, nume consacrate, specialiști cunoscuți în domeniul studierii istoriei moderne, cercetători la institutul „N. Iorga”, abordează problematica independenței dintr-o perspectivă care ne conduce spre miezul ei. Ei urmăresc, în fond, să lămurească cu claritate și în mod sistematic raportul dintre independență și autonomie. Acolo unde alți autori s-au pronunțat pînă acum doar în treacăt, fără a sesiza toate articulațiile posibile ale acestui raport, Apostol Stan și Anastasie Iordache și-au propus în această carte să evoce și să analizeze împrejurările care au pus autonomia și independența nu doar într-un simplu raport de consecuție ci într-o relație strinsă, în care triumful deplin al celei din urmă nu intervine, în istoria noastră, decît după ce autonomia și-a consumat substanța ei istorică.

Dincolo de titlul lucrării, care ne vorbește de lupta pentru apărarea autonomiei Principatelor Române în intervalul 1821—1859, cititorul va descoperi deci, în paginile acestei cărți, existența ei și evoluția acestei relații de o natură specială. Autorii o extrag din întregul complex al datului istoric, îi dau contur, delimitînd-o, conducîndu-ne spre reflecția asupra specificității și valorii acestei relații ca experiență a istoriei moderne românești.

Punctul de plecare al cercetării întreprinse se degajă din însăși introducerea cărții, semnată de Apostol Stan. El este dat de distincția, foarte limpede, ce se face aici: în condițiile epocii moderne, începînd încă din secolul al XVIII-lea, cu revoluțiile burgheze din coloniile nord-americe și din Franța, „principiul suveranității poporului, manifestat ca o aspirație în exercitarea politicii interne, a fost extins și pe planul politicii externe, născîndu-se astfel conceptul de independență, necunoscut în evul mediu în raporturile dintre state”. Distincția este fundamentală, ca principiu, și dezvăluie viziunea autorilor. Ea a permis justa corelare a ideilor urmărite cu contextul istoric, fără a se aduce astfel vreo știrbire adevărului istoric.

Căci după cum subliniază autorii, tot în introducere, revoluțiile înfăptuite pînă spre 1820 conduseră la cristalizarea și parțial concretizarea conceptului de stat-națiune, proclamînd și înfăptuind abolirea raporturilor internaționale bazate pe inegalitate și subordonare dar aceasta realitate se restringea la apusul Europei. În centrul și sud-estul ei, condițiile se prezentau diferit — unele dintre popoarele de aici își pierduseră cu totul identitatea politică în evul mediu. Dacă a veni în vedere această situație externă, în pragul epocii moderne Moldova, Țara Românească și parțial Transilvania prezentau o situație de mijloc moștenită din evul mediu. Ca rezultat al rezistenței lor și a unor împrejurări istorice locale, românii izbutiseră să-și mențină ființa statală în cadrul unui statut de autonomie în relațiile cu Imperiul Otoman în cazul Moldovei și a Țării Românești. Recunoscută prin așa-numitele capitulații, autonomia reprezenta baza legală a acestui statut deși la începutul secolului al XIX-lea ea nu mai desemna, cum se subliniază în lucrare, decît un cadru în care relațiile respective alunecaseră spre forme grav degenerate, în detrimentul celor două țări române.

Ele indicau raportul fluctuant, instabil, al forțelor dominante din acest colț al Europei, a căror singură contrapondere o reprezentau doar aspirațiile de libertate ale românilor. La începutul epocii moderne ei încep să conteste dominațiile străine în forme noi și în această conjunctură autonomia — care asigurase celor două țări române, în mod formal și efectiv, o libertate de acțiune indispensabilă continuității lor statale în evul mediu — se vedește în continuare drept singura formulă, în funcțiune de altfel, capabilă să asigure recunoașterea statului internațional distinct al principatelor vis-à-vis de imperiile vecine.

Ea prezenta avantajul de a satisface interesele puterii suzerane, Imperiul Otoman, ca și susceptibilitățile acestuia accentuate de declinul lui, dar în același timp și ambițiile Imperiului țarist și Imperiului Habsburgic, cărora autonomia le oferea mijloace de camuflare a pretențiilor lor anexioniste, câtă vreme ele trebuiau prezentate Europei drept bune intenții. Pentru români, autonomia rămânea unica modalitate de a invoca, după împrejurări și posibilități, dreptul la permanența identității lor politice, ocupînd-o pretențiilor dominante mai virulente, în consens, eventual, cu acele pretenții aflate în defensivă. Împrejurările și posibilitățile se întrezăreau însă, cum avem să aflăm din conținutul cărții, într-un context dificil, cu ocazia unor crize internaționale majore, care, implicînd și principatele române cu teritoriul lor, ofereau nu numai prilej de rediscutare a statutului lor. De la o criză la alta autonomia lor era încălcată, răstălmăcită, abuzată, cu prea puține asigurări că avea să fie măcar restaurată.

Etapela luptei pentru apărarea autonomiei între anii 1821—1859 se desprind din chiar structura pe care autorii au dat-o lucrării. Într-o primă parte a ei, semnată de Apostol Stan, este urmărită, în tot atîtea capitole, problema autonomiei în timpul revoluției de la 1821, în anii restabilirii domniilor pamîntene, în anii 1828—1834 și în perioada domniilor regulamentare. Acestor 4 capitole li se adaugă, în partea a doua, scrisă de Anastasie Iordache, alte 4, acoperînd perioada 1848—1859, în care lupta pentru apărarea autonomiei este analizată în contextul revoluției de la 1848, în anii restabilirii regimului regulamentar și a protectoratului țarist (1848—1853), în perioada abolirii acestui protectorat, în perspectiva restabilirii unui nou statut internațional (1853—1856) și, în sfîrșit, în anii realizării Unirii, care au conferit principatelor un nou statut internațional.

Între reperele acestea, analiza ce se face ne promite o reconstituire integrală a luptei purtate în apărarea autonomiei. Calitățile lucrării nu se reduc însă nicidecum la o reconstituire de fapte. Ne aflăm, de altfel, în fața unei lucrări care are numai puțin peste 200 de pagini și autorii au evitat desigur abundența amănunțelor, stăruînd doar asupra detaliilor cele mai semnificative în tratarea subiectului. La fel, citatul utilizat este cel mai elocvent ori de cite ori se apelează la el. Cititorul va afla deci calitățile lucrării mai ales în altă parte. De pildă, în modul în care autorii procedează la identificarea factorilor care determină conținutul autonomiei principatelor, formal și mai ales de fapt. Autorii urmăresc în acest scop evoluția factorilor externi din manifestarea cărora se degajă limitele impuse autonomiei principatelor în diferite momente, mai ales jocul intereselor puterii protectoare și suzerane, cu maniera lor diferită de a invoca și încălca autonomia. Este însă la fel de atent prezentată și lărgirea treptată a cercului de interese implicate în problema autonomiei principatelor. Autorii analizează, în mod interesant, rolul jucat permanent de puterile occidentale în stabilirea statutului de autonomie, nu numai prin prezența lor ci și atunci cînd au fost absente în jocul forțelor.

Impulsul decisiv și cel mai persistent pentru apărarea autonomiei, spre lărgirea ei în sensul intereselor poporului român a venit, în opinia autorilor, din cealaltă direcție, a dezvoltării interne a societății românești după 1821. Nevoile generate de modernizarea ei au dat, gradat, nu numai energia necesară întreținerii acestei lupte ci și măsura insuficienței autonomiei. Fără a uza nici acum de amănunte inutile, autorii înfățișează și din această perspectivă modul în care autonomia s-a asociat, după 1821, ideilor de reformare și modernizare a societății românești, felul în care ea a urcat sau a coborît între prioritățile momentului atît în memoriile de înnoire ale vremii cît și în politica domnească, în viața politică a principatelor, în programele și acțiunea revoluțiilor de la 1821 și 1848, în sfîrșit, în întreaga gîndire politică românească a epocii.

Este desigur dificil să încercăm aici a pune în lumină toate aceste aspecte, așa cum se așează ele în desfășurarea tratării. Ni se pare mai potrivit să atragem atenția în continuare cititorului că meritul lucrării rezidă și în numeroasele idei și concluzii ale autorilor pe marea faptelor și desfășurărilor, pe viziunea ce ne-o transmite cu privire la lupta în jurul autonomiei. Este astfel deosebit de interesant modul nou, convingător, în care autorii demonstrează că integrarea autonomiei între obiectivele revoluției de la 1821 a condus curînd la conturarea unui veritabil concept al autonomiei statale. El rămîne în ființă, ne sugerează autorii, îmbogățîndu-se mereu cu noi formulări de obiective tactice și soluții, în întreg intervalul 1821—1859. Sesiizarea existenței acestui concept care a orientat spre succes lupta pentru obținerea unui nou statut internațional, prin Unire, la 1859, ni se pare a fi cîștigul cel mai serios al cărții.

Cu aceasta autorii explică cit se poate de adecvat rolul și rostul unor idei care revin insistent în gândirea și acțiunea politică românească a epocii. Fără această fixare a originii lor organice într-un concept, urmarea experiențelor trăite în lupta pentru apărarea statalității aceste idei riscă, cum li s-a întâmplat în multe lucrări, să rătăcească, în texte, între alte idei, fără un destin explicabil.

În lucrarea lor, Apostol Stan și Anastasie Iordache, reconstituind coerența conceptului de autonomie, înfățișează originea și evoluția suferită de idei atât de importante pentru gândirea politică și diplomatică românească în prima jumătate a secolului al XIX-lea precum : ideea nevoii absolute a înlăturării protectoratului țarist, a atragerii puterilor occidentale în garantarea autonomiei principatelor române și, de aici, a protectoratului colectiv, ideea necesității unei campanii convingătoare de informare a guvernelor și a publicului european în legătură cu cauza românească, ideea principelui străin.

În viziunea autorilor, conceptul autonomiei și lupta pentru apărarea ei nu sînt altceva, în esența lor, decît expresia instinctului politic, tenace și realist, care vine din direcția aspirației spre independență și care țintește permanent dincolo de autonomie, la statutul de independență. De aceea autorii accentuează în mod repetat momentele cînd aspirația spre independență răzbate în prim planul acțiunii politice, cu caracter programatic. În fața durității, deschise sau deghizate, a intervențiilor străine în principate, această aspirație se manifestă mai puternic și mai mult ca o forță, ce consolidîndu-se neîncetat în spiritul întregii societăți românești dă vigoare și orientează, cu un simț sigur, atît lupta pentru apărarea autonomiei cit și pe aceea pentru săvîrșirea Unirii.

În afara meritelor ei de fond, lucrarea are certe calități ce țin de documentarea pe care o utilizează. Autorii folosesc intens documente editate ca și inedite. Nu este deloc neglijată nici mulțimea contribuțiilor prezente în numeroase alte cărți și studii. În ansamblul ei documentația e solidă iar spiritul științific în care este tratată informația asigură pătrunderea sensurilor ei veritabile. Stilul lucrării este concis, clar, precis în caracterizarea situațiilor și ideilor, în surprinderea nuanțelor și exprimarea unor concluzii și idei proprii. Autorii au pătruns sensul adînc al problemei pe care au cercetat-o și reușesc să-l transmită, integral, cititorului, într-o lucrare temeinică, originală. Ei au ajuns, prin abordarea problemei luptei pentru apărarea autonomiei principatelor române în anii 1821—1859, la ceea ce am putea numi, pe bună dreptate, un studiu asupra particularității de manifestare a luptei pentru independență în sud-estul Europei, în cazul poporului român, în prima parte a secolului trecut.

Ion Stanciu

LUCIAN BOIA, *Probleme de geografie istorică*, București, 1985, 191 p.

Lucrarea lectorului universitar Lucian Boia realizată sub forma unui curs adresat studenților, reprezintă o reușită și curajoasă încercare de abordare a unui domeniu de cercetare mai puțin familiar pentru istoriografia noastră, acela al geografiei istorice, al relației de interdependență stabilite între om și mediul înconjurător de-a lungul istoriei. Ea se caracterizează prin exactitatea și bogăția informației, prin sistematizarea riguroasă a acesteia și prin scoaterea în evidență a ceea ce este esențial din problemele aduse în discuție.

Structura lucrării cuprinde 8 capitole. În primul dintre acestea autorul încearcă să definească sfera de cuprindere și de preocupări a geografiei istorice. Plecînd de la premisa că geografia studiază raporturile dintre elementele diverse ale mediului natural, inclusiv dintre om și mediu, el arată că geografia istorică preia mediul de la geografie și evoluția socială de la istorie. Ea reprezintă deci studiul interdependenței, în timp, a mediului natural și societății umane.

După părerea autorului, cu care sîntem întru-totul de acord, singura șansă a geografiei istorice împotriva interpretărilor extreme rămîne selectarea unor zone privilegiate de contact între om și mediu, acolo unde interdependența celor două elemente este mai puternică, mai concretă, mai nemijlocită.

Tot în acest prim capitol autorul formulează două întrebări fundamentale la care își propune să găsească un răspuns pe parcursul restului lucrării, și anume : dacă, cum și în ce măsură natura ce ne înconjoară a înfriurit dezvoltarea umanității ? Dacă și cu ce rezultate, asupra mediului și asupra sa însuși, omul s-a dovedit și se dovedește capabil să modifice fața naturii ?

În cel de-al doilea capitol al lucrării, care este și cel mai întins ca număr de pagini, aproape 70, se face o interesantă retrospectivă istoriografică a problematicii geografiei istorice, de la cele mai vechi mențiuni în acest sens și pînă în zilele noastre. În încheierea acestui capitol autorul propune câteva reguli pe care le consideră esențiale în orice abordare a problemelor în discuție, și anume :

nu există influențe unilaterale, ci interdependențe care se manifestă în mod permanent, în toate fazele istoriei și în toate laturile activității umane.

— raporturile om-mediu înregistrează o evoluție istorică, apărînd probleme și aspecte noi de la o epocă la alta, în funcție mai ales de dezvoltarea societății.

— este discutabilă ideea că odată cu evoluția civilizației, omul devine tot mai independent în cadrul natural.

— chiar cînd ne referim la influența factorilor naturali, trebuie înțeles faptul că aceștia nu sînt factori naturali puri, ci modificați într-o măsură sau alta prin acțiunea omului.

În cel de al treilea capitol, intitulat *Clima și istoria*, după ce trece în revistă principalele contribuții ale istoriografiei actuale, internaționale și românești, cu privire la istoria climei (Le Roy Ladurie, Lamb, von Rudloff, S. Goldenberg, I. Corfus), autorul prezintă pe scurt principalele metode de cercetare ale istoriei climei : investigarea izvoarelor scrise, exploatarea observațiilor meteorologice înregistrate în ultimele 2—3 secole, dendroclimatologia, metoda fenologică, metoda glaciologică, palinologia, studiul sedimentelor depuse în fundul mărilor și oceanelor. Apoi este făcută o scurtă prezentare a evoluției climei de la ultima glaciațiune și pînă în prezent, arătîndu-se că pînă în preajma epocii moderne reacția în lanț, dereglări climatice — dezastrul agricol — foamete — epidemii a fost un model al interacțiunilor mediu natural-economic-demografic.

Autorul consideră de asemenea că nu există răspunsuri universale în privința unor întrebări atât de complexe cum sînt cele referitoare la raporturile dintre evoluția socială și istoria climei. A stabili influența reală a climei reprezintă, după părerea sa, un demers delicat, care nu poate fi înfăptuit în mod adecvat decît prin cercetarea concretă, amănunțită, a fiecărei situații în parte și ținînd seama de complexitatea tuturor factorilor care concură la explicația generală.

Capitolul următor abordează problematica raporturilor stabilite de-a lungul istoriei între om, vegetație și faună. Sînt analizate influența condițiilor de mediu, a vegetației și faunei asupra populațiilor nomade și sedentare, raporturile dintre păstori și agricultori. Este prezentat, după Braudel, impactul pe care l-a avut cultivarea cu precădere a unei plante asupra Europei (griul), Asiei (orezul) și Americii (porumbul), este înfățișată pe scurt evoluția a două specii de animale sălbatice, elefantul și lupul, evoluție strîns legată de intervenția omului. Apoi este subliniată influența insectelor și mai ales a lăcustelor, asupra societății, importanța pe care utilizarea animalelor domestice, ca sursă alimentară, forță motrice și forță militară, a avut-o în a oferi spațiului european anumite elemente de superioritate față de alte zone ale lumii, influența pădurii asupra civilizației umane.

În capitolul al V-lea este făcută o scurtă prezentare a raporturilor dintre societatea umană și resursele minerale disponibile, luîndu-se ca exemple sarea, aurul și petrolul. Concluzia autorului este aceea că factorul motor în privința folosirii acestor resurse nu l-a reprezentat natura, ci necesitățile economice, sociale și politice.

În capitolul al VI-lea este analizat impactul factorului microbial, al epidemiilor, asupra societății umane. Autorul arată că ultimele cercetări insistă asupra ecologiei naturale a bolilor, a faptului că fiecare zonă de populație umană își are propriul său fond microbial, împotriva căruia ajunge să fie cu timpul imunizată. Dezastrul apare însă — și s-a produs de cîteva ori pe scară largă în cursul istoriei — atunci cînd intră brusc în contact civilizații diferite, relativ sau complet izolate unele de altele pînă atunci, avîndu-și fiecare un echilibru ecologic specific în raport cu microbii și maladiile provocate de aceștia. Se arată însă că și alți factori au provocat marile epidemii, cum ar fi clima, structurile social-economice, războaiele etc. De asemenea este prezentat punctul de vedere al lui L. Roy Ladurie care consideră că la sfîrșitul evului mediu și începutul epocii moderne s-a petrecut, treptat, fenomenul „unificării lumii”, inclusiv pe plan microbial. Procesul a fost însoțit de o serie de epidemii distrugătoare, pînă cînd, în cele din urmă, s-a ajuns l-a un echilibru mondial, constituindu-se un fel de „piață comună” microbială.

În continuare sînt prezentate, pe scurt, marile epidemii ale istoriei : de ciumă, holeră, tifos, variolă, gripă etc. Se arată că există o istorie ciclică a epidemiilor, cu apariția, amplificarea și dispariția unei boli, uneori cu revenirea ei, cu înlocuirea unor valuri epidemice cu altele, explicabilă și prin modul cum o anumită societate receptează agenții microbieni, prin capacitatea ei de a-și organiza apărarea, dar în mare măsură prin factorii pur biologici care trebuie considerați în contextul unui echilibru ecologic, cuprînzîndu-l și pe om ca parte integrantă a naturii.

În prezent, consideră autorul, se înfruntă două tendințe contradictorii : pe de o parte, marile progrese medicale și sanitare, pe de altă parte, difuzarea mai rapidă a epidemiilor ca urmare a raporturilor tot mai strinse dintre toate zonele lumii.

Penultimul capitol al lucrării se ocupă de cutremurele de pământ. Sînt prezentate principalele zone seismice, scările de măsurare a intensității cutremurelor, cîteva cutremure mai importante din istorie și impactul lor asupra societății. Este de asemenea scoasă în evidență importanța practică a studiului istoriei cutremurelor.

În sfîrșit ultimul capitol abordează problematica raporturilor generale dintre om și mediul ambiant. Problema felului în care se pot împăca preceptele ecologice cu necesitățile unei dezvoltări tot mai rapide și mai intense, care nu se poate realiza decît pe seama naturii, este dificilă, dar un echilibru trebuie găsit, întrucît de el depinde în măsură apreciabilă viitorul omenirii. Important, consideră autorul, este faptul că omenirea a devenit conștientă de pericolele deteriorării ecologice. Este unul dintre elementele majore ale evoluției gîndirii contemporane, premiză necesară pentru o orientare mai armonioasă a dezvoltării viitoare.

Deși părerile și interpretările pe care le oferă pot și trebuie să fie supuse discuțiilor, în ansamblu lucrarea lui Lucian Boia este interesantă, bine concepută, are o bogată bază de informații și își atinge scopurile pe care și le-a propus. Un singur regret ne putem exprima, acela că a apărut în forma unui curs universitar cu un tiraj restrîns și nu sub forma unei cărți adresate publicului larg cititor.

Eugen Denize

„REVISTA DE ISTORIE” publică în prima parte studii, note și comunicări originale, de nivel științific superior, din domeniul istoriei vechi, medii, moderne și contemporane a României și universale. În partea a doua a revistei, de informare științifică, sumarul este completat cu rubricile : Probleme ale istoriografiei contemporane. Cronica vieții științifice, Cartea românească și străină de istorie, în care se publică materiale privitoare la manifestări științifice din țară și străinătate și sint prezentate cele mai recente lucrări și reviste de specialitate apărute în țară și peste hotare.

NOTĂ CĂTRE AUTORI

Autorii sînt rugați să trimită studiile, notele și comunicările, precum și materialele ce se încadrează în celelalte rubrici, dactilografiate la două rînduri, trimiterile infrapaginate fiind numerotate în continuare. De asemenea, documentele vor fi dactilografiate, iar pentru cele în limbi străine se va anexa traducerea. Ilustrațiile vor fi plasate la sfîrșitul textului. Numele autorilor va fi precedat de inițială, titlurile revistelor citate în bibliografie vor fi prescurtate conform uzanțelor internaționale.

Responsabilitatea asupra conținutului materialelor revine în exclusivitate autorilor. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

Corespondența privind manuscrisele, schimbul de publicații se va trimite pe adresa Comitetului de Redacție, B-dul Aviatorilor, nr. 1, București — 71247.

REVISTE PUBLICATE ÎN EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

REVISTA DE ISTORIE
REVUE ROUMAINE D'HISTOIRE
STUDII ȘI CERCETĂRI DE ISTORIE VECHĂ ȘI ARHEOLOGIE
DACIA, REVUE D'ARCHÉOLOGIE ET D'HISTOIRE ANCIENNE
REVUE DES ÉTUDES SUD-EST EUROPÉENNES
STUDII ȘI CERCETĂRI DE ISTORIA ARTEI
— SERIA ARTĂ PLASTICĂ
— SERIA TEATRU-MUZICĂ-CINEMATOGRAFIE
REVUE ROUMAINE D'HISTOIRE DE L'ART
— SÉRIE BEAUX-ARTS
— SÉRIE THÉÂTRE-MUSIQUE-CINÉMA

DIN SUMARUL NUMERELOR VIITOARE

Zone sacre la geto-daci.

Valoarea temporară a informației cartografice.

Tratatul din 7 martie 1395 : semnificația sa politică și cronologică.

Ștefan cel Mare și războiul otomano-venețian din 1499 — 1503.

Izvoare demografice — registrul militar secuiesc din 1635.

Nicolae Iorga și Revoluția Franceză.

Înființarea consulatelor franceze în țările române și impactul asupra spiritului românesc.

Considerații privind cauzele prăbușirii Veneției.

Problemele învățământului în parlamentul român. Pe marginea criticii reformelor școlare a lui Take Ionescu.

Ecoul unor evenimente istorice românești în presa norvegiană.

Spania în literatura română în epoca modernă — traduceri, reflexe, influențe.

Oamenii de știință și viața politică a României.

Grigore Tocilescu și slavistica cehă din cursul secolului al XIX-lea.

Promovarea de către socialiștii români a idealului păcii la congresele internaționale.

Reacții în România față de atacarea Belgiei în 1914.

America Latină și primul război mondial.

Relațiile culturale dintre România și Marea Britanie (1929 — 1939).

Aspecte ale procesului de creare a Frontului Național Unit Anti-japonez al poporului chinez.

Contribuția Biroului pentru servicii strategice al S.U.A. la victoria Națiunilor Unite.

Propunerea României privind încheierea unui tratat de securitate colectivă în sud-estul european postbelic. Semnificații politice.

HM ISSN 0567—630

I. P. Informația c. 1772

43 856

Lei 15